

ÅRSREDOVISNING 2002

POST & TELESTYRELSEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	ÅRET SOM GÅTT	4	5.8	Verksamhetsgren samverkansområde Teknisk infrastruktur inom verksamhetsområde. Det civila försvaret respektive verksamhetsområde Svåra påfrestningar	42
2	UPPGIFTER	6	5.9	Övrig återrapportering	47
3	VIKTIGA FRÅGOR OCH HÄNDELSER UNDER ÅRET	7	6	UPPDRAG	48
3.1	EU och e-komutredningen	7	6.1	Enligt regleringsbrev	48
3.2	Uppföljningen av UMTS-beslutet	7	7	FINANSIELL REDOVISNING	51
3.3	Tillstånd för fast yttäckande radioaccess	7	7.1	Resultaträkning	52
3.4	Sveriges IT-incidentcentrum, SITIC	8	7.2	Resultaträkning – Avgiftsfinansierad verksamhet	53
3.5	Bredband till funktionshindrade	8	7.3	Balansräkning	54
3.6	Miljöfrågor	8	7.4	Anslagsredovisning	56
4	POLITIK- OCH VERKSAMHETSOMRÅDEN	9	7.5	Finansieringsanalys	58
4.1	Sektorsansvaret	9	8	TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	60
4.2	Tillståndet och utvecklingen inom sektorsområdet	9	8.1	Kommentarer till noter	60
4.3	Politikområde IT, Tele och Post	9	8.2	Redovisnings- och värderingsprinciper	60
4.4	Politikområde Totalförsvaret respektive Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar	17	8.3	Tilläggsupplysningar	60
4.5	Resultatet av PTS arbete i internationella organisationer	17	8.4	Notförteckning	61
4.6	Uppfyllelse av målen	20	8.5	Noter till resultaträkningen	61
4.7	Beslut och överklaganden	21	8.6	Noter till balansräkningen	62
4.8	Information	22	8.7	Noter till anslagsredovisningen	64
4.9	Organisation	22	8.8	Noter till finansieringsanalysen	64
4.10	Personal	22	9	SAMMANSTÄLLNING AV VÄSENTLIGA UPPGIFTER	65
4.11	Ekonomi	24	9.1	Uppgifter om styrelsen enligt 2 § FÅB	68
5	VERKSAMHETSGRENAR	25		BILAGOR	
5.1	Verksamhetsindelning	25	1	Ordlista	
5.2	Verksamhetsgren Tillit – IT	26	2	Adresslista	
5.3	Verksamhetsgren Tillgänglighet – IT	28			
5.4	Verksamhetsgren Tele	29			
5.5	Verksamhetsgren Radio	35			
5.6	Verksamhetsgren Post	39			
5.7	Verksamhetsgren Kassaservice	41			

I den tryckta årsredovisningen för 2002 har fotnoter, tabellbilaga till resultatredovisningen och bilaga över återrapporteringskrav exkluderats.

1. ÅRET SOM GÅTT

PTS GÅR I VÄNTANS TIDER

Post- och telestyrelsen, PTS, firade sitt 10-års jubileum med att bjuda in företrädare för regering, riksdag, departement, myndigheter och EU-kommissionen till en serie föreläsningar. Media och personal vid tele- och IT-bolag, som har kontakt med PTS, var också välkomna att delta. Seminarierna belyste utvecklingen inom områdena elektronisk kommunikation och post. Två månader senare lämnade utredningen om ny lag om elektronisk kommunikation sitt delbetänkande. Den nya lagen ska ersätta telelagen och lagen om radiokommunikation. PTS lämnade sitt remissvar i oktober och har under hösten påbörjat ett stort projekt för att förbereda sig inför de förändringar som kan bli aktuella. PTS rustar för framtiden för att klara av de skiftande uppgifter och utmaningar som myndigheten ställs inför. Samtidigt väntar vi på att regelverket för elektronisk kommunikation är klart och kan tas i bruk av myndigheten. De EG-direktiv och beslut som ska införas med hjälp av den nya lagen diskuteras och hanteras även i IRG, The Independent Regulators' Group, som är ett frivilligt organ för samarbete för europeiska regleringsmyndigheter. Kommissionen beslutade i juli att bilda ERG, European Regulators' Group. ERG är en organisation för samarbete mellan myndigheter,

där även kommissionen ingår. Det leder i sin tur till ett tätare samarbete mellan EU och myndigheterna. Arbetet inom IRG och ERG innebär också att myndigheterna kan få till stånd en harmoniserad tillämpning av direktiv och beslut.

PTS har brutit ner regeringens uppdrag till tre övergripande mål på följande sätt:

- **Främja konkurrens**

PTS ska verka för konkurrens och väl fungerande marknader.

- **Främja att resurser utnyttjas effektivt**

PTS ska verka för att resurser används effektivt inom sitt ansvarsområde, t. ex. att radiofrekvenser och nummerplan fördelas på ett sätt som ger användarna största möjliga nytta.

- **Ta tillvara konsumenternas intressen**

PTS ska ta tillvara konsumenternas intresse genom att verka för god säkerhet, kvalitet och tillgänglighet till varor och tjänster.

Vår vision säger att myndigheten verkar för att alla i Sverige ska ha tillgång till effektiv, prisvärd och säker kommunikation inom tele-, IT-, radio- och postområdena.

Arbetet med att främja konkurrens sker fortlöpande. Vad det gäller uppkoppling

till Internet och bredband har myndigheten under året fortsatt arbetet med att utfärda tillstånd för fast yttäckande radioaccess. Fast yttäckande radioaccess är en variant av trådlöst bredband, som t.ex. kan användas för snabb Internetuppkoppling eller videokonferenser. PTS har fördelat ett nationellt tillstånd till företaget Broadnet Norge AS. Myndigheten har också inbjudit till ansökan om regionala tillstånd och fått 21 ansökningar.

För att öka konkurrensen på mobiltelefoniområdet har PTS också fördelat ett fjärde GSM-tillstånd till företaget SweFour.

PTS har under årens lopp fattat en lång rad beslut om att Telia ska sänka sin samtrafikavgift för mobil telefoni. Telia åläggs detta eftersom företaget har betydande inflytande på den mobila samtrafikmarknaden. Enligt EG-direktiv och telelagen ska en operatör som har en sådan ställning på denna marknad hålla kostnadsorienterade samtrafikpriser. I januari beslutade PTS att Telia måste sänka sin samtrafikavgift till 92 öre. I oktober sänkte Telia själv samtrafikavgiften till 88 öre.

I februari fattade PTS också beslut om att även Tele2 och Vodafone (tidigare Europolitan) har betydande inflytande på den mobila samtrafikmarknaden. Tele2 och Vodafone har överklagat beslutet till länsrätten.

För konsumenterna har PTS sett över sin prisjämförelse för telefoni och gjort

om denna webbplats. En av nyheterna är att webbplatsen nu visar totalkostnaden för telefonsamtal. På webbplatsen finns prisjämförelser för fast och mobil telefoni och SMS-priser, surftaxor information och goda råd vid val av telebolag.

PTS förvaltar också Sveriges radiospektrum och den svenska nummerplanen. Vad det gäller radiofrågorna har 2002 präglats av förberedelser inför International Telecommunication Unions', ITUs, världsradiokonferens i Genève nästa år.

Utbyggnaden av 3G – nästa generations mobiltelesystem kommer även i fortsättningen att engagera PTS. Under året har Orange, Vodafone och 3 (tidigare Hi3G) begärt förändrade tillståndsvillkor. PTS har avslagit Orange och Vodafones begäran. Beslut om 3s begäran kan förväntas under det första kvartalet 2003.

Strålning från mobiltelesystem och utbyggnadens påverkan på natur- och kulturvärden är frågor som har debatterats livligt under året. PTS har lämnat in en rapport till regeringen om förslag på ett utökat sektorsansvar som även inbegriper miljöfrågor framför allt vid trådlös kommunikation och effekter av elektromagnetisk strålning. PTS har också tillsammans med fem andra myndigheter tagit fram information om strålning från mobiltelesystem.

Det EU-direktiv som finns på postområdet har reviderats under året. Härigenom

har en tidtabell för en fortsatt stegvis liberalisering av den europeiska postmarknaden fastställts. En konsekvens av den svenska modellen med en tidigt helt liberaliserad postmarknad är att dessa förändringar inte medför något behov av att ändra den svenska lagstiftningen på området. En annan är att PTS jämfört med regleringsmyndigheter i många andra länder har haft möjlighet att bygga upp lång erfarenhet av tillsyn på en helt avmonopoliserad postmarknad.

Inom IT-området följer bl.a. PTS utvecklingen av IT-infrastrukturen samt IT-säkerheten. Under året har PTS också fått ett nytt uppdrag att inrätta Sveriges IT-incidentcentrum, Sitic. Centrumet har som främsta uppgift att stödja samhället i arbetet med skydd mot IT-incidenter.

Nils Gunnar Billinger

2. UPPGIFTER

Politikområden används för att avgränsa de övergripande områden där staten försöker påverka samhället genom särskilda åtgärder. Politikområden är en underindelning av statsbudgetens utgiftsområden. PTS verkar inom politikområdena IT, Tele och Post, Totalförsvaret och Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.

Verksamhetsområden, (VO), är väl avgränsade verksamheter inom ett politikområde. De bidrar till att målet för politikområdet uppnås. PTS verksamhetsområden är Elektronisk kommunikation, Post, Kassaservice, Civilt försvar och Svåra påfrestningar.

Verksamhetsgrenar, (VG), är verksamheter inom ett verksamhetsområde som bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås. Verksamhetsgrenarna finns inom myndigheterna. Verksamhetsområdet Elektronisk kommunikation är indelat i verksamhetsgrenarna Tele, Radio, Tillgänglighet-IT och Tillit-IT. Verksamhetsområdet Post består enbart av verksamhetsgrenen Post. Detsamma gäller för verksamhetsområdet Kassaservice som enbart inrymmer verksamhetsgrenen Kassaservice. Utöver detta bedriver PTS verksamhet inom verksamhetsgrenen Samverkansområde teknisk infrastruktur inom verksamhetsområdet Civilt försvar och

verksamhetsgrenen Samverkansområde teknisk infrastruktur inom verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

PTS resultatredovisning följer denna uppdelning. Först redovisas viktiga händelser under året. Sedan följer redovisning av politik- och verksamhetsområden i avsnitt fyra och verksamhetsgrenar i avsnitt fem.

3. VIKTIGA FRÅGOR OCH HÄNDELSER UNDER ÅRET

Några av de viktigare frågorna för PTS under år 2002 har varit:

- 3.1 EU och e-komutredningen
- 3.2 Uppföljningen av UMTS-beslutet
- 3.3 Tillstånd för fast yttäckande radioaccess
- 3.4 Sveriges IT-incidentcentrum, SITIC
- 3.5 Bredband till funktionshindrade
- 3.6 Miljöfrågor

3.1 EU OCH E-KOMUTREDNINGEN

Efter två års förhandlingar inom EU antogs under våren och försommaren 2002 det så kallade telepaketet av EUs ministerråd. Telepaketet är benämningen på nya rättsakter inom tele-, IT- och radioområdena. Denna nya EG-lagstiftning omfattar ett ramdirektiv, fyra specialdirektiv om tillträde, auktorisation, "universal services obligation" (USO) och komdataskydd samt ett beslut om spektrumfrågor. Reglerna gäller för all elektronisk kommunikation och ersätter merparten av de regler som tidigare gällde inom EG. Fem av de nya regelkomplexen ska börja tillämpas den 25 juli 2003. De omfattar förutom traditionell radio- och telekommunikation även kraftledning, kabelTV-nät och Internet. Komdataskyddsdirektivet ska börja tillämpas den 30 oktober 2003.

Direktiv och beslut är inte omedelbart tillämpliga i EUs medlemsstater utan måste införlivas i den nationella lagstiftningen. I Sverige påbörjades arbetet i en utredning, utredningen om elektronisk kommunikation (e-komutredningen). Utredningen fick i uppdrag att genomföra en fullständig översyn av telelagen och lagen om radiokommunikation samt de politiska målen för teleområdet som gäller

för närvarande. E-komutredningen startade sitt arbete i september 2001, och presenterade i juli i år ett delbetänkande som nu remissbehandlas. Ytterligare ett delbetänkande om myndighetsorganisation lades fram i december.

3.2 UPPFÖLJNINGEN AV UMTS-BESLUTET

Efter en allmän inbjudan att ansöka fördelade PTS under 2000 fyra tillstånd för UMTS. Operatörerna lovade att täcka 8 860 000 personer senast den 31 december 2003, vilket även framgår av tillståndsvillkoren. Enligt tillståndsvillkoren skulle också alla operatörer ha fungerande UMTS-nät i någon del av Sverige den 1 januari 2002. PTS kontrollerade att samtliga operatörer uppfyllde detta.

PTS har intensivt följt utvecklingen av utbyggnaden från det att tillstånden fördelades. Bl.a. har myndigheten haft en kontinuerlig dialog med UMTS-operatörerna, Svenska kommunförbundet, Försvarsmakten och ett flertal andra myndigheter och intresseorganisationer. Under 2002 fördes långa diskussioner med operatörerna om vikten av frivilliga överenskommelser om samarbeten mellan alla mobiloperatörer. Framför allt gällde det frågan om att samnyttja master, som operatörerna kan göra till 100% och radioinfrastruktur, som operatörerna kan nyttja gemensamt till 70%. Detta samarbete är väsentligt med hänsyn till natur- och kulturvärden, befolkningens oro för strålning från mobiltelesystem och operatörerna möjligheter att hålla ner kostnaderna för utbyggnaden. PTS försökte vidare genom medling få operatörerna att nå gemen-

samma överenskommelser om nationell roaming vilket i sin tur är avgörande för de nya operatörernas möjligheter att framgångsrikt lansera tjänster. PTS uppmärksammade även regeringen på svårigheterna att uppnå frivilliga överenskommelser. Myndigheten bad regeringen att undersöka möjligheterna till att förändra lagstiftningen och genom lämpliga åtgärder ge relevanta myndigheter mandat att påverka inblandade parter så att överenskommelser om att samnyttja master och få till stånd nationell roaming kunde uppnås. Under 2002 har tre av UMTS-operatörerna, Orange, Vodafone och 3 vänt sig till PTS för att begära lättnader i tillståndsvillkoren. Samtliga begärde förlängning av utbyggnadstiden och Orange begärde också lättnader i befolkningstäckning. PTS har i beslut avisat kraven från Orange och Vodafone då PTS gör bedömningen att rådande omständigheter inte är skäl nog för en förändring. Begäran om lättnader från 3 är under beredning.

3.3 TILLSTÅND FÖR FAST YTTÄCKANDE RADIOACCESS

Utvecklingen av nya former av accessnät fortsätter. Fast yttäckande radioaccess (Fixed Wireless Access, FWA) är en variant av trådlöst bredband som innebär att man använder radiolänk för överföring av tal och data istället för att gräva ner kabel eller fiber. En hel yta kan således täckas med bredbandig radiokommunikation för exempelvis snabb Internetaccess.

PTS fördelade den 5 december 2001 nationella tillstånd för fast yttäckande radioaccess till fyra företag. Ett av dessa tillstånd lämnades tillbaka i början av

2002 och kom att utlysas på nytt i samband med att PTS den 25 juni 2002 inbjöd intresserade att ansöka om regionala tillstånd för fast yttäckande radioaccess. Det nationella tillståndet ligger i 27 GHz-bandet. De regionala tillstånden består av 21 tillstånd i 3,5 GHz-bandet som är baserade på län och 21 tillstånd i 10,5 GHz-bandet som också är baserade på län.

Den 7 november beslutade PTS att fördela det nationella tillståndet till Broadnet Norge AS. Broadnet har utfäst sig att bygga ut sitt nät i sex städer i fem län till den 31 december 2004. Därutöver har bolaget för avsikt att bygga ut nätet i ytterligare 48 städer om det finns efterfrågan.

Under början av november inkom 21 ansökningar för de regionala tillstånden. PTS kommer att pröva ansökningarna och fatta beslut senast under mars 2003.

3.4 SVERIGES IT-INCIDENTCENTRUM, SITIC

PTS fick den 30 maj i uppdrag av regeringen att inrätta en rikscentral för IT-incidentrapportering. Sveriges IT-incidentcentrum, Sitic, ska inrätta ett system för informationsutbyte om IT-incidenter mellan centret och samhällets organisationer. Sitic ska snabbt kunna sprida information i samhället om nya problem som kan störa IT-system, lämna information och råd om förebyggande åtgärder. Vidare ska Sitic sammanställa och ge ut statistik som underlag för kontinuerliga förbättringar i det förebyggande arbetet. Den operativa verksamheten ska börja den 1 januari 2003.

För att skapa förutsättningar för Sitic att fullgöra sina uppgifter har PTS föreslagit

en ändring av sekretesslagen. PTS bedömning är att de möjligheter som finns att med stöd av sekretesslagen (1980:100) hemlighålla uppgifter om säkerheten i tekniska system för informationsbehandling inte är tillräckliga för centrets behov. Förslaget remissbehandlas för närvarande.

3.5 BREDBAND TILL FUNKTIONSHINDRADE

PTS bedriver försöksverksamhet i olika situationer där bredband kan användas för att ge funktionshinderade tillgång till nya produkter och tjänster. I första hand är syftet med försöken att utvärdera nyttan av dessa produkter och tjänster för funktionshinderade. Regeringen har beslutat att PTS får disponera högst 20 miljoner kronor för försöken. Under hösten 2002 påbörjas tester med funktionshinderade användare. Sammanlagt kommer sex försök att bedrivas fram till år 2004. Därefter utvärderas resultaten av försöken i samarbete med Linköpings Universitet och kommer att redovisas till regeringen senast den 1 oktober 2004.

3.6 MILJÖFRÅGOR

PTS har fått i uppdrag av regeringen att utreda och lämna förslag på hur myndigheten ska kunna bedriva ett miljöarbete inom ramen för sitt sektorsansvar. Det gäller särskilt trådlös kommunikation och elektromagnetisk strålning. I en rapport har PTS lämnat förslag på utformningen av myndighetens sektorsansvar för miljöfrågor. Förslaget beskriver PTS roll vad det gäller elektromagnetiska fält och trådlösa kommunikationer, sektorsansvarets

omfattning, på vilket sätt ansvaret kan integreras i myndighetens verksamhet och hur denna sektorsuppgift bör finansieras.

PTS har under 2002 även fått regeringens uppdrag att införa ett miljöledningssystem. Denna uppgift har även ett stort antal andra myndigheter fått. Syftet är att miljöledningssystemet ska utnyttjas när en miljöpolicy tas av myndighetens ledning. För PTS del betyder det att miljöhänsyn och resurshushållning senast våren 2004 ska ha integrerats i den ordinarie verksamheten. Regeringens uppdrag till PTS omfattar ett fullständigt miljöledningssystem vilket innebär att såväl direkta som indirekta miljöeffekter ska kartläggas i miljöutredningen. PTS har därför under året bedrivit ett arbete med miljöutredning, miljöpolicy och anvisningar för miljöanpassad upphandling. Resultatet ska redovisas i samband med årsredovisningen 2003.

4. POLITIK- OCH VERKSAMHETSOMRÅDEN

4.1 SEKTORSANSVARET

Ett sektorsansvar innebär ett övergripande ansvar för att följa upp de mål som formulerats för en sektor, samt att bevaka utvecklingen av densamma. Det gäller även i de fall när dessa mål ska förverkligas av andra statliga aktörer. De uppgifter som särskilt följer av sektorsansvaret kan sägas vara sådana insatser som ligger utanför en myndighets operativa ansvar. PTS har ett sådant sektorsansvar och tolkar detta ansvar på följande sätt.

PTS ska påverka och uthålligt bevaka de allmänna intressen som post-, tele- och radiolagstiftningen är avsedda att tillgodose. Det sker genom lämpliga initiativ och med ändamålsenliga medel. Mer konkret ska PTS främja att post- och telemarknaderna fungerar effektivt ur såväl ett konsument- och ett regionalpolitiskt perspektiv, som ur ett konkurrensperspektiv.

Utgångspunkten för sektorsansvaret ligger med andra ord i de allmänna intressen som uttrycks i post-, tele- och radiolagstiftningen samt i andra uttalanden från statsmakterna. Utifrån dessa relativt allmänt uttryckta intressen ska PTS ta sådana initiativ som är bäst avpassade för att påverka sektorn i önskvärd riktning. PTS huvuduppgifter är att inom ramen för sitt sektorsansvar bevaka och analysera utvecklingen inom sektorn samt att informera och initiera sådana åtgärder som faller inom sektorn men utanför det område som PTS har ett direkt operativt ansvar för.

Grunden för att kunna uppfylla de uppgifter som följer av sektorsansvaret är att PTS har en god överblick över utvecklingen inom sitt område. Den kanske tydligaste uppgiften till följd av sektorsansvaret är därför att följa utvecklingen inom sektorn och övervaka hur målen har uppfyllts. Utöver detta ska PTS verka för att de handikappolitiska målen uppnås inom myndighetens verksamhetsområde och därvid vara samlade, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.

4.2 TILLSTÅNDET OCH UTVECKLINGEN INOM SEKTORSOMRÅDET

Inom PTS sektorsområde sker förändringarna snabbt; det gäller såväl tekniska, som ekonomiska och rättsliga förändringar.

Problemet i samband med användningen av Internet har placerat säkerhetsfrågorna i fokus. Den tekniska utvecklingen leder till att frågor som rör informationssäkerhet nu får en större tyngd. PTS utökade arbetsuppgifter inom området Tillit-IT, bl.a. uppdraget att inrätta Sveriges IT-incidentcentrum är ett exempel på detta.

När det gäller utbudet av tjänster ska funktionshindrade ha likartade möjligheter, i förhållande till andra konsumenter, att ta del av nya kommunikationstjänster som utvecklas på marknaden. Likartade möjligheter innebär både att ha tillgång till samma eller likartade kommunikationstjänster som övriga konsumenter och att ha tillgång till dessa för motsvarande pris. Utgångspunkten för PTS har varit och är alltjämt att studera hur massmarknaden kommunicerar och identifiera var sådana brister finns som skapar tillgänglighetsgap. PTS anser att ytterligare åtgärder bör vidtas för att inte tillgängligheten ska försämrats.

Inom det rättsliga området är e-komputeredningens arbete för att skapa en lag för elektronisk kommunikation och en ny myndighetsstruktur något som kommer att leda till stora förändringar. E-komputeredningen föreslår i sitt delbetänkande en samlad politisk målformulering som ska ersätta det nuvarande telepolitiska målet

och dessutom innehålla de delar av de IT-politiska och mediepolitiska målen som gäller infrastrukturen för elektronisk kommunikation.

4.3 POLITIKOMRÅDE IT, TELE OCH POST

Målet för IT-, tele- och postpolitiken är att alla skall ha tillgång till en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar infrastruktur och därtill hörande samhällstjänster. Riksdagen har preciserat detta mål i det IT-politiska målet, i de telepolitiska målen och i det postpolitiska målet. Därutöver skall det finnas en grundläggande kassaservice i hela landet.

Enligt det IT-politiska målet skall Sverige som första land bli ett informationssamhälle för alla. PTS har i detta sammanhang på olika sätt, även beträffande funktionshindrade, arbetat för en ökad tillgänglighet i hela landet när det gäller IT-infrastruktur med hög överföringshastighet.

Enligt de telepolitiska målen skall enskilda och myndigheter i landets olika delar få tillgång till effektiva telekommunikationer. Var och en skall ha möjlighet att från sin stadigvarande bostad eller sitt fasta verksamhetsställe utnyttja telefonitjänst inom ett allmänt tillgängligt telenät till ett rimligt pris. Vidare skall alla få tillgång till teletjänster på lika villkor. Slutligen skall telekommunikationerna vara uthålliga och tillgängliga under kriser och i krig. PTS bedömer att myndigheten genom sina åtgärder har främjat en utveckling

mot ökad konkurrens, vilket lett till ett större urval av tjänster, lägre priser och bättre kvalitet. Genom aktiv upphandling av tjänster har PTS också gjort telekommunikationerna tillgängliga för funktionshindrade.

Enligt det postpolitiska målet skall det finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som innebär att alla kan ta emot brev och andra adresserade försändelser som väger högst tjugo kilo. Målet innebär att det skall finnas en möjlighet för alla att få sådana försändelser befordrade till rimliga priser. Dessutom skall det finnas en möjlighet att försäkra försändelserna och få kvitto av mottagaren. Utöver det skall enstaka försändelser befordras till enhetliga priser. Genom framför allt en aktiv tillsyn och upphandling av tjänster för äldre och funktionshindrade samt genom att noga följa pågående förändringar har PTS bidragit till att posttjänsten i Sverige är av god kvalitet och att den svarar mot de övriga krav som omfattas av det postpolitiska målet. På motsvarande sätt har PTS bidragit till att uppfylla målet för den grundläggande kassaservicen att alla i hela landet, även funktionshindrade, skall ha möjlighet att verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser.

PTS anser att myndigheten uppfyller sitt uppdrag att se till att särskilt viktiga tjänster inom post- och teleområdet som funktionshindrade har behov av finns att tillgå men att det finns brister när det gäller funktionshindrades möjligheter att använda marknadens kommunikationstjänster på samma villkor som övriga konsumenter.

Tillgängligheten för funktionshindrade är också en av de frågor som regelmässigt tas upp vid PTS tillsynsbesök.

4.3.1 VERKSAMHETSOMRÅDE ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

Målet är att alla i hela landet skall ha tillgång till en effektiv och säker elektronisk kommunikation som präglas av mångfald och valfrihet genom väl fungerande nationella och internationella marknader. Den allmänna IT-kompetensen skall öka.

Tillit-IT

Informationssäkerhetsfrågorna har lyfts fram under året. Genom PTS undersökning av Internets robusthet och utlandsberoende har PTS åstadkommit en grund för det fortsatta arbetet med att uppnå ett säkrare och mer tillförlitligt Internet i Sverige. Vidare har PTS i en rapport undersökt tilliten till IT vid Internetanvändning och noterat att antalet allmänna sårbarhetsfaktorer och svagheter i befintliga system ökar. Förmågan att motstå hot minskar därmed. Det saknas emellertid tillgänglig information som gör det möjligt att bedöma hur tilltron till Internet kan skadas. Enligt PTS mening finns det vidare behov av att följa IT-säkerhetsrådets utveckling på ett strukturerat sätt genom att bl.a. ta fram en modell för indikatorer och kartlägga kompetenscentra inom området.

PTS har också förberett starten av Sveriges IT-incidentcentrum, Sitic. Bl.a. har en kommunikationsplan utarbetats.

Informationsaktiviteterna för Sitic, samt övrig verksamhet omfattar information genom olika kanaler: webbplatsen, broschyrer, rapporter, pressmeddelanden m.m. Konkreta exempel är goda råd om IT-säkerhet och goda råd om att handla på nätet. Aktiviteterna bidrar till att uppfylla målet att den allmänna IT-kompetensen ska öka.

Tillgänglighet-IT

Tillgängligheten till IT-infrastruktur, såväl stamnät som ortssammanbindande- och områdesnät, har ökat för de svenska hushållen. PTS uppskattade att ca 576 000 hushåll hade abonnemang på IT-infrastruktur med hög överföringshastighet per den sista juni 2002. Emellertid finns tydliga regionala skillnader; områden med glesare bebyggelse har sämre tillgänglighet än större städer. Marknaden är mer intresserad av att bygga ut IT-infrastrukturen och att erbjuda abonnemang i större städer än i glesbygd. Det är svårt att för närvarande avgöra om de IT-politiska insatserna kombinerat med marknadens utbyggnad kommer att leda till att den IT-politiska målsättningen uppfylls. PTS kommer dock fortsättningsvis att följa utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringshastighet.

Marknaden för Internetuppkoppling genomgår en stor förändring som är tydligt förknippad med övergången från uppringd access till fast access. Genom den stegvisa övergången till fast access har kontrollen över accessnäten ökat i betydelse. Det leder till minskad konkurrens.

Särskilt uppenbart har detta blivit under senare tid när det gäller accesstekniken ADSL, eftersom befintliga ADSL-tjänster använder sig av Telias kopparaccessnät. Det finns i dag ett hundratal Internet Service Providers, ISP, på den svenska marknaden. Om dessa ISP:er stängs ute från accessnäten kan de få problem med att behålla sina kunder eftersom kunderna i stället kanske väljer någon form av fast anslutning. För att underlätta för konkurrerande operatörer har PTS föreslagit att det införs en skyldighet i den svenska telelagen om så kallat bitströmstillträde. På det sättet skulle alternativa operatörer, på icke-diskriminerande villkor och till kostnadsorienterade priser, få tillgång till Telias ADSL-tjänst. Det skulle både öka konkurrensen och ge konsumenterna en större valfrihet.

PTS har bl.a. genom undersökningar kunnat konstatera att bredbandsmarknaden är en marknad med inlåsnings effekter och svår att överblicka för konsumenterna. Detta leder också till att konsumenternas valmöjligheter är begränsade. Idag är det bara 50 % av de hushåll som har en årsinkomst på högst 200 000 kronor som har dator och 11% som har en bredbandsanslutning till Internet. För att göra bredbandsmarknaden mer transparent har PTS i samarbete med Stiftelsen Internet-Infrastruktur och Konsumentverket verkat för att TPTEST, ett program som möjliggör för en användare att enkelt mäta hastigheten på sin Internetuppkoppling, ska få en större spridning. Denna aktivitet ökar konkurrensen och ger konsumenterna en bättre överblick över marknaden.

PTS har i en rad försök via bredband provat att ge funktionshindrade tillgång till nya produkter och tjänster. Syftet med försöken är att utvärdera nyttan och PTS har under hösten 2002 påbörjat tester med användare. Testerna beräknas pågå fram till 2004 och redovisas till regeringen hösten 2004. Som exempel på försöksprojekt kan nämnas bredband för dövblinda, synskadade och intellektuellt funktionshindrade samt mobilt bredband för funktionshindrade.

Tele

Marknadsutvecklingen

PTS följer löpande utvecklingen av de olika delarna av telemarknaden. Den senast tillgängliga marknadsstatistiken presenterades i PTS rapporter Svensk tele-

marknad 2001 och Svensk telemarknad första halvåret 2002. I rapporterna framgår att konkurrensen inom området fast telefonitjänst har ökat och under senare år främst fått en skjuts av förvalsreformen. Det syns bl.a. genom att antalet förvalskunder fortsätter att öka kraftigt. De alternativa operatörerna till Telia ökar sina marknadsandelar och hade 2001 sammanlagt 24 % av de totala intäkterna för fast telefoni, vilket är en ökning med fem procentenheter. Samtal från fasta nät till mobilnät utgör med sina 5,5 miljarder kronor, en förhållandevis stor andel av det totala marknadsvärdet för fast telefoni. De prisförändringar som skett är främst orsakade av att Telias samtrafikavgifter för samtal som termineras i Telias mobilnät har sänkts enligt krav från PTS. När det gäller internationella samtal har dessa varit utsatta för konkurrens under längre tid än andra samtalsformer, något som tidigare inneburit sjunkande samtalstaxor för konsumenterna. Andra teleoperatörer än Telia hade 2001 en marknadsandel på 57% av intäkterna för internationella samtal, vilket innebär en ökning med sex procentenheter.

Tjänsteutvecklingen

Den svenska mobilmarknaden kännetecknas av en oligopolliknande struktur där ett ömsesidigt beroende råder mellan operatörerna. Mobilmarknaden domineras fortfarande, trots ett ökande antal tjänsteleverantörer, helt av de tre nätägande mobiloperatörerna. Detta förhållande återspeglas bl.a. i slutkundspriserna, som är höga i Sverige jämfört med övriga nordiska länder. PTS bedömer att det finns utrymme för ökad priskonkurrens mellan operatörerna. Mobilmarknaden verkar nu ha gått in i en ny, lugnare fas. Antalet abonnemang och kontantkort ökar inte lika kraftigt som tidigare. Telia AB är Sveriges största mobiloperatör, följt av Tele2 AB och Vodafone AB. De nya tjänsteleverantörerna för mobila teletjänster har endast en liten del av den totala marknaden, men under 2001 stod de för ca sex procent av den totala tillväxten.

Det bör vidare noteras att PTS i maj 2002 meddelade ett fjärde GSM-tillstånd. Det är ännu för tidigt att se effekterna av att en ny nätoperatör kommit in på marknaden.

PTS har tidigare konstaterat att de bestående höga priserna på SMS pekar på brister i marknadens funktionssätt och att det finns ett fortsatt utrymme för en ökad priskonkurrens. PTS har alltså samma

uppfattning. Priserna har i princip varit oförändrade sedan början av 2000 när de sänktes från ca 2,50 kronor till 1,50 kronor. För att följa UMTS-utbyggnaden har PTS alltsedan tillstånden meddelades i december 2000 genomfört tillsyn. Detta har skett i form av löpande kontakter med och rapportering från operatörerna samt diskussioner i samarbete med Svenska kommunförbundet om samnyttjande av infrastruktur. Det har även varit förhandlingar om nationell roaming. Efter medling av PTS har en överenskommelse om nationell roaming slutligen kommit till stånd. Genom kontrollmätningar har PTS kunnat konstatera att alla de fyra tillståndshavarna kan tillhandahålla nätkapacitet enligt tillståndsvillkoren. Med anledning av de problem som uppstått kring samnyttjande av infrastruktur och nationell roaming har PTS i en skrivelse uppmärksammat regeringen på olika problem. I skrivelsen föreslår PTS att telelagstiftningen ändras så att PTS får möjlighet att besluta om villkor för nationell roaming. PTS påpekar också vikten av att kunna kräva samnyttjande av infrastruktur. Härfter har tre av de fyra tillståndshavarna begärt lättnader i tillståndsvillkoren. PTS har avvisat begäran från två av tillståndshavarna, medan den tredje framställningen är under beredning.

Nätavbrott

Efter två större avbrott i Telia ABs nät under hösten 2001 inledde PTS tillsyn för att granska hur avbrotten hanterats vid framkopplingen av nödsamtal till alarmeringscentral. I den rapport som PTS lade fram gjorde myndigheten en bedömning av framför allt hur Telia AB hade hanterat informationsflödet mellan sig och SOS Alarm AB i samband med felavhjälpningen samt hur felavhjälpningen hade fungerat. PTS konstaterade att det numera finns ett skriftligt avtal mellan SOS Alarm AB och Telia AB om hur information om avbrott ska hanteras och att andra informationsvägar än fax ska användas i framtiden. Avtalet innebär att information om nätavbrott kan spridas på ett snabbare och mer tillfredställande sätt än vad som varit fallet vid åtminstone ett av de aktuella avbrotten. På detta sätt förbättras säkerheten i näten

vilket leder till en kvalitetshöjning för konsumenterna.

Svensk nummerplan för telefoni

PTS har efter en granskning kommit fram till att det inte finns behov av strukturella förändringar i nummerplanen t.ex. till följd av nya teletjänster. Detta innebär att den s.k. öppna nummerplanen kommer att bestå under överskådlig tid med bevarad möjlighet att ringa lokalt i det fasta tele-nätet och med bevarad riktnummerindelning. De fördelar som en sluten plan skulle föra med sig har visat sig vara avsevärt mindre än fördelarna med att behålla den befintliga nummerplanen. Av granskningen framgår också att 07-serien associeras med mobiltelefoni och att det är önskvärt att denna serie renodlas för mobiltelefoni och personliga nummer.

Tillsyn m.m.

Från konsumenter och andra slutanvändare har PTS fått in ca 1 500 klagomål framför allt om felaktigt aktiverat förval, bristande tillgänglighet till ADSL samt räkningar vad det gäller telefoni och Internet. Ett större antal klagomål har under de senaste månaderna gällt räkningar på höga belopp från företag som erbjuder sextjänster via Internet och telefon. Konsumenterna hävdar att de varken har avtalat om eller utnyttjat dessa tjänster. Frågor om förval och specificerade teleräkningar har lett till att PTS nu bedriver tillsyn som resulterat i förelägganden.

I sin egenskap av så kallad SMP-operatör har Telia Mobile AB en skyldighet att hålla kostnadsorienterade samtrafikpriser. Företaget lämnar därför årligen in kalkyler för att styrka att bolagets samtrafikpriser är kostnadsorienterade. Efter en omfattande granskning under hösten 2001, konstaterade PTS att priset var för högt och förelade i januari 2002 Telia att sänka priset från 98 öre till maximalt 92 öre per minut. Telia överklagade beslutet men länsrätten gav PTS rätt. Telia har sedan överklagat länsrättens dom till kammarrätten.

Under våren 2002 uppstod tvister om ersättning för samtrafik mellan Telia och ett flertal andra fastnätoperatörer. Detta ledde till att Telia den 9 april kl.17 slutade

att vidareförmedla viss trafik från dessa operatörer. PTS förelade därför Telia vid vite, samma dag kl.19, att åter öppna nätet för den avstängda samtrafiken. Detta skedde med motiveringen att Telias vägran till samtrafik stod i strid med bestämmelserna om samtrafik och de bakomliggande syftena med regleringen. Telia återupptog trafiken kl.21 samma kväll. Telia har därefter överklagat PTS föreläggande till länsrätten.

Förutom löpande information har PTS genom sin i december 2002 nyöppnade webbplats gjort det möjligt för konsumenterna att göra prisjämförelser när det gäller uppringt Internet, nummerupplysning, SMS, fast och mobil telefoni. Viss ytterligare information och goda råd finns dessutom till konsumenternas hjälp vid val av teleoperatör. Via databasen KOV Direkt, där konsumentvägledarna kan ställa frågor, har PTS också aktivt medverkat med svar.

Sammantaget kan sägas att PTS genom sin löpande tillsyn och de beslut som tillsynen lett till samt information verkat för att främja konkurrensen och därmed uppnå lägre priser och en större valfrihet för konsumenterna.

Funktionshindre

Under året har PTS upphandlat teletjänsterna kostnadsfri nummerupplysning, förmedlingstjänst för bildtelefoni (provisorisk tjänst), sjukvårdsupplysning för texttelefonianvändare, förmedlingstjänst för talskadade (försök), samt drift av databasnätet Fruktträdet. En kvalitetsmätning för ett urval av tjänsterna genomfördes under året. Utifrån kvalitetsstudien, upphandlingsrutiner, samt regelbunden uppföljning av ingångna avtal anser PTS att tjänsterna upphandlats med god kvalitet samt med ett effektivt utnyttjande av resurser. Mot bakgrund av myndighetens uppdrag anser PTS att särskilt viktiga tjänster för funktionshindrade inom teleområdet finns att tillgå.

Radio

Marknadsutvecklingen

De nya tillståndsreglerna inom EU, den utökade utbyggnaden av radiolänk i punkt-till-punktförbindelser samt införandet av 3G-systemen, är alla faktorer som ställer stora krav på PTS hantering av tillståndsärenden. PTS har därför under året påbörjat en processkartläggning och översyn av rutinerna kring handläggningen av tillstånd. Det sker för att kunna motsvara kraven på snabbhet och effektivitet utan att göra avkall på strävan mot hög kvalitet i arbetet. Tillståndsprocessen, som beräknas vara färdig sommaren 2003, har redan gett goda resultat och har påverkat exempelvis handläggningstiden i en positiv riktning. Under första halvåret 2002 har en operatör startat upp verksamhet med dubbelriktad bredbandsaccess via satellit. Tjänsten är riktad till småföretag och hushåll och ska ses som ett komplement till Internetaccess via ADSL eller fast

yttäckande radioaccess. I samband med detta har PTS påbörjat olika åtgärder, bl.a. att utforma nya elektroniska blanketter för att kunna hantera en förväntad ökning av likartade ansökningar.

I Sverige har något digitalt mobilradionät ännu inte tagits i drift. Planer finns dock för ett gemensamt sådant nät, TETRA, för bl.a. samhällets alarmeringstjänster. På grund av bl.a. finansieringen har dessa planer visat sig svåra att realisera. PTS överväger dock att avsätta frekvensutrymme i bandet 380-385/390-395 MHz för ett rikstäckande digitalt landmobilt radiosystem för just alarmeringstjänster. Under december 2002 bjöd myndigheten in till en intresseanmälan. För att frekvenssituationen i det aktuella frekvensbandet inte onödigtvis ska begränsa utbyggnadsmöjligheterna har PTS arbetat med att friställa frekvenser. Detta arbete är dock i det närmaste genomfört i och med att PTS bl.a. har utarbetat ett förslag till koordinerings-

avtal med Danmark och Norge.

Utvecklingen går snabbt mot en ökad konvergens mellan tele, radio och IT. Överföringshastighet och utrustningar kan användas för många olika tjänster. Power line communication, PLC, bredbandskommunikation över elnäten är ett exempel där telefoni kan ingå. Ett annat exempel är digital ljudradio eller digital-TV där frekvenserna tekniskt mycket väl kan användas för andra tjänster än rundradio. Ur konkurrenssynpunkt är mångsidigheten en önskvärd utveckling.

I november 2002 fick Broadnet AS nationellt tillstånd för fast yttäckande radioaccess. Utöver det nationella tillståndet i 27 GHz-bandet avser PTS att även fördela 21 länsbaserade tillstånd i både 3,5 GHz-bandet och 10,5 GHz-bandet. Beslut kommer att meddelas senast i mars 2003. PTS kan även här konstatera att alternativa accessformer främjar konkurrensen till nytta för konsumenterna.

Den tekniska utvecklingen har lett till en effektivare spektrumanvändning på grund av att spektrum kan användas inom många nya områden. Eftersom bristen på frekvenser ökar i vissa frekvensband, har PTS aktualiserat ett arbete av vad som kan göras för att effektivisera frekvensanvändningen. PTS har därför påbörjat ett projekt och en översyn av strategin för användningen av den begränsade resursen spektrum. Översynen berör tekniska och samhällsekonomiska aspekter samt olika styrmedel för effektiv frekvensanvändning.

Tillsyn

PTS är den civila myndighet som övergripande arbetar med att styra och följa upp hur radiofrekvenserna används. PTS lokaliseras också olika störningskällor som kan inverka skadligt på radiokommunikationen. Spektrumanvändningen i kablar (PLC, xDSL, kabel-TV) definieras i dag inte som radio men på grund av störningsrisken på andra radiotjänster följer PTS noga denna utveckling.

Vidare har PTS löpande gjort beläggningsmätningar inom hårt belastade frekvensband för att undersöka hur tilldelade frekvenser utnyttjas. Dessutom har myndigheten utvecklat mätmetoder och rutiner för analys av mätningarnas resultat. Utöver detta har en mätmetodsspecifikation för UMTS tagits fram.

Användningen av utrustning för kommunikation över korta avstånd, Short Range Devices, som t.ex. Bluetooth och R-Lan har ökat kraftigt. Sådan utrustning är ofta undantagen från tillståndsplikt och har olika användningsområden. Under första halvåret 2002 har PTS i föreskrifter undantagit ytterligare radiosändare från tillståndsplikt. PTS följer därutöver utvecklingen inom ITU-R (International Telecommunication Union Radiocommunication Sector) och CEPT (European Conference of Postal and Telecommunications Administrations) vad gäller Ultra Wide Band (UWB) och studerar delningsproblematiken mot andra tjänster. Utvecklingen går mot att bygga hela nät baserat på utrustning som är undantagen från tillståndsplikt.

Marknadskontroll

PTS har under året utvärderat den verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning. Sammanfattningsvis kan PTS konstatera att verksamheten som bedrivs sedan den 8 april 2000 har kommit igång på ett tillfredsställande sätt. Under år 2002 har PTS i ett flertal fall beslutat att stoppa vissa produkter från att släppas ut på den svenska marknaden. Resultatet av marknadskontrollen kan sägas vara nedslående eftersom en mycket stor del av utrustningarna visat sig tekniskt felaktiga. Det är emellertid för tidigt att dra några egentliga slutsatser om hur det är ställt på den aktuella marknaden.

Arbetet med den praktiska marknadskontrollen har fortsatt under året och utvecklas vidare för att skapa väl fungerande rutiner och samarbetsformer när det gäller åtgärder mot sådan utrustning som vid kontroll visar sig inte ha uppfyllt kraven i lagen om radio- och teleterminalutrustning. Testning av utrustning har skett i planerad omfattning. Även om det är för tidigt att dra några långtgående slutsatser av hur gjorda åtgärder påverkat marknaden så verkar nuvarande ambitionsnivå vara ändamålsenlig.

4.3.2 VERKSAMHETSOMRÅDE POST

Målet är att alla i hela landet, till rimliga priser, skall ha tillgång till en effektiv och säker posttjänst av god kvalitet, genom väl fungerande nationella och internationella marknader.

I PTS sammanfattande rapport om tillståndet på postmarknaden 2001 lämnades en redogörelse dels för trender på den internationella postmarknaden, dels för utvecklingen på området i Sverige. Motsvarande redogörelse kommer att lämnas i den sammanfattande rapporten för 2002.

Posten har nu slutfört omstöpningsen av sitt kontorsnät. Detta innebär att 1800 serviceställen (1350 traditionella postkontor och 450 "Post i butik" eller brev- och paketutlämningsställen) har omvandlats till 439 Postcentra (serviceställen med specialservice åt företag), 1657 "Serviceställen hos partner" som svarar för in- och utlämning av paket och brev för service till privatpersoner samt ytterligare 1047 serviceställen med en mer begränsad service. Till detta kommer den service som tillhandahålls av 2700 lantbrevbärare samt kassaservicenätet som består av ca 1200 fasta serviceställen.

Utöver detta kan nämnas att vissa posttjänster har upphandlats inom ramen för uppdraget att ge funktionshindrade bättre tillgång till post- och kassaservice nämligen avgiftsfri befördran av blindskriftförsändelser från institutioner och bibliotek till synskadade samt mellan synskadade och dessutom utsträckt lantbrevbärarservice för äldre och funktionshindrade personer.

PTS har genom att noga följa förändringarna av Postens servicenät, upphandla utsträckt service till äldre och funktionshindrade i glesbygd och vid samråd med Posten framhålla samhällets krav samt genom kontakter med andra myndigheter bidragit till att säkerställa en alltjämt rimlig tillgänglighet till postservice för alla.

PTS har granskat Postens prissättning bl.a. genom att noga följa upp och utvärdera effekterna av dels det allmänna prismålet för den samhällsomfattande posttjänsten dels det pristak som gäller för vissa posttjänster. Granskningen visar att prissättningen håller sig inom ramarna för pristaket samt att redovisningssystem och kalkylprinciper gör det möjligt att härleda kostnaderna till bokslut och årsredovisning. Samtidigt visar PTS erfarenheter att metoderna för att bedöma om priserna för enskilda tjänster fullt ut är kostnadsbaserade behöver utvecklas ytterligare.

PTS har genomfört en rad olika tillsynsåtgärder. När tillsynen har resulterat i påpekanden från PTS sida har operatören snabbt vidtagit rättelse. På detta sätt har PTS bidragit till en effektiv och säker posttjänst av god kvalitet. Ett annat väsentligt bidrag till en säker posttjänst är att PTS spårat avsändarna till drygt en tredjedel av de sammanlagt ca 300 000 obeställbara brev som kommit in till myndigheten under året.

Genom att bevaka konkurrensförhållandena och granska Posten ABs prissättning samt genom att ta ställning i frågor som rör tillgängligheten till den postala infrastrukturen har PTS bidragit till en bättre fungerande nationell marknad.

4.3.3 VERKSAMHETSOMRÅDE KASSASERVICE

Målet är att alla i hela landet skall kunna verkställa och ta emot betalningar till enhetliga priser.

Posten AB har fr.o.m. den 1 januari 2002 ålagts ett ansvar att se till att det är möjligt att i hela landet göra och ta emot betalningar. Detta sker genom att Posten AB fungerar som ombud för fyra banker (Nordea, Postgirot Bank, Förenings-sparbanken och Länsförsäkringar Bank) vid särskilda kassaservicekontor och i lantbrevbärningen.

Tjänster inom kassaserviceområdet som funktionshindrade har behov av finns att tillgå genom Posten ABs servicenät och Svensk Kassaservice AB. Till en väsentlig del tillgodoses behovet genom PTS upphandling av utsträckt lantbrevbärarservice för äldre och funktionshindrade personer.

För att säkerställa att kassaservicen svarar mot de mål som statsmakterna angett har PTS bevakat den pågående omstruktureringen av Postens kassaservicenät. Under 2001 fanns 1312 kassaserviceställen utöver lantbrevbärarservicen. Markant sjunkande transaktionsvolym och svårigheter att finna partnerlösningar har lett till en ytterligare utglesning av servicenätet. Vid årsskiftet 2002/2003 fanns sålunda ca 1200 fasta serviceställen. Såvitt PTS kan bedöma har utglesningen av de fasta serviceställena skett där det finns godtagbara alternativ. PTS äriligen återkommande undersökning av allmänhetens kassatjänstsvanor visar också att både tillgänglighet och service får ett gott betyg bland flertalet av de tillfrågade.

4.4 POLITIKOMRÅDE TOTALFÖRSVAR RESPEKTIVE SKYDD OCH BEREDSKAP MOT OLYCKOR OCH SVÅRA PÅFRESTNINGAR

Målet för politikområde Totalförsvaret är att försvarspolitiken ska bidra till att bevara vårt lands fred och självständighet. Vi ska kunna möta militära hot som direkt berör Sverige. Internationellt ska vi bidra till fred och säkerhet i omvärlden genom gemensamma fredsfrämjande och humanitära insatser både i och utom Europa.

Totalförsvarsresurserna ska kunna användas för följande huvudändamål:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda vår territoriella integritet,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Målet för politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar är att minska risken för och konsekvenserna av olyckor och svåra påfrestningar på samhället. Målet är även att minska lidande och skadeverkningar av olyckor och katastrofer i andra länder.

PTS verksamhet inom politikområde Totalförsvaret samt Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar redovisas här tillsammans eftersom samma aktiviteter bidrar till att uppfylla målen för bägge politikområdena.

Verksamhetsområde Det civila försvaret respektive verksamhetsområde Svåra påfrestningar

Målet för verksamhetsområde Svåra påfrestningar är att minska risken för och konsekvenserna av svåra påfrestningar på samhället i fred. Om en sådan svår påfrestning skulle inträffa ska människors liv, personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på miljö och egendom hindras eller begränsas.

PTS har under första halvåret 2002 deltagit i Styrelsen för psykologiskt försvars medieråd samt i ÖCBs IT-säkerhetsråd. PTS har genom att delta i det nya samverkansområdet Teknisk infrastruktur utvecklat samarbetet med andra myndigheter.

PTS har stärkt samarbetet med Svenska kraftnät. För närvarande pågår ett gemensamt arbete för uppföljning av teleavbrott. PTS har inom ramen för uppdraget att utveckla en strategi för att minska effekten av svåra påfrestningar på samhället delredovisat en risk- och sårbarhetsanalys.

PTS följer utbyggnaden av den nya IT-infrastrukturen, som i enlighet med regeringens IT-proposition, är under etablering. Från beredskapssynpunkt bevakas, och vid behov, åtgärdas hur förläggning av fiberkablar och utformning av viktiga knutpunkter genomförs. PTS har i samverkan med RegNet i Gästrikland och länsstyrelse och kommuner i Västerbotten förstärkt robustheten i respektive län i samband med utbyggnaden av den nya IT-infrastrukturen.

PTS har deltagit i styrgruppen och en arbetsgrupp för HEL-projektet, Helhetssyn för Elförsörjning, som drivs av Statens energimyndighet. Samspelet el, tele och IT ägnas särskild uppmärksamhet. PTS har slutfört arbetet med Skanovas driftledningscentral i Karlstad. Centralen är invigd och verksamheten bedrivs från och med halvårsskiftet i en fullträffsäker anläggning.

PTS sammanfattande bedömning av läget är att telefunktionens förmåga att motstå väpnat angrepp inte är godtagbar. Förmågan att motstå svåra påfrestningar i fred är delvis godtagbar. Det allvarligaste hotet mot telekommunikationer i fredstid anser PTS vara långvariga avbrott i landets elförsörjning och kabelbrott i centrala delar i de elektroniska kommunikationssystemen. För funktionen postbefordran är bedömningen att förmågan är godtagbar.

Trots redovisade brister bedömer PTS att genomförda insatser, beskrivna enligt ovan, generellt har utvecklat krishanteringsförmågan inom sektorn.

4.5 RESULTATET AV PTS ARBETE I INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Nedan följer en samlad redogörelse per verksamhetsområde för resultatet av PTS arbete i internationella organisationer. PTS arbetar aktivt inom bl.a. EU, ITU, UPU (Universal Postal Union), CEPT, CERP (European Conference of Postal Regulators) och ETSI (European Telecommunications Standards Institute). En utförligare beskrivning lämnas i en särskild rapport till regeringen.

Verksamhetsområde Elektronisk kommunikation

Tillit-IT

Säkerhetsfrågorna har stått i fokus genom PTS uppdrag att inrätta en IT-incidentfunktion, Sitic. I samband med detta har PTS arbetat för att knyta kontakter med motsvarande funktioner i andra länder och bl.a. deltagit i ett möte med fem statliga s.k. CERT-funktioner i Europa. PTS har även deltagit i möte inom ramen för ett EU-program, eTen, där ett förslag till europeiskt samarbete för att sprida information i olika IT-säkerhetsfrågor till mindre företag och enskilda personer behandlats.

Kommittén för elektroniska signaturer har haft ett möte. Arbetet har resulterat i att procedurregler antagits och att man har diskuterat ett flertal standarder som kommissionen rekommenderats att offentliggöra. Vidare har PTS inom ramen för European Supervisory Authorities för Electronic Signatures utbytt erfarenheter med andra tillsynsmyndigheter från EUs medlemsstater.

PTS har biträtt Näringsdepartementet i ICANNs (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) rådgivande kommitté. Under året har främst frågor som rör ICANNs framtida organisation och finansiering avhandlats i denna kommitté. Inom ITU-T (International Telecommunication Union Telecommunication Standardization Sector) har även den globala hanteringen av toppdomäner och säkerheten i telenät diskuterats, mot bakgrund av händelserna den 11 september 2002.

PTS har även aktivt deltagit i arbetet med att ta fram specifikationer för ENUM.

**LAG OM
ELEKTRONISK
KOMMUNIKATION**

Lag om elektronisk kommunikation

Tillgänglighet-IT

Under 2002 har PTS deltagit i ett inledande nordiskt samarbete om benchmarking inom bredbandsområdet.

Tele

EU-arbetet inom ONP-kommittén har för PTS del fokuserats på att inhämta kunskap och utbyta erfarenheter i gemensamma frågor. Inom den nya verkställighetskommittén, kommunikationskommittén (COCOM) har man hittills huvudsakligen diskuterat procedurreglerna och standarder. Genom kommissionens beslut inrättades under året European Regulators' Group (ERG) för regleringsmyndigheterna inom EU. ERG skall fungera som en förmedlande länk mellan de nationella regleringsmyndigheterna och kommissionen och genom samarbete se till att det nya regelverket tillämpas konsekvent i alla medlemsstater.

PTS har arbetat med IMT-2000-frågorna både inom EU, ITU och CEPT. Främst har det gällt utvecklingen av UMTS och hur identifierade frekvenser skall disponeras. Förutom IMT-2000 har också tillgången till bredband funnits med på EUs dagordning. Kommissionen har ägnat mycket tid åt att följa utvecklingen av tillämpningen av LLUB-förordningen och intresserat sig särskilt för prisnivåerna och för utvecklingen av ADSL-tjänsterna i medlemsstaterna. En annan fråga på EUs dagordning har varit användningen av s.k. olicensierade frekvensband, dvs. sådana frekvensband som är undantagna från individuell tillståndsplikt.

Det är främst inom IRG som PTS arbetat med frågor kring det kommande nya regelverket för elektronisk kommunikation. Definitionen av relevanta marknader och betydande marknadsinflytande bör särskilt nämnas.

PTS har medverkat i ett nordiskt samarbete om standardisering inom ramen för nordiskt Forum för Telekommunikation och Handikapp. Ett arbete som behandlar funktionshinder tillgång till telekommunikationer har också pågått inom en ad hoc-undergrupp till TCAM.

Radio

Inom EU har arbetet i tillståndskommittén framför allt gällt spektrumfrågorna i samband med 3G (UMTS/IMT-2000). Den nya spektrumkommittén har tagit över en del av tillståndskommitténs arbetsuppgifter. Förutom procedurfrågor

har spektrumkommittén diskuterat sakfrågor rörande radio-LAN och personsökningssystemet ERMES.

Under året genomfördes ITUs fullmäktige konferens. Sverige hade bl.a. prioriterat frågor om ITUs ekonomi och ändringar i både ITUs konstitution och konvention. Konferensen fattade beslut om åtgärder i dessa frågor.

PTS har verkat för fortsatt internationell harmonisering av frekvenser, tjänster och produkter samt arbetat med internationell standardisering. Den ökade betydelsen av radiospektrum och den snabba tekniska utvecklingen avspeglas i de allt mer omfattande dagordningarna för världsradionkonferenserna (WRC). Under året har PTS fortsatt att prioritera arbetet i de studiegrupper inom ITU-R som arbetar med för Sverige viktiga frågor kopplade till dagordningen för WRC-2003, speciellt det tekniska underlaget för multimediaapplikationer, radio-LAN i 5 GHz-bandet, fasta satellittjänster och rundradiosatelliter. Även uppföljningen av besluten från WRC-2000 om frekvenser för Galileo och andra satellittjänster har fortsatt prioriterats. Studiegruppernas förberedelsearbete har slutförts och en sammanfattande rapport har tagits fram. Av övrigt arbete i ITU-Rs studiegrupper har PTS fortsatt prioriterat arbetet med vidareutvecklingen och globaliseringen av UMTS/IMT-2000. Dessa frågor är kopplade både till kommande världsradionkonferenser och till utvecklingen av framtida mobiltelesystem generellt.

PTS har deltagit i TCAM, en verkställighetskommitté inom EU, för frågor om radio- och teleterminalutrustning samt marknads kontroll av sådan utrustning. Arbetet skall leda till att marknads kontrollen mellan medlemsstaterna samordnas så att likvärdiga bedömningar och tillvägagångssätt utvecklas.

Inom ITU-T och i ETSIs tekniska kommitté SPAN11 har PTS bevakat frågor om namn, nummer och adresser.

Verksamhetsområde Post

Under 2002 har PTS deltagit vid elva möten i internationella organisationer. I övrigt har PTS under perioden medverkat vid två internationella konferenser samt vid två ”workshops” anordnade av EU-kommissionen.

I det internationella samarbetet har PTS framhållit den svenska modellen

för liberaliseringen av postmarknaden och förmedlat de svenska erfarenheterna. På så sätt har PTS inom ramen för de möjligheter som det internationella samarbetet erbjuder verkat för en högre takt i tillskapandet av en fungerande gemensam EU-marknad för posttjänster.

Den 10 juni 2002 antogs ändringar i det EU-direktiv som gäller för postområdet för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn inom EU. Ändringarna innebär bland annat att det nu finns en tidtabell för stegvis liberalisering och därmed inskränkning av det område som är möjligt att undanta från konkurrens. Denna stegvisa liberalisering skall följas av en översyn med ett förslag där man, om så är lämpligt, föreslår år 2009 som den tidpunkt då en fullständig avreglering skall vara genomförd.

Verksamhetsområde Kassaservice

PTS deltar inte i något särskilt internationellt arbete inom området kassaservice. Frågor som rör kassaservice kommer emellanåt upp för diskussion inom CERP.

Verksamhetsområde Totalförsvaret

Under 2002 har PTS upprätthållit kontakterna med nätverket inom Partnerskap för fred (PFF) och på uttrycklig begäran av Nato Civil Communication Planning Committee i Azerbajdzjan bl.a. informerat om hur man skapar en robust elektronisk kommunikation och dito postverksamhet.

4.6 UPPFYLLELSE AV MÅLEN

Nedan redovisas översiktligt i hur hög grad verksamhetsområdesmålen för 2002 kunnat uppfyllas. En utförligare redovisning återges under avsnitten för respektive verksamhetsgren.

4.6.1 ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

Under 2002 har PTS genom sina åtgärder utifrån de IT-politiska målen verkat för en god säkerhet inom elektronisk informationshantering. PTS har följt utvecklingen av tillgängligheten till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet.

PTS har under 2002, bl.a. genom sitt arbete i olika internationella organisationer, arbetat för ändamålsenliga regler för fortsatt liberalisering och ett fritt utbyte av teletjänster i Europa. PTS har vidare, genom tillståndsgivning och tillsyn, verkat för väl fungerande marknader på teleområdet. Samtliga verksamhetsmål har därmed uppnåtts. PTS bedömer också att resultatet av verksamheten inom teleområdet i huvudsak är tillfredsställande. Konkurrensen på i första hand delmarknaderna mobila teletjänster och tillträde till accessnät kommer att kräva ytterligare insatser under 2003.

Verksamhetsmålen har uppfyllts för viktiga tjänster för de funktionshindrade. Upphandlade tjänster inom teleområdet har givit de funktionshindrade möjligheter att förbättra sin kommunikation med omvärlden. PTS bedömer att resultatet av vidtagna åtgärder överensstämmer med de övergripande målen.

PTS uppfyller kravet på effektiv och ändamålsenlig planering av spektrumutnyttjandet, ett effektivt utnyttjande av spektrum

för radiokommunikation enligt i dag gällande regler samt kravet på att ge radioanvändare en rimligt störningsfri radiokommunikation. Under 2002 påbörjades ett arbete med att ta fram ett åtgärdsprogram för att korta ner handläggningstiderna inom verksamhetsgren Radio i syfte att kunna bemöta nya krav utifrån. Detta arbete har under hösten visat positiva resultat. PTS bedömer att resultatet av verksamheten inom radioområdet är i överensstämmelse med de övergripande målen.

PTS har under året följt utvecklingen inom området och medverkat internationellt inom arbetsgrupper och den av kommissionen tillsatta kommittén för att uppnå gemensamma och ändamålsenliga regler. Tillsyn har genomförts med visuell och teknisk kontroll av produkter på den svenska marknaden. PTS bedömer att verksamheten har bedrivits i överensstämmelse med de övergripande målen.

4.6.2 POST

PTS har genom att noga följa omstruktureringen av Postens servicenät, ett aktivt tillsynsarbete, upphandling av tjänster för äldre och funktionshindrade, granskning av priser och hantering av obeställbara brev bidragit till att uppfylla verksamhetsmålet med avseende på tillgänglighet, priser, effektivitet, säkerhet och kvalitet. Med tanke på den helt dominerande ställning som Posten fortfarande har på marknaden kan målet att tillgången till den posttjänst som svarar mot kraven skall beredas genom väl fungerande marknader ännu inte anses vara tillfredsställande uppfyllt. Genom granskningen av priser, ställningstaganden i frågor rörande den postala infrastrukturen m.m. har PTS emel-

lertid bidragit till en bättre fungerande postmarknad. Inom ramen för det internationella samarbetet har PTS också verkat för en högre takt i tillskapandet av en verklig gemensam EU-marknad för posttjänster.

4.6.3 KASSASERVICE

PTS har genom att noga följa omstruktureringen av Postens servicenät säkerställt att kassaservicen svarar mot de mål statsmakterna angett. För att fastställa att servicen också svarar mot kundernas behov har PTS i likhet med tidigare år genomfört en undersökning av allmänhetens kassatjänstvanor.

4.6.4 CIVILT FÖRSVAR OCH SVÅRA PÅFRESTNINGAR

När det gäller telekommunikationer har PTS vidtagit åtgärder för att minska risken för och konsekvenserna av svåra påfrestningar på samhället i fred och under höjd beredskap. Verksamhetsmålen har uppnåtts. PTS bedömer att postfunktionens beredskapsförmåga är godtagbar. Ett djupare samarbete med företrädare för elfunktionen har etablerats. Samarbetet med andra myndigheter inom totalförsvaret har utvecklats, främst inom samverkansområdet Teknisk infrastruktur. Beredskapsåtgärder vid utbyggnad av ny infrastruktur har varit på en väsentligt lägre nivå än planerat, främst beroende på senareläggning av planer hos kommuner och länsstyrelser. PTS har upphandlat robusthet i två läns infrastrukturuppyggnad. PTS har upphandlat robusthet och redundans i utbyggnad av fiberkabel till Gotland. Försök med prioritet av trafik i fasta och mobila nät har slutförts och en utvärdering pågår. PTS har undersökt de elektroniska kommunikationernas förmåga att fungera oberoende av händelser som sker utanför Sverige.

PTS bedömer att resultatet av vidtagna åtgärder överensstämmer med de övergripande målen.

4.7 BESLUT OCH ÖVERKLAGANDE

Sammanlagt har 17 303 ärenden inkommit till PTS under år 2002. Antalet ärenden i diarium har minskat, samtidigt har antalet överklaganden ökat. Under 2002 har 36 ärenden överklagats, varav 13 inom radioområdet och 23 inom teleområdet. Den stora mängden ärenden i diarium under 2001 berodde på att tillståndstiden för ett stort antal radiotillstånd gick ut. Tillstånden har således omprövats alternativt återkallats.

Ett av de principiellt viktigaste avgörandena från 2002 är länsrättens dom i det s.k. kaskadmålet. I mars meddelade länsrätten dom gällande ett överklagat beslut om avtalsvillkor mellan Telia och Tele2. Frågan gällde dels om Telia var ersättningskyldig för trafik som Telia transiterade för terminering till Tele2s landmobila nät från tredje operatör, dels hur den marknadsmissiga ersättningen Tele2 ägde rätt att erhålla skulle beräknas. Länsrätten fastställde PTS beslut från augusti 2000 i den del som innebar att Telia, i egenskap av närmast föregående operatör, var ersättningskyldigt för trafiken som Telia terminerade i Tele2s nät från tredje operatör enligt den s.k. kaskadavräkningsprincipen. Länsrätten ändrade dock PTS beslut vad gäller ersättningsnivån och ansåg att beslutet innebar att Tele2 tillerkänts en kostnadsbaserad ersättning. Länsrätten uttalade att marknadsmissiga villkor enligt 32 § telelagen skall fastställas med utgångspunkt i tillgänglig information om telefonimarknadens prissättning och andra relevanta faktorer. Länsrätten godtog de uppgifter om ersättningsnivåer som Tele2 presenterat och fann att den ersättning som Tele2 yrkat fick anses vara förenlig med regeln om marknadsmissiga villkor. Länsrättens dom är efter överklagande av Telia och PTS föremål för kamarrättens prövning.

Vodafone begärde därefter, i juni 2002, att PTS skulle besluta om vilket samtrafikpris Telia och Telia Mobile skulle betala för terminering i Vodafones nät. Telia och Telia Mobile motsatte sig att betala ett annat pris än det som Telia Mobile får ta ut av Vodafone, dvs. ett reciprokt pris. PTS beslutade att följa de principer som fastslogs i det s.k. kaskadmålet (se ovan). Vodafone har överklagat PTS beslut till

Tabell: Inkomna ärenden och överklagande

	2002	2001	2000
Totalt antal ärenden i diarium	17 303	27 668	18 274
Antal överklaganden	36	30	58
Ändringar av PTS beslut i förvaltningsdomstol	1	8	10

länsrätten. Länsrätten har, på begäran av Vodafone, inhiberat PTS beslut vilket innebär att beslutet inte gäller fram till dess domstolen fattat beslut.

Andra viktiga beslut under året är de s.k. SMP-besluten. I februari 2002 meddelade PTS i beslut att Telia, Vodafone och Tele2 var för sig har ett sådant betydande inflytande på den nationella marknaden för samtrafik samt på marknaden för den allmänt tillgängliga mobiltelefonitjänsten som avses i 6 § telelagen. Samtliga beslut är överklagade till länsrätten. Tele2s och

Vodafones beslut är inhiberade. Skriftväxling pågår fortfarande och länsrätten förväntas meddela dom under våren 2003.

I flera fall har överklaganden återkallats. Rix Telecom begärde i februari 2002 att PTS skulle besluta om vilken samtrafikavgift bolaget skall betala till Telia för den trafik som Rix Telecom skickade för terminering i Telias mobila nät. PTS beslutade att Rix skulle betala ett kostnadsorienterat pris om 0,92 kr. Båda parterna överklagade beslutet men återkallade sina överklaganden i länsrätten som avskrev målet.

4.8 INFORMATION

Informationstionsarbetet under 2002 inriktades framför allt mot att ge externa målgrupper kunskap om utvecklingen inom tele-, IT-, radio- och postområdet. Planerade informationsinsatser och ett aktivt informationsarbete är viktiga delar i arbetet mot de övergripande målen för PTS.

Konsumenternas möjligheter att agera, vara aktiva och välja mellan olika operatörer ökar om de får större kunskap om tele-, IT-, radio- och postområdena. Aktiva konsumenter, som väljer och väljer bort, bidrar till en väl fungerande konkurrens.

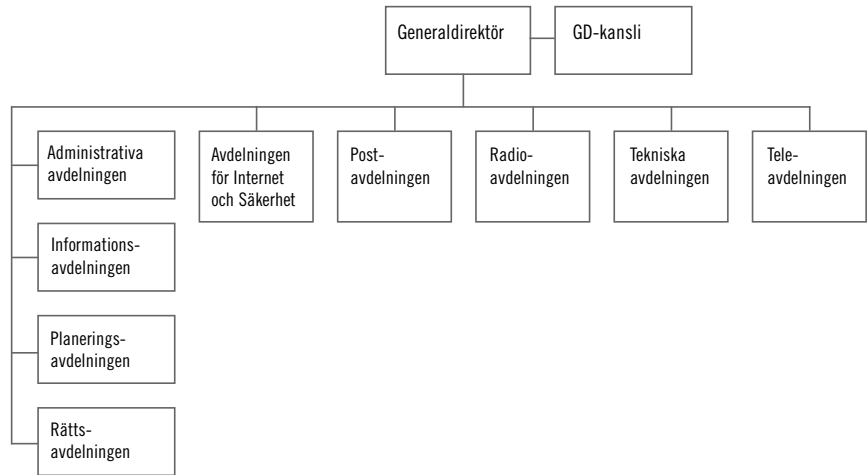
PTS har under året informerat om den pågående 3G-utbyggnaden. I januari hölls pressträffar i samband med kontrollmätningarna av nätkapaciteten på olika platser i Sverige. PTS har också löpande arbetat med mediekontakter och publicerat pressmeddelanden på PTS webbplats liksom svarat på debatt- och ledarartiklar i ämnet. I samband med 3G-utbyggnaden har behovet av information om strålning från mobilsystem ökat. PTS har därför tillsammans med fem andra myndigheter tagit fram en broschyr om strålning från mobiltelesystem. Broschyren innehåller bl.a. information om elektromagnetiska fält, radiovågor samt skillnaderna mellan olika sorters strålning. Broschyren har tryckts i en stor upplaga och distribuerats till olika målgrupper såsom kommuner, fastighetsägare, bibliotek.

För att ge konsumenterna överblick över teleområdet har PTS utökat webbplatsen för prisjämförelser samt publicerat information och goda råd. Under året har också en databas för klagomål från telekonsumenter byggts upp.

Under hösten genomförde PTS mätningar av GSM-täckningen i Norrland och informerade då framförallt lokala media om mätningarna och resultaten.

Två broschyrer har producerats under 2002, dels en ny broschyr, "Internet, bredband och e-affärer", som kortfattat beskriver PTS pågående arbete med IT-frågor, dels en reviderad version av broschyren "Att välja telebolag". Båda broschyrerna finns tillgängliga på svenska och engelska.

Tidningen Uppkopplad kom under året ut med två nummer. Uppkopplad vänder sig primärt till allmänheten och informerar om aktuella frågor inom PTS områden och innehåller även en kortfattad presentation av PTS. Tidningen har översatts till engelska.

Ett flertal faktablad i olika ämnen har under året tagits fram och publicerats på PTS webbplats. Faktabladen vänder sig till en bred målgrupp och informerar kortfattat om aktuella frågor inom PTS, exempelvis prissättningen på ADSL, Sitic och samtrafikavgifter i mobilnäten.

4.9 ORGANISATION

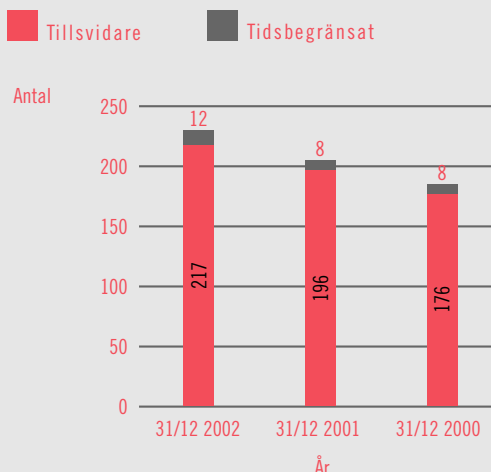
PTS verkar för att alla i Sverige ska ha tillgång till effektiv, prisvärd och säker kommunikation inom tele-, IT-, radio- och postområdena. PTS har för att arbeta mot denna målpuppfyllelse varit organiserat i nio avdelningar och ett GD-kansli direkt under GD. Konsumentfrågor inom i första hand teleområdet flyttades till Informationsavdelningen i början av verksamhetsåret. Från april månad överflyttades

verksamhetsgren Tillgänglighet-IT till avdelningen för Internet och säkerhet från teleavdelningen. Under andra halvåret har arbetet pågått med att bygga upp en ny funktion inom avdelningen för Internet och säkerhet, Sitic, med uppgift att fullgöra uppdraget som Sverige IT-incidentcentrum.

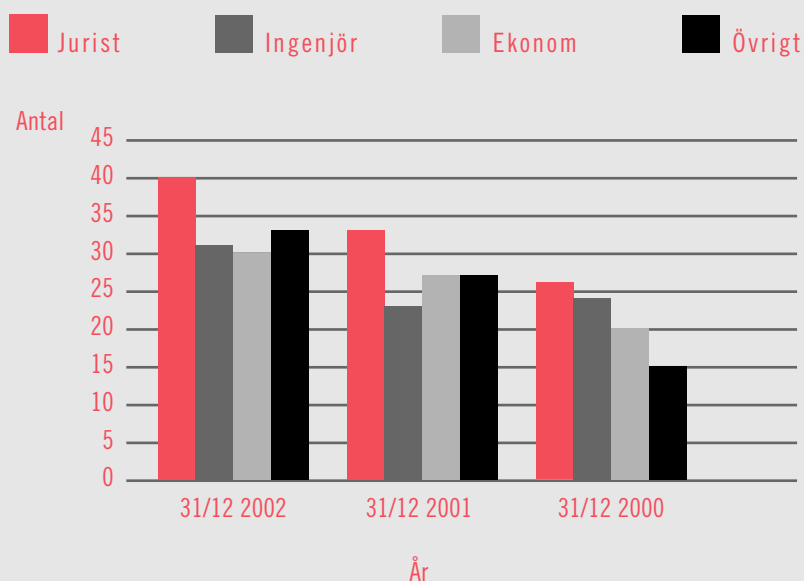
4.10 PERSONAL

Utvecklingen på kommunikationsområdet går snabbt. Ett av PTS uppdrag är att följa förändringarna på tele-, IT-, radio- och postområdena. Detta uppdrag liksom övriga PTS uppdrag förutsätter att myndighetens personal har mångsidig sakkunskap och utvecklas kontinuerligt. Förutom yrkeskunskap och kompetens krävs det god serviceanda som består av ett bra internt och externt samarbete.

TOTALT ANTAL ANSTÄLLDA

AKADEMIKERGRUPPER

Personalstyrkan ökar

Vid utgången av 2002 var antalet tillsvidareanställda 217 personer. Det innebär att den personalen ökade med 21 personer jämfört med föregående år. Av de anställda är hälften kvinnor och hälften män. Medelåldern är 44 år.

Allt högre utbildningsnivå

Personalens utbildningsnivå har ökat kontinuerligt under senare år. Av de anställda hade 59 % akademisk utbildning. Motsvarande siffra för 2001 var 53 %. PTS har särskilt strävat efter att bl.a. öka ekonomisk och juridisk sakkunskap och kompetens, eftersom inom PTS område förändras såväl ekonomiska förhållanden som de regulativa snabbare än i de flesta andra delar av samhället. Å andra sidan behövs det ny kompetens för PTS uppgifter inom t.ex. området informationssäkerhet.

PTS personal har även detta år haft möjligheter att utbilda sig genom att delta i olika externa kurser. Dessutom har PTS erbjudit specifik utbildning i olika ämnen som berör de anställdas arbetsuppgifter

bl.a. fördjupad introduktionsutbildning, grundläggande utbildning i IT- och tele-tjänster, projektledning samt utbildning inom arbetsmiljöområdet. Olika informationstillfällen har också arrangerats för att öka personalens kunskap om verksamhetens nuläge och framtid.

God arbetsmiljö ger ökad arbetstillfredsställelse

Vid ingången av året genomfördes ett strukturerat arbetsmiljöarbete på samtliga avdelningar. Arbetet har visat på områden som kan förbättras och som följs upp utifrån handlingsplaner. Under 2002 var antalet sjukdagar bland personalen i genomsnitt 15 dagar, vilket är två dagar fler än under föregående år. PTS vill genom friskvårdsaktiviteter främja personalens hälsa. De anställda har haft möjlighet att delta i olika motionsaktiviteter genom att på arbetstid använda den så kallade friskvårdstimmen. Vid PTS beaktas ergonomiaspekter när det gäller utrymmen och möbler och vid behov anskaffas ergonomiska hjälpmedel.

4.11 EKONOMI

PTS verksamhet finansieras huvudsakligen på följande sätt:

FÖRVALTNING

Nettofinansiering med avgifter
Anslag för totalförsvaret, samhällsåtaganden och tillit-IT, skydd mot informationsoperationer och IT-infrastruktur regionala transportnät

UPPHANDLING

Anslag för samhällsåtaganden, totalförsvaret och telegramtjänster

FÖRSÖKSVERKSAMHET AVSEENDE FUNKTIONSHINDRADES TILLGÅNG TILL PRODUKTER OCH TJÄNSTER INOM TELEKOMMUNIKATIONS-OMRÅDET

Bidrag från Näringsdepartementet

Ekonomiskt utfall

PTS totala kostnader uppgick under år 2002 till 428 mkr. Kostnaderna ökade med 16,7 mkr jämfört med föregående år. Den största kostnaden år 2002 utgjordes av kostnaderna för upphandling av samhällsåtaganden, totalförsvaret och telegram-

tjänster som uppgick till 213,1 mkr. Personalkostnaderna för 2002 ökade med 20,3 mkr jämfört med år 2001 vilket förklarar ökningen av PTS totala kostnader. Kostnaderna för personal och lokaler uppgick till 118,8 (+20,3) respektive 21,7 mkr (+1,6). Övriga driftskostnader uppgick till 79,2 mkr (+2,9), varav kostnaderna för internationella medlemsavgifter uppgick till 21,6 mkr (+1,3). Siffrorna inom parentes anger förändring jämfört med år 2001. Ökningen av personalkostnader med 20,3 mkr kan i allt väsentligt förklaras av fler anställda, löneökningar med anledning av nytt löneavtal, ökade kostnader för avtalsförsäkringar och ökade utbildningskostnader.

PTS verksamhet finansierades dels med anslagsmedel 229,3 mkr (-2,4) dels med intäkter av avgifter och andra ersättningar samt ränteintäkter på totalt 212,1 mkr (+26,9) och dels med intäkter av bidrag 1,2 mkr. Intäkterna av anslag för samhällsåtaganden och totalförsvaret uppgick till 211,3 mkr eller 92 % av totala intäkter av anslag.

Utfallet av PTS uppbördsverksamhet uppgick under 2002 till 50,2 mkr, vilket är en minskning med 50,1 mkr jämfört

med året innan. Minskningen beror på att avgiften avseende åtgärder för allvarliga påfrestningar i fredstid var 50 mkr lägre än 2001. Samtliga intäkter av avgifter som inte disponeras av PTS har tillförts inkomsttitel på statsbudgeten.

5. VERKSAMHETSGRENAR

5.1 VERKSAMHETSINDELNING

Under året har verksamheten varit indelad i verksamhetsgrenarna Tillit-IT, Tillgänglighet-IT, Tele, Radio, Post, Kassaservice samt samverkansområde teknisk infrastruktur inom verksamhetsområdet Civilt försvar och samverkansområde Teknisk infrastruktur inom verksamhetsområde Svåra påfrestningar, i enlighet med regleringsbrevet för 2002. Kassaservice är en ny verksamhetsgren fr.o.m. 2002. Verksamhindrade upphör fr.o.m. 2002. Frågor som tidigare har behandlats inom verksamhetsgren Utrustning överförs till verksamhetsgren Radio. Frågor som berör funktionshindrade överförs till verksamhetsgrenarna Tele, Post och Kassaservice. Verksamheten inom samverkansområde Teknisk infrastruktur bedrevs tidigare inom verksamhetsgren Telekommunikationer m.m. och verksamhetsgren Postbefordran.

Övrigt

PTS har även under året bedrivit viss uppdragsverksamhet, ett s.k. twinning-projekt i Polen. Syftet med twinningprojektet, som finansierades med EU-medel, var att tillsammans med den brittiska telereglerinsmyndigheten Oftel dels biträda de polska myndigheterna i arbetet med att anpassa landets regler på tele-, radio- respektive postområdet till gällande EU-direktiv, dels stödja uppbyggnaden av en väl fungerande regulatormyndighet för dessa områden. PTS har haft huvudansvaret för den del som avser postområdet och därvid planerat och genomfört ett stort antal seminarier och workshops för personal från såväl regulatormyndigheten som ansvarigt ministerium samt lämnat synpunkter på förslag till postlag och andra delar av regelverket. Resultat av projektet är att de polska myndigheterna nu är väl förberedda inför implementeringen av EU-direktivet på postområdet. Ett underlag för beslut om ny polsk postlag har

kompletterats med synpunkter som rör bristande överensstämmelse med EU-direktivet och med förslag till förändringar som grundar sig på framför allt de erfarenheter som gjorts i Sverige. PTS har också, under Oftels ledning, med gott resultat medverkat vid seminarier avseende såväl tele- och radiofrågor som aktiviteter av organisationsutvecklande karaktär.

Kostnaderna för verksamhetsgrenarna Post, Tele, Tillit-IT och Tillgänglighet-IT ska täckas dels med avgifter och dels med anslag. Den anslagsfinansierade delen består i huvudsak av samhällsåtaganden för funktionshindrade. Verksamhetsgrenen Radio är helt avgiftsfinansierad, medan kostnaderna för verksamhetsgrenarna Kassaservice samt samverkansområde Teknisk infrastruktur är anslagsfinansierade. Den totala kostnaden för verksamhetsgrenarna och uppdragsverksamhet blev 222,5 (197,4) mkr.

VERKSAMHETSGRENARNAS ANDEL AV DEN TOTALA KOSTNADEN

5.2 VERKSAMHETSGREN TILLIT – IT

Verksamhetsmål

Målet är en god säkerhet för och hög tillit till elektronisk informationshantering. Vidtagna åtgärder skall även medverka till att risken för och konsekvenserna av på frestningar på samhället i fred, avseende telekommunikationerna m.m., minskar.

5.2.1 TILLSYN ENLIGT LAGEN OM KVALIFICERADE ELEKTRONISKA SIGNATURER

I november 2001 skickade en utfärdare av kvalificerade elektroniska certifikat in en anmälan. Anmälan drogs tillbaka i april 2002. För närvarande finns inga anmälda utfärdare av kvalificerade certifikat i Sverige. Tillsammans med referensgruppen för kvalificerade elektroniska signaturer och andra berörda, för PTS en diskussion om en utvidgad roll för myndigheten. Det gäller till exempel att informera användare av certifikat. PTS arbetar med att utreda förutsättningarna och möjligheterna att göra detta.

PTS har arbetat med att utvärdera den

verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2000:832) om elektroniska signaturer. Utvärderingen berör även finansieringen av denna lag. Som ett led i utvärderingen har PTS träffat en del av marknads aktörer under våren 2002. PTS har i maj 2002 i en rapport till regeringen redovisat myndighetens slutsatser.

5.2.2 SVERIGES IT-INCIDENT-CENTRUM, SITIC

PTS fick den 30 maj 2002 i uppdrag av regeringen att inrätta en rikscentral för IT-incidentrapportering. Ett projekt med förberedelser har genomförts, vilket resulterade i en förtydligad bild av mål, arbetsuppgifter, former för samverkan, bemanning, juridiska frågor, lokaler och externa kontakter. Projektet genererade också åtskilliga kontaktpunkter för den planerade löpande verksamheten.

Sitic ska systematiskt bevaka och samla information om nya IT-säkerhetsproblem samt att sprida information till samhällets organisationer. Det inkluderar ta emot rapporter om IT-incidenter från i första hand statliga myndigheter, men på sikt även från kommuner, landsting, företag

och andra organisationer i Sverige. Sitic kommer även att utbyta information med andra IT-incidentcentrum samt bevaka varningar om nya IT-säkerhetsproblem.

I arbetet ingår att analysera och sprida information om nya problem som kan störa IT-system. Sitic kommer även att sammanställa statistik över de IT-incidentrapporter som tas emot. En viktig del i arbetet är att lämna information och råd om förebyggande åtgärder. Målsättningen är att höja säkerhetsmedvetandet i samhället och öka skyddet mot IT-incidenter.

5.2.3 NÄT- OCH INFORMATIONSSÄKERHET

Utvecklingen av tilliten till Internet

En utredning har under året genomförts med inriktning på utvecklingen av forskning kring tillit till Internet och indikatorer på hur användare tänker på säkerhet i samband med elektronisk kommunikation.

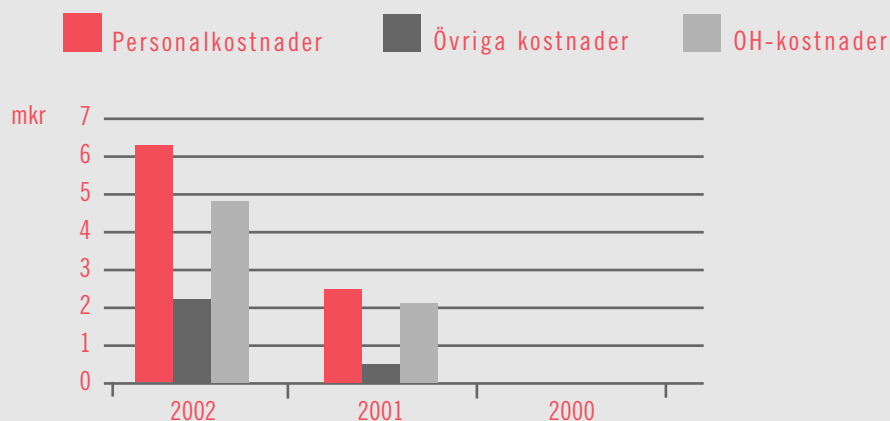
Utredningen har resulterat i en ökad insikt inom området. Rapporten ger en grund för att fortsätta arbeta med omvärldsbevakning och följa förändring av attityder till säkerhet. Detta kan t.ex. göras genom enkäter för att se hur användarnas inställning förändras över tiden när det gäller att använda Internet och andra publika nät för känslig elektronisk kommunikation.

Internets robusthet

Inom ramen för ett uppdrag om Internets robusthet, har en undersökning genomförts för att avgöra om grundläggande kritiska funktioner i Internets infrastruktur kan klara svåra påfrestningar. Undersökningen har också påvisat vilka beroenden som finns mellan kritiska funktioner i Sverige och

KOSTNADSUTVECKLING VERKSAMHETSGREN TILLIT-IT

utomlands. I ett delprojekt som innehåller praktiska prov och funktionsövningar, har domännamnssystemets sårbarhet prövats i samarbete med den organisation som har ansvar för funktionen. Även funktioner som ligger utanför svensk kontroll har omfattats av övningarna för att fastställa hur Sverige är beroende av dessa funktioner. I ett annat delprojekt har ett test av reservkapaciteten hos en nationell knutpunkt för utbyte av Internettrafik genomförts tillsammans med berörda Internetoperatörer. Detta har skett genom att halva kapaciteten i knutpunkten stängts av, varvid kontinuerliga mätningar gjorts av genomströmningshastigheten såväl före, under som efter avbrottet. I samband med testet har även en kartläggning gjorts av hur vägval (routing) förändras vid denna typ av störning samt en jämförande analys av verkligt utfall av vägval med berörda operatörers förmodade alternativa vägval. En delrapport som beskriver projektets innehåll har lämnats till regeringen i augusti.

Funktionsövningarna har resulterat i att beslutsunderlag med åtgärder som behöver göras av operatörer har tagits fram. Dessa åtgärder syftar till att behålla en tillfredsställande tillgänglighet till Internet trots svåra påfrestningar, vare sig de inträffar i krig eller fred.

Under hösten har intervjuer genomförts med större Internetoperatörer och sam-

hällsviktiga användare. Syftet har varit att fastställa vilka tjänster som erbjuds av operatörerna och vilka garantier för funktioner som lämnas när det gäller tillgängligheten till Internet. Frågor som rör säkerheten i operatörernas infrastruktur har också behandlats för att ta reda på om och hur trafiken i näten kan förmedlas trots svåra störningar. När det gäller användare har intervjuerna behandlat frågor om säkerheten i deras anslutning till Internet, användning av domännamnstjänsten, brandväggsfunktion med mera.

Genom intervjuerna har PTS fått en god bild av viktiga användares beroende av Internet och dess grundläggande tjänster och funktioner och hur tillgängligheten till dessa säkerställs av operatörerna.

Uppdragen kommer att slutrapporteras i samband med PTS årsredovisning för 2002.

ENUM

I december 2001 erhöll PTS ett regeringsuppdrag att genomföra ett nationellt försök vad det gäller ENUM om intresse fanns bland marknadens parter och andra berörda myndigheter. PTS ska senast den 31 juli 2003 redovisa uppdraget till regeringen. Regeringen anger att syftet med försöket är att vinna erfarenheter av ENUM.

ENUM är en funktion som översätter vanliga telefonnummer (E.164) till

Internetbaserade adresser. Dessa adresser används vidare i olika applikationer i de elektroniska kommunikationsnäten. En arbetsgrupp inom Internet Engineering Task Force, IETF, har tagit fram den tekniska specifikation, RFC 2916, som beskriver ENUM.

Under tiden april till november har underlag inför försöket tagits fram i tre arbetsgrupper, ENUM1, ENUM2 och ENUM4. Dessa grupper har letts av rapportörer från tele- och Internetmarknaden i Sverige. ENUM1 har behandlat vilka applikationer baserade på ENUM som bör ingå i försöket. ENUM2 har givit förslag till registrerings- och kundprocessen avseende ENUM-abonnenter, ersättningsprinciper mellan aktörerna m.m. ENUM4 har undersökt den gemensamma infrastrukturen som behövs för ENUM-testet.

En central och viktig funktion är den aktör som agerar ENUM Tier 1 Registry på landskods-nivån för ENUM-domänen (.6.4.e164.arpa). Under försöket har den aktör som är Registry för domänen .se, d.v.s. NIC-SE, erbjudit sig att ta hand om denna funktion. I slutet av november 2002 begärde PTS delegation av denna svenska ENUM-domän hos ITU. En sådan delegation kan sägas innebära att "kontakten" sätts i väggen och att ENUM-försöken därmed praktiskt kan påbörjas.

Inför rapporten till regeringen kommer PTS att ha övervägt ett antal viktiga frågeställningar runt ENUM. PTS kommer också ha samlat synpunkter från det nationella försöket samt bevakat ENUM-utvecklingen internationellt, både när det gäller liknande försöksverksamheter, kommersiella lanseringar och vad som studerats om ENUM inom olika internationella standardiseringsorganisationer.

Samarbete med universitet och högskolor

Genom ett samarbete med högskolor och universitet i form av projektarbete, har viktiga frågeställningar inom PTS sektorsområde belysts t.ex. säkerheten och tillgängligheten när det gäller trådlösa lokala nät, s.k. WLAN, och hur samtrafik mellan dessa och andra typer av trådlösa och fasta nät kan ske. Ett annat område som utretts är vilka utmaningar och problem som ett expanderande Internet med mer trafik och fler användare för med sig för infrastrukturen när det gäller säkerheten och tillgängligheten. Vidare har PTS samarbetat med studenter i deras examensarbete med anknytning till system för hantering av IT-incidenter. Genom dessa kontakter görs PTS arbete bekant för denna del av allmänheten samtidigt som myndigheten kan ta del av resultatet av deras arbete.

Arbete i nationella diskussionsföreläsningar

PTS har deltagit i en grupp för utbyte av kunskap och erfarenheter av teknikutvecklingen inom IT-säkerhetsområdet med deltagande av representanter från SÄPO, FRA, FMV, FOI, Förvarshögkvarteret samt Svenskt Näringsliv. Via gruppen håller sig PTS uppdaterad om vad som händer inom dessa organisationer när det gäller t.ex. informationsoperationsområdet. PTS har vidare medverkat i forum för IT-säkerhetsansvariga inom statsförvaltningen. Det har resulterat i kompetens- och erfarenhetsutbyte för ökad medvetenhet om risker, hot och skyddsmetoder.

EU-arbete

PTS har deltagit i möten om en gemensam europeisk funktion för spridning av tidiga varningar om informationsattacker och harmonisering när det gäller det förebyggande arbetet. I andra möten som PTS deltagit i har medlemsstater diskuterat strategi för att stärka nät- och informationssäkerheten. Effekten är en vidare syn och ökad kunskap för åtgärder inom

området i Sverige. Under året har PTS bistått EU DG Information Society genom att delta i en ad-hoc expertgrupp för att fastställa krav på den organisation som ska ansvara för och administrera den nya toppdomänen för EU (.eu). Effekten är att Sverige bidrar till etablering av en kvalitativ toppdomän för EU som också kan gynna svenska intressen.

Deltagande i ICANN/GAC

PTS har deltagit i ICANNs rådgivande kommitté GAC vid två tillfällen under året. ICANN är styrorgan för Internet i världen. Syftet är att Sverige ska kunna påverka utvecklingen av Internets logiska infrastruktur. Detta gäller främst hanteringen och utvecklingen av domännamnsystemet, hantering och utdelning av adresser, säkerhetsfrågor samt representations- och ansvarsförhållanden för den organisation som hanterar dessa uppgifter. Målsättningen är ett säkrare och mer tillgängligt Internet för alla stater.

5.3 VERKSAMHETSGREN TILLGÄNGLIGHET – IT

Verksamhetsmål

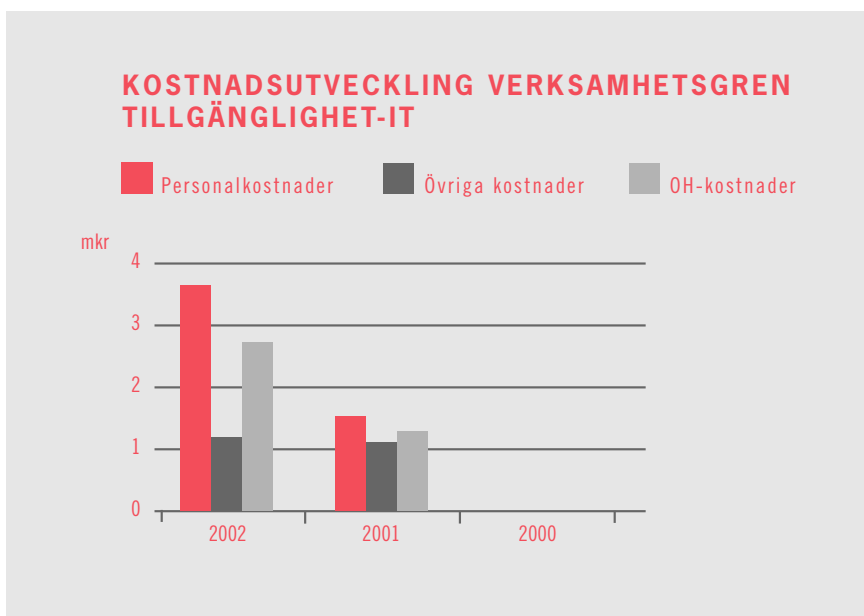
Post- och telestyrelsen skall följa utvecklingen av tillgängligheten till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet. Post- och telestyrelsen skall under 2002-2005 inom sitt verksamhetsområde bistå länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och kommunerna vid tillämpningen av lagen (2000:1335) om kreditering på

skattekonto av stöd till kommuner för anläggande av lokala telenät, förordningen (2000:1469) om stöd till kommuner för anläggande av telenät, förordningen (2001:350) om stöd till kommuner för anläggande av ortssammanbindande telenät m.m. och förordningen (2001:349) om stöd till kommuner för upprättande av IT-infrastrukturprogram. Arbetet skall bedrivas i nära samarbete med berörda länsstyrelser, Svenska kommunförbundet och regionala självstyrelseorgan.

Återrapportering har skett dels i rapporten IT-infrastrukturen i Sverige, 2002-tillgänglighet i olika delar av landet, dels i rapporten Stöd till länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och kommuner.

I rapporten framgår att målet om tillgång till IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i alla delar av Sverige ännu inte är uppfyllt. Det finns tydliga regionala skillnader i tillgängligheten till IT-infrastruktur där områden med glesare bebyggelse har sämre tillgänglighet än större städer.

Uppdraget att bistå länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och kommuner har fortsatt under hösten 2002. Inom ramen för uppdraget har PTS i samarbete med länsamverkan bredband och Svenska kommunförbundet bl.a. ordnat två rådslag med operatörer.

E-handel

I februari lämnade PTS rapporten E-handel och statens instrument för att utveckla förutsättningarna till regeringen. PTS bedömer att staten ska vara en aktiv användare av e-handel. PTS föreslog därför att regeringen ger de statliga myndigheterna i uppdrag att undersöka behov och nytta av e-handel i verksamheten, samt att rapportera hur e-handel utvecklas över tiden inom den egna myndigheten och inom sektorsmyndigheternas ansvarsområden.

PTS ska lämna en uppföljning av uppdraget i samband med årsredovisningen för 2002. Inom uppdraget att inom PTS sektorsområde rapportera om hinder respektive stimulansmöjligheter avseende e-handel, har fem förutsättningar för e-handel studerats närmare: bredband, säkerhetsinfrastruktur, betaltjänster, fysisk leverans samt tillit och säkerhetsmedvetenhet. Studien visar bl.a. att Internetanvändare med bredbandsaccess e-handlar i större utsträckning än dem som har uppringd access till Internet och att säkerhetsmedvetenheten bland Internetanvändare generellt sett är att betrakta som låg.

Referensgruppen för bredbandsfrågor

PTS har i regleringsbrevet för 2002 fått i uppdrag att fortsätta arbetet i den referensgrupp som ska följa och övervaka utvecklingen på bredbandsområdet, som inrättades under år 2000. Under årets möten har många punkter diskuterats: IT-planering i kommunerna, Institutet för Tillväxtpolitiska Studiers uppdrag att planera för hur en utvärdering av IT-politiken och IT-utvecklingen ska kunna genomföras, PTS rapporter om IT-infrastrukturutbyggnaden, elektronisk handel, bredbandsmarknaden ur ett konsumentperspektiv samt konkurrensen i accessnätet.

5.4 VERKSAMHETSGREN TELE

Verksamhetsmål

Målet är väl fungerande marknader på teleområdet som kännetecknas av variation i utbud och god kvalitet till rimliga priser.

5.4.1 TILLSTÄNDSGIVNING

GSM-tillstånd

Den 27 mars 2002 lämnade SweFour AB, som enda sökande, in en ansökan om att erbjuda nätkapacitet enligt GSM-standard. I och med att någon "skönhetsstävling"

inte kunde äga rum tillämpades inte föreskrifterna för inbjudningsförfarande. Ansökan granskades istället i enlighet med 13 § telelagens (1993:597) regler om tillstånd. Detta innebär att någon detaljerad utvärdering av ansökan inte skedde eftersom 13 § telelagen föreskriver att tillstånd ska meddelas. Enda undantagen från detta är om den sökande saknar förutsättning att bedriva verksamheten varaktigt och med god kapacitet och kvalitet.

Den 29 maj 2002 beslutade PTS att fördela ett tillstånd till SweFour. Beslutet omfattade även tillståndsvillkor. PTS har också fattat beslut om tilldelning av frekvenser i enlighet med radiolagen den 19 juni 2002. Detta beslut har överklagats till länsrätten.

5.4.2 TILLSYN

UMTS

PTS har under januari mätt UMTS-operatörernas geografiskt begränsade nät som sattes i drift den 1 januari 2002. Med ledning av rapporten från mätningarna har PTS bedömt att alla fyra UMTS-tillståndshavare uppfyller kraven enligt tillståndsvillkoren att de ska ha fungerande nätkapacitet i någon del av landet.

PTS har, tillsammans med kommunför-

bundet med syftet att minimera antalet master i landskapet försökt få UMTS-operatörerna och Telia att enas om en avsiktsförklaring om samnyttjande av varandras infrastruktur. En sådan överenskommelse har inte gått att få till stånd. Kommunförbundet har genomfört en enkätundersökning där man samlat uppgifter från landets kommuner om bygglovsärenden. PTS har som en uppföljning av denna undersökning tagit initiativ till en mer detaljerad undersökning, där ett begränsat antal kommuner får ge en mer detaljerad bild av de frågeställningar som behöver belysas i samband med 3G-utbyggnaden.

PTS lämnade den 30 maj en rapport till regeringen där PTS beskrev problemen med 3G-utbyggnaden främst vad det gäller samnyttjande av master och att sluta avtal för nationell roaming. I rapporten föreslog PTS att regeringen skulle överväga att utreda möjligheten till att införa krav på samnyttjande och att PTS ges större befogenhet att besluta om villkor vad det gäller nationell roaming.

Under 2002 har tre av UMTS-operatörerna, Orange, Vodafone och 3 vänt sig till PTS för att begära lättnader i tillståndsvillkoren. Samtliga begärde förlängning av utbyggnadstiden och en operatör (Orange)

begärde också lättnader i befolkningstäckning. PTS har i beslut avvisat kraven från Orange och Vodafone då PTS gör bedömningen att rådande omständigheter inte är skäl nog för en förändring. Begäran om lättnader från 3 är under beredning.

Samtrafik

Mobil samtrafik

Våren 1999 började PTS granska Telias avgifter för samtrafik vid terminering i mobilt nät. Eftersom Telia är anmält som företag med betydande inflytande på samtrafikmarknaden, ska företagets samtrafikavgifter vara kostnadsbaserade. Det framgår av såväl telelagen som EUs regelverk. Avgiften för terminering var när granskningen började 2,75 kr per minut dagtid och 1,60 kr per minut övrig tid, och hade legat på samma nivå i 17 år. Ytterligare granskningar gjordes under 2000 och 2001. Den 30 januari 2002 förelade PTS Telia att sänka avgiften ytterligare. Beslutet innebär att Telia, från den 1 mars, får ta ut högst 92 öre per minut i samtrafikavgift för terminering i mobilt nät. Telia överklagade beslutet till länsrätten, som fastställde PTS beslut. Målet ska nu prövas av kammarrätten, efter det att Telia överklagat länsrättens dom. Beslutet är inte inhiherat, vilket innebär att kravet på högst 92 öre gäller. Idag är den ersättning Telia tar ut 88 öre per minut i genomsnitt.

Beslut i tvist om mobil termineringsavgift

PTS har i en tvist om samtrafikersättning beslutat att Vodafone får ta ut högst 97 öre

per minut i genomsnitt i samtrafikavgift av Telia för terminering i Vodafones mobila nät. PTS beslut, som meddelats på begäran av Vodafone, innebär att Vodafone får ta ut en samtrafikavgift av Telia som är högst 10 % högre än den samtrafikavgift som Telia får ta ut av Vodafone, vilken i dagsläget är 88 öre per minut i genomsnitt. Vodafone är idag inte skyldigt att ha kostnadsorienterad samtrafikavgift, utan får enligt lag ta ut marknadsmässig ersättning. Vad som ska betraktas som marknadsmässig ersättning har Vodafone och Telia inte kunnat komma överens om. Parterna har sedan i mars 2002 förhandlat om vilken samtrafikavgift som Telia ska betala. PTS har försökt medla mellan företagen, men utan resultat.

Telias referenserbjudande

Enligt telelagen är Telia skyldigt att publicera bolagets villkor för samtrafik i ett referenserbjudande. PTS har i november påbörjat en granskning av Telias referenserbjudande för samtrafik. Syftet med granskningen är att verifiera att referenserbjudandet stämmer överens med telelagens krav vad det gäller skyldighet att avtala om och bedriva samtrafik, samt villkoren för detta.

Förelägganden om att bedriva samtrafik

I början av våren 2002 upphörde Telia att vidarefördela mobiltrafiken från Song Networks, Telitel, Utfors och Rix Telecom till Tele2 på grund av utebliven betalning från dessa bolag. Efter anmälan om tillsyn från de berörda bolagen förelade PTS

Telia att återuppta samtrafiken. Beslutet överklagades och har fastställts av länsrätten. Liksom PTS fann länsrätten att Telia var skyldigt att samtrafikera, trots oenighet om betalningsskyldighetens omfattning. Länsrätten uttalade att avstängning inte är ett tillåtet påtryckningsmedel när operatörer tvistar om villkoren för samtrafiken. Detta var i linje med skälen för PTS föreläggande. Operatörer som inte kan nå överenskommelse för att reglera t.ex. ersättningsvillkor är istället hänvisade till PTS som med stöd av bestämmelserna i telelagen kan reglera de tvistiga frågorna mellan parterna.

I september lämnade Citylink en begäran till PTS om tillsyn mot Telia. Citylink hade då fått Timepiece och Umeå Energi som kunder och önskade att trafiken som kom från dessa bolags förvalskunder skulle dirigeras över Citylinks nät. Telia vägrade genomföra dirigeringen med hänvisning till att Telia saknade samtrafikavtal med Citylink vad det gäller trafik från Timepiece och Umeå Energi. I sitt beslut slog PTS fast att Telias agerande stod i strid med bestämmelserna om samtrafik och det bakomliggande syftet med regleringen. Att parterna inte kunnat komma överens om avtalsvillkoren påverkar inte skyldigheten att förmedla teletrafik. Telia förelades därför att 14 dagar efter att ha fått uppgifter om förvalskunder hos dessa förvalsoveratörer dirigera denna trafik till Citylinks nät.

Medling

I tvister som rör tillämpningen av telelagen, PTS föreskrifter eller tillståndsvillkor kan PTS på begäran av parterna medla för att försöka få till stånd en lösning i de frågor tvisten gäller. Om parterna, trots medlingsinsatserna, inte kan nå en överenskommelse, har de möjlighet att begära att PTS istället fattar ett bindande beslut för att på så sätt reglera tvistefrågan. Sådana beslut kan PTS dock bara fatta i frågor om samtrafik, sammankoppling av nätkapacitet, nummerportabilitet och förval. I övriga frågor, t.ex. erbjudan om mobil nätkapacitet, nationell roaming och nummerupplysning, finns ingen möjlighet för part att vända sig till PTS för att få tvisten reglerad avgjord av myndigheten. PTS har under 2002 handlagt 19 medlingsärenden. Nio av dessa har avslutats under året. I ungefär en fjärdedel av ärendena begärde parterna bindande beslut från PTS i tvistefrågan, eftersom de inte lyckades nå en överenskommelse. I två av ärendena kunde parterna enas och ingå avtal. För de övriga ärendena gäller att de antingen är föremål för fortsatt handläggning, eller att de avslutats då parterna inte kunnat komma överens och då tvistefrågorna är av sådan karaktär att PTS saknar möjlighet att fatta beslut i tvisten.

Flertalet av medlingsärendena rör samtrafikavtal och samtrafikavgifter. Även andra typer av ärenden förekommer dock, som förval, nationell roaming, nummerupplysning, faktureringsfrågor och erbjudan om nätkapacitet. Medlingsärendena i fråga om nationell roaming har framför allt rört nya 3G-operatörers svårigheter att få till stånd roamingavtal med befintliga GSM-operatörer.

Förval

Den ändring som gjordes i februari 2002 om förval för lokalsamtal har genomförts utan några större problem på telemarknaden. Reformen innebar att lokalsamtal rings med förvalsoperatören utan riktnummer behöver slås. PTS har endast fått ett tiotal klagomål från abonnenter.

Ett projekt "förval och prefixval för icke-geografiska nummer" startades under för sommaren 2002 för att genomföra förval och prefixval för de samtalsslag som idag

inte ingår i förvalsreformen. Projektet kommer att utreda och förbereda ny föreskriftstext om förval och prefixval. Ett förslag på ny föreskrift om förval och prefixval planeras att skickas på remiss runt årsskiftet.

Nummerportabilitet

Denna reform genomfördes för att förbättra konkurrensmöjligheterna mellan teleoperatörer och för att ge konsumenterna möjlighet att nyttja valfriheten på en fri telemarknad utan att behöva byta telefonnummer.

Till hösten 2002 hade nummerportabilitet funnits i tre år för fasta telefonnummer i Sverige, och under ett år hade det varit möjligt att portera mobiltelefonnummer.

Tillsyn med inriktning mot kostnaderna för nummerportabilitet startades under hösten för att följa upp reformen.

Accessnätet LLUB

I januari 2001 trädde en EU-förordning om tillträde till accessnät i kraft vilket i likhet med PTS tidigare lagförslag från 1999 lade en skyldighet för accessnätsoperatören att ge tillträde till sitt accessnät på lika villkor och mot kostnadsorienterad ersättning.

Från det att förordningen trädde i kraft har flera operatörer uppgett att de har svårigheter att hyra Telias accessnät samt att LLUB-reformen har varit betydelselös i framförallt frågan om konkurrens på xDSL-marknaden. Detta faktum visar sig tydligt om man ser på antalet uthyrda kopparaccesser som får anses vara obetydligt i skrivande stund. Konkurrensen är således ytterst begränsad vad det gäller tjänsteutbudet som kan produceras av andra operatörer med LLUB, t.ex. teleabonnemang och ADSL-anlutning till Internet.

PTS har gjort en fördjupad granskning av Telias prissättning av kopparaccessen, vilket resulterade i en prissänkning med ca 35 %. Därefter ansåg PTS att priset uppfyllde kravet på kostnadsorientering i enlighet med förordningen.

Samtidigt började PTS en utredning om konkurrensen i accessnätet mot bakgrund av ett regeringsuppdrag om tillämpningen av EU-förordningen om tillträde till accessnätet. Utredningen utmynnade i ett lagförslag från PTS, som innebär att

en skyldighet ska införas i telelagen för operatörer med betydande inflytande på marknaden för fast telefoni, att på rimlig begäran ge tillträde till accessnätet för överföring av bitströmmar på icke-diskriminerande villkor och till kostnadsorienterade priser eftersom denna tjänst idag inte omfattas av telelagen.

PTS avser att fortsätta tillsynen av accessnätet inom ramen för förordningen utifrån ärenden från andra operatörer samt på eget initiativ.

Övrigt

Övriga tillsynsuppgifter som genomförts under 2002 avser bl.a.:

- Tillsyn vad det gäller villkor för att lämna ut uppgifter för abonnentupplysning. Det har resulterat i att Telia förelagts att tillämpa vissa villkor.
- Tillsyn över specifikation av fakturor. Det har resulterat i föreläggande mot Tele2.
- Nummertillsyn har genomförts vad det gäller beläggning av nummerserier.
- Tillsyn över GSM-täckning i Norrland har genomförts.
- Rapport om marknaden för mobila innehållstjänster har utarbetats och presenterats.

- Omfattande tillsyn i samband med rekonstruktion av WorldCom har bedrivits. Syftet har varit att se till att viktiga samhällsfunktioner inte drabbas av operatörens finansiella problem.
- Tillsyn har utövats över avtalsvillkor för hantering av finansiella risker vid samtrafik.

5.4.3 NUMMERPLANER

PTS har ansvar för bl.a. den svenska nummerplanen för telefoni (E.164) och ett antal tekniska planer. Nummerplanen för telefoni är den största, och de allra flesta tilldelningarna av nummerkapacitet sker inom den nummerplanen.

Nummerplanen utvecklas hela tiden, och PTS har under 2002 fattat fem beslut om olika ändringar i planen. Bland dessa beslut kan nämnas att ytterligare en nummerserie har öppnats för mobiltelefonitjänster, nämligen 076. Vidare har nummerserierna 071 (utom 0718) och 072, som tidigare använts för betalteljetjänster, avvecklats. De nummerserier som används för dessa tjänster numera är 0900, 0939 och 0944. Nummerserien som idag används för massanropstjänsten, 0718, kommer att avvecklas och ersättas med nummerserien 0963.

5.4.4 NY KOSTNADSMODELL

PTS har under året börjat arbetet med att utveckla en ny kalkylmodell för att fastställa kostnadsorienterad ersättning för samtrafik och access i fasta telenätet. Den nya modellen kommer att vara baserad på den av EU rekommenderade LRIC-metoden, "long run incremental cost", dvs. långsiktig särkostnad.

Under året har fyra stycken kalkylseminarier arrangerats, där samtliga operatörer inbjudits. Syftet var att informera och diskutera hur arbetet med implementering av den nya kalkylmodellen ska ske och hur innehållet ska struktureras i utkast till riktlinjer m.m.

Riktlinjer för modellarbetet har tagits fram. Slutlig version av riktlinjerna publicerades den 13 september. En arbetsgrupp har bildats för att bistå PTS med att ta

fram en så kallad "bottom-up" modell.

PTS har också för avsikt att implementera en LRIC-baserad kalkylmodell för att fastställa kostnadsorienterad ersättning för mobil terminering. Detta arbete har börjat i november och ett första informationsmöte för operatörerna är planerat till i januari 2003.

5.4.5 SMP-BESLUT ENLIGT BEFINTLIGT REGELVERK

Myndigheten beslutade den 21 februari att Vodafone, och Tele2 har betydande inflytande så kallad SMP-status, på samtrafikmarknaden. Telia har sedan tidigare SMP-status på samtrafikmarknaden. Att ett företag har SMP-status på samtrafikmarknaden innebär att det enligt den lagstiftning som gällt 2002 är skyldigt att tillämpa kostnadsorienterade samtrafikpriser. En samtrafikavgift tas ut av en teleoperatör när en annan operatör använder sig av dess fasta eller mobila nät för att teletrafik ska nå slutkunder. Samtrafikavgifter har stor betydelse för konkurrensutvecklingen på mobilmarknaden eftersom de utgör en betydande del av det pris som slutkunden får betala för att ringa. Enligt 2002 års regelverk ska ett företag anses ha betydande inflytande när dess marknadsandel på en delmarknad är större än 25 %. Ett företag kan dock ha betydande inflytande även om marknadsandelen är lägre än 25 %. Enligt lagstiftningen för år 2002 ska bl.a. företagets möjlighet att påverka marknadsvillkoren, dess internationella anknäring, och situationen på den aktuella marknaden beaktas. PTS har bedömt att de tre företagen har förmåga att påverka marknadsvillkoren. PTS bedömer att samtrafikmarknaden har en oligopolliknande struktur där några få aktörer har stor förmåga att påverka marknadsvillkoren. Myndigheten beslutade även den

21 februari att Vodafone, Tele 2 och Telia har betydande inflytande på marknaden för mobil telefoni. Detta medför dock inga krav på kostnadsorienterad ersättning vare sig mot slutkund eller samtrafikerande operatörer. SMP-besluten avseende båda marknaderna har överklagats av samtliga operatörer till länsrätten i Stockholms län.

5.4.6 EFFEKTEN AV MYNDIGHETENS ÅTGÄRDER

Den främsta effekten av PTS arbete med tillståndsgivningen är att ytterligare en GSM-operatör fått tillstånd under 2002. Detta bör på sikt få till följd att konkurrensen på mobilmarknaden ökar.

Arbetet med tillsyn av samtrafikavgifter för s.k. mobil terminering har fört med sig att Telia, utifrån gällande regler för SMP-operatörer, sänkt sitt samtrafikpris. Övriga mobiloperatörer, dvs. Tele2 och Vodafone som inte har SMP-status, har inte sänkt sina samtrafikpriser i motsvarande utsträckning. Det gällande regelverket har därför medfört en obalans på marknaden.

För tillgången till accessnät är priserna, enligt PTS bedömning, numera kostnadsbaserade. Efterfrågan på LLUB-tjänster har dock, i likhet med förra året, varit mycket låg under 2002. PTS tillsynsarbete har därför inte fått någon större effekt. Myndigheten har under maj 2002 redovisat sin bedömning av konkurrenssituationen till regeringen samt lämnat förslag på lagändring för att ytterligare främja konkurrensen. PTS avser att noga följa utvecklingen och har under hösten 2002 påbörjat ytterligare tillsyn utifrån den förordning som gäller.

5.4.7 FUNKTIONSHINDRADE

Verksamhetsmål

Målet är att särskilt viktiga tjänster inom teleområdet som funktionshindrade har behov av skall finnas att tillgå. Myndigheten skall säkerställa att de upphandlade tjänsterna håller den kvalitet som avtalats.

Under år 2002 har utbudet av tjänster inte förändrats. Förnyad upphandling genomfördes för tjänsterna kostnadsfri nummerupplysning, förmedlingstjänst för bildtelefoni (provisorisk tjänst), sjukvårdsupplysning för texttelefonianvändare, förmedlingstjänst för talskadade (försök) samt drift av databasnätet fruktrådet.

Därmed upphandlas och drivs följande viktiga tjänster inom teleområdet som funktionshindrade har behov av enligt avtal:

1. Nummerupplysning

Tjänsten erbjuder kostnadsfri nummerupplysning i fasta nätet till funktionshindrade som har mycket stora svårigheter eller ingen möjlighet alls att använda Telias tryckta telekatalog. Antalet abonnenter

uppgår till ca 12 200. Antalet abonnenter och antal samtal ökade markant jämfört med 2001.

2. Förmedlingstjänst texttelefoni

För att personer som har en texttelefon ska kunna tala med personer som har en vanlig taltelefon finns en förmedlingstjänst för texttelefoni. Förmedlingstjänsten har till uppgift att ordagrant förmedla samtal mellan användare av vanliga telefoner och texttelefoner.

Förmedlingstelefonisten omformulerar tal till text och text till tal. Antalet abonnenter uppgår till ca 8 000. Antal samtal fortsatte minska jämfört med förra året och uppgick 2002 till 4,8 miljoner samtalsminuter, en minskning på åtta procent. Minskningen beror på en övergång till alternativa kommunikationstekniker som exempelvis SMS, e-post och chat.

3. Sjukvårdsupplysning för texttelefonianvändare

Tjänsten innebär att hörselskadade, döva eller talhandikappade kan få hjälp i medicinska frågor via texttelefon. För närvarande är det SOS Alarm som på PTS uppdrag erbjuder denna tjänst. Antalet samtal har minskat något jämfört med 2001.

4. Drift av databasnätet Fruktrådet

Fruktrådet består av flera databaser som innehåller nyhetsutbud, tidtabeller, föreningsinformation och elektroniska möten för dövblinda. Även information från text-TV finns tillgänglig. Informationen nås från texttelefon eller dator med modem. Databaserna är för en del användare inkörsporten till Internet. För andra är det en lättanvänd IT-funktion. Utan den skulle de knappast ha kommit i kontakt med informationsteknik över huvud taget. Användandet har minskat jämfört med 2000. Orsaken till detta är att flera av användarna gått över till att använda Internet direkt utan att gå via Fruktrådet.

5. Förmedlingstjänst för bildtelefoni

Tjänsten används i första hand av funktionshindrade med teckenspråk som första språk, i regel barndomsdöva. Tjänsten har handlats upp av Örebro tolkcentral och bedrivs fortfarande som en provisorisk tjänst. Tjänsten samfinansieras mellan PTS och Örebro läns landsting. Antalet användare uppskattas till ca 300-400 och antalet samtal har ökat jämfört med förra året.

Tabell: Utnyttjande av anslag per åtgärd (tkr) och antalet användare

Tjänst	Anslags- utnyttjande 2002 (tkr)	Antal användare (ca) 2002	Anslags- utnyttjande 2001 (tkr)	Antal användare (ca) 2001	Anslags- utnyttjande 2000 (tkr)	Antal användare (ca) 2000
Nummerupplysning	4 430	12 200	5 584	11 200	2 671	10 800
Förmedlingstjänst texttelefoni	57 235	8 000	59 157	8 000	63 275	8 000
Vite					-3 120	
Brist tillgänglighet					-1 207	
Drift av databasnätet Fruktrådet	800	1 000-1 200	750	1 000-1 200	750	1 200-1 500
Förmedlingstjänst för bildtelefoni	1 616	300-400	1 513	300-400	1 438	300
Förmedlingstjänst för talskadade	590		559		525	
Sjukvårdsupp- lysning	274		318		251	
Särskilda utredningar	436		1 268		754	
Standardiserings- arbete	0		0		10	
Totalt	65 381		69 149		65 347	

6. Förmedlingstjänst för talskadade

Tjänsten innebär stöd till personer som på grund av funktionshinder talar på ett sätt som är svårt att förstå och därför har svårt att ringa talsamtal. Tjänsten ger tillgång till en förmedlare som finns med under samtalet och kan gå in och repetera tal som är svårt att förstå. Tjänsten drivs på prov. Antalet samtal minskade något under 2002 jämfört med förra året. Tjänsten upphandlades av landstingets tolkcentral i Stockholm och delfinansieras av Stockholms läns landsting.

Bredbandsförsök - Funktionshindrade

PTS har under året påbörjat försöksverksamhet som avser funktionshindrades tillgång till produkter och tjänster inom telekommunikationsområdet vilka kräver hög överföringshastighet. Se avsnitt 3.5.

5.4.8 SÄRSKILDA UTREDNINGAR

PTS har beställt ett forskningsuppdrag för utveckling av en samhällsekonomisk modell för utvärdering av åtgärder inom post- och telekommunikationsområdet för personer med funktionshinder. Uppdraget utfördes av centrum för utvärdering av medicinsk teknologi vid Linköpings Universitet. Uppdraget löpte under tre år och en slutrapport lämnades i mars 2002. Till projektet har knutits en referensgrupp

med medlemmar från både myndigheter, institutioner och brukarorganisationer. Ett viktigt resultat av arbetet är att rapporten och dess modell ger PTS ett bra redskap att genomföra samhällsekonomiska analyser inom myndighetens verksamhetsområde för funktionshindrade.

PTS har vidare upphandlat en förstudie av AU System vad det gäller avancerad synskadeanpassning av i Sverige befintlig utrustning för elektroniska serviceautomater, som bankautomater, betalterminaler och biljettautomater. Studien har gett PTS en genomlysning av problematiken kring tillgänglighet och användbarhet samt visat på konkreta tekniska möjligheter hur dessa automater på lämpligt sätt kan anpassas till synskadade.

5.4.9 STANDARDISERINGSARBETE

PTS leder en standardiseringsgrupp, Arbetsgrupp 9 (AG 9) inom ITS, inom området telekommunikation och handikapp. Gruppen har till uppgift att öka medvetenheten och kunskapen om funktionshindrades behov av standardisering av teletjänster och terminaler. Medlemmarna kommer från industri, handikapporganisationer och myndigheter. Gruppen har fyra möten per år och ska se till att handikappaspekterna beaktas i det nationella och internationella standardiseringsarbetet.

5.4.10 SAMARBETE MED BERÖRDA HANDIKAPPORGANISATIONER

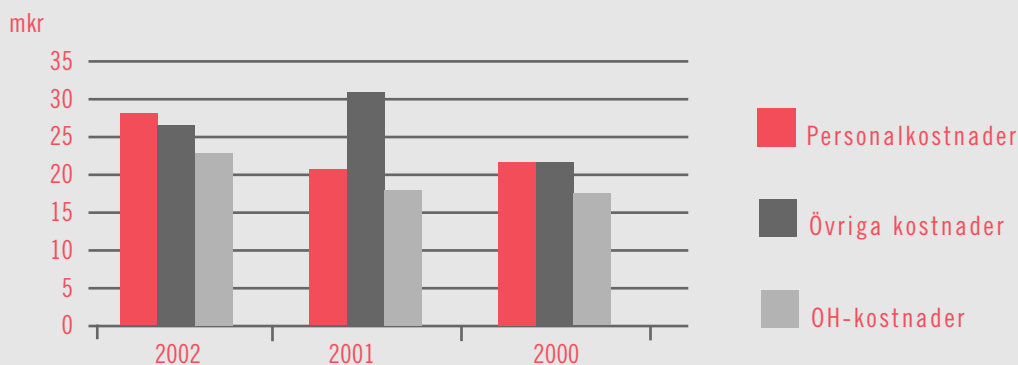
Samarbete med handikapporganisationer sker främst genom referensgrupp och försök i projekten bredband för funktionshindrade, samt genom AG 9 inom ITS, standardiseringsgruppen för telekommunikation och handikapp.

5.4.11 UTNYTTJANDE AV ANSLAG M.M.

Den lägre anslagsförbrukningen jämfört med tidigare år beror på att antalet kundminuter för förmedlingstjänst av texttelefoni har minskat jämfört med tidigare år. Kostnadsutvecklingen för kostnadsfri nummerupplysning är oroande och en grundlig genomgång av tjänsten planeras.

PTS bedömning är att inom loppet av några år kommer förmedlingstjänst för bildtelefoni att vara mycket viktig för många funktionshindrade. Tjänsten är ännu inte permanentad och volymtillväxten är fortfarande långsam. Nya tjänster inom telekommunikationsområdet med krav på hög överföringskapacitet förväntas utvecklas inom de närmaste åren.

KOSTNADSUTVECKLING VERKSAMHETSGREN TELE

5.5 VERKSAMHETSGREN RADIO

5.5.1 VERKSAMHETSMÅL

Målet är ett effektivt utnyttjande av spektrum för radiokommunikation och fri rörlighet för radioutrustning. Enskilda och myndigheter skall erbjuda en rimligt störningsfri radiokommunikation. Post- och telestyrelsens handläggning av störningar i samhällsviktiga radionät skall påbörjas inom en arbetsdag.

Den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsärenden skall, med bibehållen kvalitet, inte överstiga 100 dagar för de ärenden som inte kräver internationell koordinering.

Målet är att radio- och teleterminalutrustning för användning inom de allmänt tillgängliga telenäten uppfyller ställda krav.

5.5.2 UTRYMME I RADIOSPEKTRUM

Arbetet med att följa upp de rambeslut som rör expansionsband för den tredje generationens mobila teletjänster UMTS/IMT 2000 som togs vid världsradiokonferensen i Istanbul 2000 fortsätter. Det sker inom ramen för ITUs studiegruppsarbete. Arbetet behandlar förutom frågor som rör expansionsband även internationell roaming, terminaler och tjänster. Vidare behandlas såväl utvecklingen av IMT 2000 som visioner för de system som kommer efter IMT 2000. Dessa frågor är av stor betydelse för utvecklingen av 3G-marknaden.

Utbyggnaden av radiolänk i punkt-till-punkt-förbindelser ökar för varje år och 3G-systemen kommer att ställa ytterligare krav på PTS verksamhet med tillstånd inom området.

Mobilradiosektorn är väl etablerad med låg förändringstakt. Något genombrott för digital mobilradio har inte skett och torde inte ske innan ett större digitalt mobilradionät tagits i drift i Sverige. Dock har PTS utfärdat tillstånd i 870/915 MHz för ett digitalt landmobilradionät. Planer finns även för ett gemensamt nät baserat på TETRA-standarden för samhällets alarmeringstjänster. Intresse finns även för mindre privata nät baserat på TETRA-standarden. För att frekvenssituationen inte onödigtvis ska begränsa möjligheterna till utbyggnad har PTS utarbetat ett förslag till koordineringsavtal med Danmark och Norge för det aktuella frekvensbandet.

Den ökade betydelsen av radiospektrum och den snabba tekniska utvecklingen avspeglas i de allt mer omfattande dagordningarna för världsradiokonferenserna. Som en följd av detta inriktas en betydande del av arbetet inom ITUs radiosektor på förberedelserna inför nästa världsradiokonferens, WRC-2003.

Internationellt arbete

Inom ramen för Conference Preparatory Group, CPG, bedriver CEPT ett omfattande förberedelsearbete inför ITU-Rs världsradiokonferens för att samordna europeiska ståndpunkter och lägga gemensamma europeiska förslag.

Arbetet med att ta fram underlag för gemensamma europeiska förslag, ECP, till WRC-2003 har fortsatt under 2002. PTS deltar aktivt i samtliga projektgrupper under CPG samt andra grupper som rapporterar direkt till CPG.

PTS har genomfört ett flertal nationella förberedelsemöten inför WRC-2003. Vid dessa möten har industri, operatörer och andra intressenter beretts möjlighet att lämna förslag och kommentarer till de svenska prioriteringarna och ståndpunkterna i det europeiska förberedelsearbetet.

Under året har PTS prioriterat arbete i de studiegrupper inom ITU-R som arbetar med för Sverige viktiga frågor, speciellt tekniskt underlag för multimedieapplikationer, Radio-LAN i 5 GHz bandet, fasta satellittjänster och rundradiosatelliter. Arbetet fortsätter inom CEPT och ITU med att ta fram det tekniska underlaget för konferensen. Inom CEPT har också arbetet med att ta fram gemensamma europeiska förslag och ståndpunkter fortsatt. PTS arbete i CEPT och ITU baseras på de preliminära nationella ståndpunkterna och prioriteringarna som har tagits fram. Av övrigt arbete i ITU-Rs studiegrupper har PTS även prioriterat arbete med vidareutveckling och globalisering av tredje generationens mobiletelesystem.

PTS har aktivt deltagit i det europeiska arbetet för att säkerställa att svenska intressen beaktas och att svenska radiosystem skyddas.

Användningen av nytt spektrum planeras i de internationella grupperna. När detta spektrum fördelas till operatörer kommer det att leda till billigare expansion och om så erfordras till ökad konkurrens genom fördelning av spektrum till nya operatörer. Detta leder till bättre konkurrens, lägre kostnader för operatörer och förhopp-

ningsvis abonnenter. De nya frekvenserna kommer att nyttjas effektivare genom en intensiv användning i storstäderna för UMTS och en fortsatt användning i glesbygd för länkar.

5.5.3 DE VIKTIGASTE STATLIGA INSATSERNA SAMT PTS ÅTGÄRDER

Fast yttäckande radioaccess

Arbetet med att utvärdera ansökningar om fast yttäckande radioaccess fortsatte under 2002 med att även omfatta regionala tillstånd. Det återlämnade nationella tillståndet från 2001 tilldelades Broadnet Norge AS. Prövningen av de regionala tillstånden beräknas vara färdig under mars 2003. Se även avsnitt 3.3.

Bedömning av digitala radiodistribuerade massmediers frekvensanvändning

I Sverige pågår försök med sändningar av digital marksänd radio, DAB, sedan 1995. Endast Sveriges Radio AB sänder digital radio, vilket innebär att utbudet har varit begränsat i jämförelse med den analoga radion. PTS har tidigare framhållit att det ur användarsynpunkt är angeläget med en så snabb övergång som möjligt till digital teknik. I samband med utbyggnaden av de digitala tjänsterna har dock vissa konvergensproblem identifierats. Lagstiftaren har exempelvis öppnat upp möjligheten för operatörer att utnyttja sändningstillståndet för TV för att bedriva televerksamhet. Med lagstiftningens nuvarande utformning kan detta medföra att konkurrensen snedvrids samtidigt som en och samma tjänst kan omfattas av olika regelverk. För PTS del kan detta innebära att myndigheten inte kan fullgöra uppgifter som är fastlagda i lag.

Enligt PTS mening är det ur användarnas synpunkt angeläget att teletjänster kan erbjudas integrerat med exempelvis digitala marksända TV-sändningar. En sådan utveckling kan föra med sig att ett stort antal attraktiva tjänster kommer medborgarna tillgodo. Det kan öka intresset för den digitala marksända televisionen och i sin tur leda till att de frekvenskrävande analoga TV-sändningarna kan läggas ned så snart som möjligt. Ingen utbyggnad har skett av DAB-näten och antalet mottagare är fortfarande mycket begränsat. Regeringen har efter presentationen av den särskilde utredarens delbetänkande Digital radiokartläggning och analys, i april 2002 tillsatt

digitalradioutredningen. Utredningen ska göra en samlad analys av den digitala radions förutsättningar i framtiden. Uppdraget ska vara slutfört senast den 30 maj 2003.

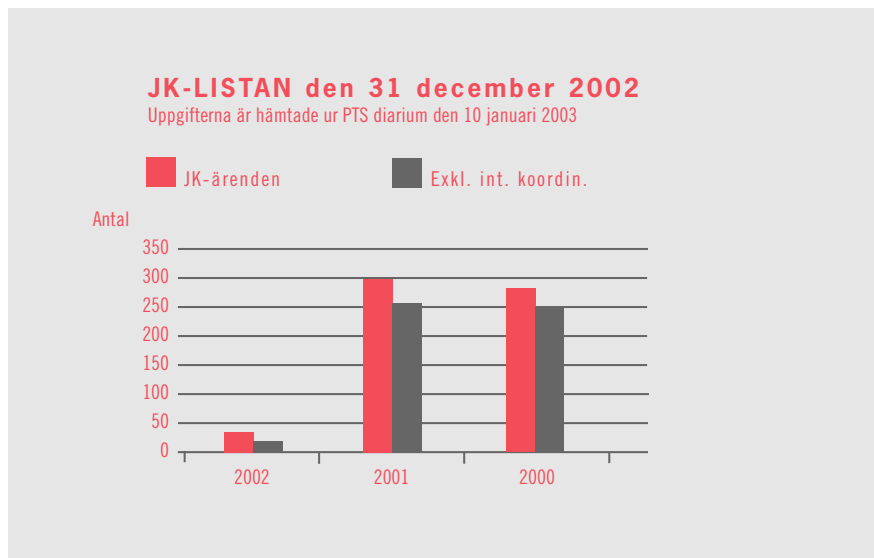
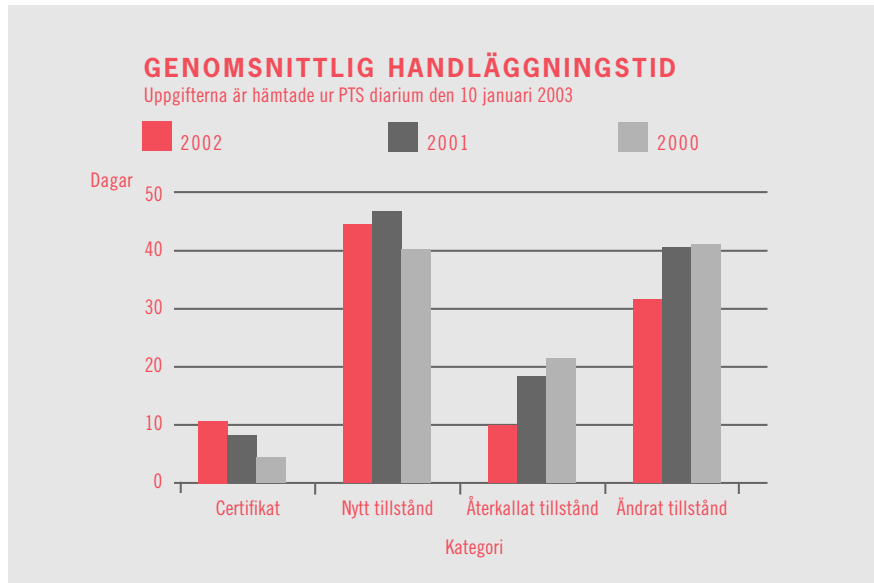
Tillstånd

Enligt 2002 års regleringsbrev ska den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsärenden inte överstiga 100 dagar för de ärenden som inte kräver internationell koordinering. PTS målsättning är att korta ner handläggningstiderna för tillståndsärenden inom alla ärendekategorier så att dessa inte överstiger 45 dagar, samt att genom föreslagna åtgärder skapa långsiktighet, effektivitet och uthållighet i arbetet med ärendehandläggningen. De uppställda målen ska vara uppnådda den 30 juni 2003 i enlighet med det europeiska auktorisationsdirektivet. Följande diagram uppvisar en positiv trend avseende den genomsnittliga handläggningstiden samt den s.k. JK-listan. Enligt 30 § verksförordningen ska PTS redovisa till Justitiekanslern (JK) varje år före den 1 mars alla förvaltningsärenden som är inkomna före den 1 juli året innan och ännu vid årsskiftet inte är avslutade.

Inom verksamhetsgrenen har man satsat på kompetenshöjande åtgärder under året, bl.a. en aktualisering och förstärkning av den juridiska kunskapsnivån bland handläggarna för att bättre kunna hantera den ökade komplexiteten i enskilda tillståndsärenden.

5.5.4 FÖRSVARSMAKTENS FREKVENSANVÄNDNING

En omfördelning sker mellan försvaret och civil användning främst i 300 och 400 MHz-banderna. Arbetet med en slutlig reglering av försvarsmaktens användning i bandet under 400-470 MHz fortsätter. Följden blir större sammanhängande frekvensband som kommer att kunna harmoniseras med övriga Europa. Detta ger en effektivare användning av spektrum som i sin tur för med sig att trängseln minskar i dessa attraktiva band. Fördelningen kommer därmed att kunna ske till fler sökande och färre kanaler behöver delas. Det ger en bättre kvalitet för användarna. Dessutom kommer enklare och billigare standardprodukter lättare att kunna användas.

5.5.5 TILLSYN PÅ EGET INITIAV

PTS skall tillse att radiospektrum används effektivt för radiokommunikation. Det ska ske med hjälp av ändamålsenliga styrmedel, nödvändiga initiativ och bra planering. Myndigheten ska vidare verka för att enskilda och myndigheter ska få en rimligt störningsfri radiokommunikation.

Inom de delar av lokal- och närradio som är reklamfinansierade råder konkurrens. Stationernas hörbarhet och radiotäckning är av stor vikt och får ibland till följd att utfärdade tillståndskrav överskrids. Tillsynen har under året inriktats på hur lokal- och närradiostationerna efterlever tillståndskraven beträffande deviationsnivå och i en del fall även utstrålad effekt. Resultaten visar att antalet stationer som överskrider tillåten deviations-

nivå har minskat sedan förra året. I vissa tillsynsärenden som gäller lokal- och närradiostationen sker samråd med Radio och TV-verket.

På grund av den rådande frekvensbristen inom landmobil radio i storstadsregionerna mäter PTS frekvensernas beläggning. Mätningarna syftar till att upptäcka outnyttjade eller lågt belagda frekvenser som kan användas för ny fördelning eller delning vid ansökning om radiotillstånd. Mätningar pågår i Stockholmsområdet. Ett nytt system för kontinuerlig mätning i de tre storstadsregionerna håller på att byggas upp.

Dataöverföring via radiofrekvens blir allt vanligare. I de fall då använd frekvens är ständigt utnyttjad har PTS vid radiotillsyn svårt att avgöra effektiviteten

i frekvensanvändningen. Trots det höga frekvensutnyttjandet kan överförd informationsmängd vara minimal. Arbeta med hur tillsyn av effektivt frekvensutnyttjande ska kunna upprätthållas under sådana förhållanden pågår.

Förberedelser inför 3G-starten pågår i samarbete med verksamhetsgren Tele. Mätbil har inköpts och antennstrålningsdiagram för de mottagarantennerna som är monterade på mätbilen har uppmätts. Upphandling av mätutrustning pågår. PTS har också kontrollerat GSM-täckningen i Norrland. En rapport från de mätningarna publiceras i januari 2003.

5.5.6 TILLSYN EFTER ANMÄLAN

Radiotillsyn har skett så att rimligt störningsfri radiokommunikation har kunnats upprätthållas. Handläggning av anmälningar om störningar i samhällsviktiga radionät har startat inom en arbetsdag. Den genomsnittliga handläggningstiden för att lokalisera orsaken till dessa störningar har varit fem dagar.

Antalet inkomna störningsanmälningar har minskat i jämförelse med föregående år.

Arbetet med att lokalisera störningar har skett med god kvalitet. I de fall där störningskällan utgörs av elektrisk utrustning informerar PTS Elsäkerhetsverket.

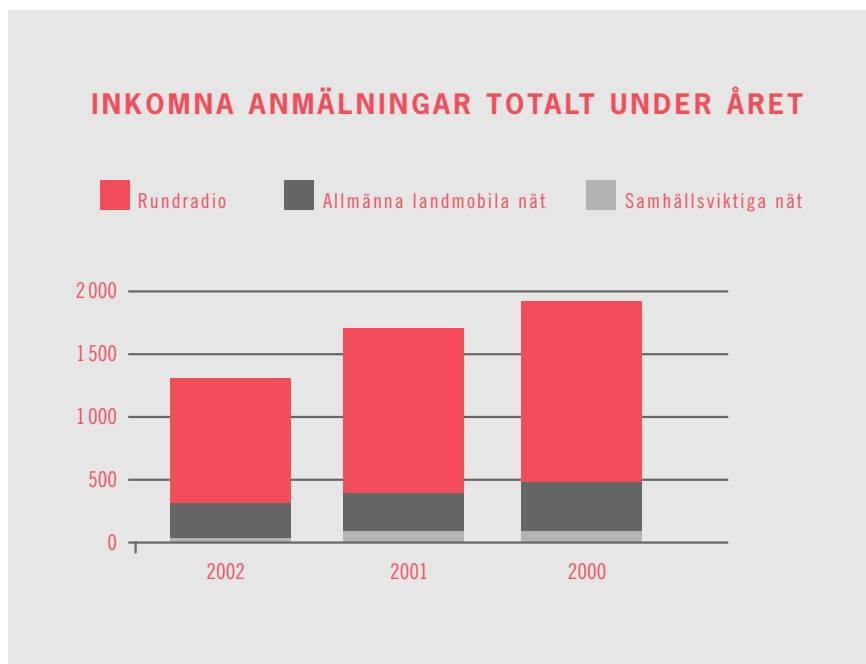
Handläggning av radiofrekvenser med internationell räckvidd, t.ex. kortvågs- och VHF-radio för flyg- och sjöfart, måste ofta ske i samarbete med utländska radiomyndigheter vad avser kontroll och utredning av störningar.

5.5.7 UTRUSTNING

Marknadsutveckling

Utvecklingen går mot ökad konvergens mellan tele, radio och IT. Överföringskapacitet och utrustningar kan användas för många olika tjänster. Ur konkurrenssynpunkt är detta en önskvärd utveckling. Software Defined Radio, SDR, där en radiosändares väsentliga egenskaper kan ändras genom att ladda ner mjukvara, kan komma att föra med sig nya möjligheter, för både konsumenter och tillverkare men samtidigt också svårigheter vid marknads kontroll och radiotillsyn.

Spektrumanvändning i kablar, PLC, xDSL, kabel-TV, definieras i Sverige inte som radio idag men på grund av störningsrisken på andra radiotjänster följer PTS denna utveckling. Under första halv-

året 2002 har PTS deltagit i kommissionens arbete, samt inom ECC, med att ta fram ett förslag till ett EMC-direktiv.

Användningen av utrustning för kommunikation över korta avstånd, Short Range Devices, som t.ex. Bluetooth och R-Lan ökar kraftigt. Dessa är ofta undantagna från tillståndsplikt och har olika typer av användningsområden. Under 2002 har fler frekvensband för dessa utrustningar undantagits från tillståndsplikt. PTS följer därutöver bland annat utvecklingen avseende Ultra Wide Band, (UWB). Utvecklingen går mot att bygga hela nät baserade på utrustning som är undantagen från tillståndsplikt. Det innebär nya svårigheter när det gäller marknads kontroll och radiotillsyn.

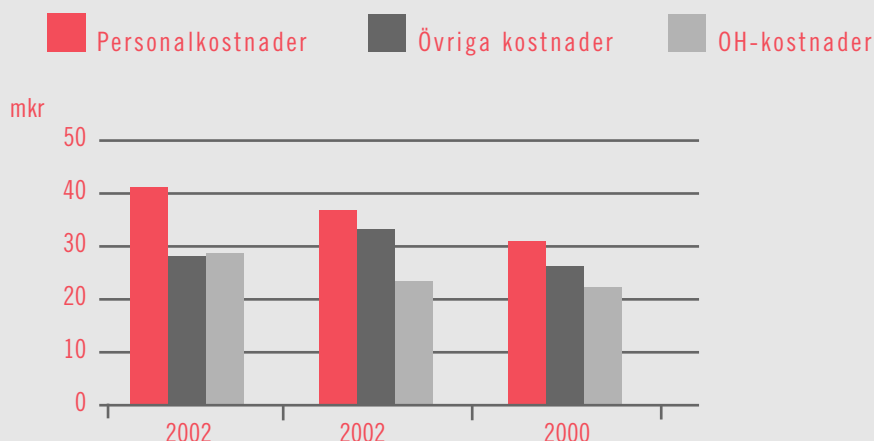
Marknadskontroll

PTS deltar i den rådgivande och beslutande kommittén TCAM, Telecommunication Conformity Assessment and Market Surveillance Committee, under kommissionen. Tre ad hoc grupper under kommittén har också varit verksamma under 2002, vilka har omfattat Software Defined Radio, installationer och funktionshinder. Arbetet med den praktiska marknads kontrollen fortsätter och utvecklas vidare för att förfinas rutiner och samarbetsformer. Arbeta pågår med frivillig harmonisering mellan EUs medlemsstater vad det gäller proportionella åtgärdsnivåer för utrustning som vid kontroll inte uppfyllt kraven

i lagen om radio- och teleterminalutrustning. Dessa nivåer tas fram nationellt.

I övrigt har marknadskontrollen främst gjorts genom kontakter med återförsäljare och andra medlemsstater samt genom information. Under år 2002 har PTS i ett flertal fall beslutat att stoppa vissa produkter från att släppas ut på den svenska marknaden. Resultatet av marknadskontrollen kan sägas vara nedslående eftersom en mycket stor del av utrustningarna visat sig tekniskt felaktiga. Även om det är för tidigt att dra några långtgående slutsatser om hur dessa åtgärder påverkat marknaden, så verkar nuvarande ambitionsnivå vara ändamålsenlig.

KOSTNADSUTVECKLING FÖR VERKSAMHETSGREN RADIO

5.5.8 DEN SVENSKA FREKVENSPLANEN

Frekvensplanen är numera översatt till engelska och finns tillgänglig på PTS webbplats.

5.5.9 FORUM FÖR RADIOFRÅGOR

För att få ett regelbundet utbyte av information mellan PTS och olika intressenter har informella intressegrupper bildats under ledning av PTS. Dessa grupper är öppna för alla intressenter. På Forum för Radiofrågor i december 2002 diskuterades EU-arbetet inom PTS. Främst tog man upp implementeringen av de nya direktiven samt arbetet inom kommissionens spektrumkommitté och högnivågrupp. Därutöver presenterades översynen av hanteringen av tillstånd och arbetet med digital TV.

5.6 VERKSAMHETSGREN POST

Verksamhetsmål

Målet är en väl fungerande postmarknad som kännetecknas av variation i utbud och god kvalitet till rimliga priser samt att de uppställda målen för postservicen i landet uppnås.

5.6.1 TILLSTÅND

Under året har sju tillstånd återkallats och två tillståndsansökningar handlagts. Den ena ansökan avsåg då den verksamhet

som sökanden skulle bedriva inte utgjorde postverksamhet och därmed inte är tillståndspliktig. De tillståndsvillkor som avser andra operatörer än Posten löpte ut vid årsskiftet 2002/2003. PTS har med anledning härav sett över tidigare gällande villkor och utfärdat nya med två års giltighet fr. o. m. den 1 januari 2003.

5.6.2 TILLSYN

PTS har under 2002 utövat tillsyn över samtliga postoperatörer med tillstånd. PTS har på så sätt fått underlag för att bedöma om verksamheten har bedrivits i enlighet med postlagens bestämmelser.

Myndighetens tillsyn över postoperatörerna sker dels genom generella åtgärder som omfattar samtliga tillståndshavare, dels genom åtgärder som riktas mot enskilda operatörer med tillstånd. De generella åtgärderna består i att tillståndsvillkor utfärdas tillsammans med skriftliga råd och anvisningar för hur verksamheten ska bedrivas för att villkoren ska uppfyllas. Exempel på tillsyn som riktar sig mot den enskilde postoperatören är granskning av verksamheten, tillståndsprövningen, tillsynsbesök och uppföljning av åtgärder vid avveckling av postverksamhet. Under året har tillsynsbesök gjorts vid fem postcentra och sammanlagt fyra av Postens partners samt hos två privata operatörer. Förfrågningar och granskning av verksamhet har genomförts vid flera tillfällen med anled-

ning av bland annat massmedieuppgifter och anmälningar till PTS dels om bristande tillförlitlighet i olika avseenden, dels om att Posten brustit när det gäller att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten.

Under året har PTS med anledning av underhandsuppgifter också kontaktat företaget som - utan att inneha tillstånd - distribuerar vissa typer av försändelser för att klargöra om det rör sig om tillståndspliktig verksamhet.

Tillsynen har bara i ett fåtal fall föranlett påpekanden från myndighetens sida och dessa har omgäende lett till rättelse.

Inom ramen för den ekonomiska tillsynen, som uteslutande berör Posten, har PTS insatser inriktats på att fastställa om kalkyler för olika tjänster kan härledas till Posten årsredovisning och bokslut. Ett par enskilda produktkalkyler har också granskats närmare för att för att bedöma om priserna är kostnadsbaserade. Ett inslag i den ekonomiska tillsynen är vidare det särskilda regeringsuppdrag som PTS har genomfört avseende pristakskonstruktionen. Uppdraget avrapporterades i rapporten Uppföljning och utvärdering av prisregleringen för vissa posttjänster.

5.6.3 KONTAKTER MED ANDRA MYNDIGHETER

Vid sidan av den löpande tillsynen har myndigheten under året haft ett antal kontakter med den statistikansvariga myndigheten på området, SIKa, för att diskutera utformningen av poststatistiken. Vidare har PTS samarbetat med Konsumentverket när det gäller myndigheternas intressen av förändringarna i Postens servicenät. I övrigt har PTS haft sedvanligt informationsutbyte med Konkurrensverket. Riktlinjerna för lantbrevbärservicen liksom det fokus som bör anläggas i utvärderingen av Postlagen har diskuterats med Glesbygdverket. I arbetet med att definiera omfattningen av den samhällsomsfattande posttjänsten har PTS även haft kontakter med Arbetsmiljöverket, Smittskyddsinstitutet, Luftfartsverket och Räddningsverket.

5.6.4 ARBETET I INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Under 2002 har PTS deltagit vid elva möten i internationella organisationer. I övrigt har PTS under perioden medverkat i två internationella konferenser samt deltagit vid två "workshops" anordnade av EU-kommissionen. Vidare har företrädare för PTS, i egenskap av att Sverige är ordförande i CERP:s arbetsgrupp för regulatorfrågor, deltagit i flera möten med CERP:s "Steering Group" inbegripet möten med EU-kommissionen och postoperatörsorganisationen Post Europ. I dessa sammanhang har PTS framhållit den svenska modellen med en i alla delar tidigt helt liberaliserad postmarknad. Samtidigt har det varit angeläget att peka på problem som den gett upphov till och hur de har tacklats i synnerhet från regulatorshåll. På så sätt har PTS inom ramen för de möjligheter som det internationella samarbetet erbjuder verkat för att en fungerande liberalisering av postmarknaden skall komma till stånd i Europa. Med en sådan liberalisering blir det inte heller längre möjligt för utländska postföretag som skyddas av monopol på hemmamarknaden att konkurrera på den svenska marknaden. På motsvarande sätt har PTS delat med sig av de svenska erfarenheterna på postområdet i ett så kallat twinning-projekt som bedrivits i Polen under närmare två år och som avslutades vid årsskiftet.

Tabell: Obeställbara brev

	2002	2001	2000
Antal inkomna brev	300 750	273 728	273 492
Andel återsända brev	34 %	36 %	40 %

5.6.5 OBESTÄLLBARA BREV

För år 2002 uppgick antalet inkomna obeställbara brev till 300 750 vilket innebär en ökning med 10 % jämfört med närmast föregående år. De obeställbara breven har handlagts av PTS på i genomsnitt 1–2 arbetsdagar. Genom PTS hantering av obeställbara brev har drygt 100 000, eller 34 % av dessa kunnat återsändas till avsändaren.

Den sjunkande andelen brev som klaras upp och som därmed kan sändas åter till avsändaren förklaras av att brevstrukturen har ändrats. En allt större andel av de obeställbara breven innehåller således reklam, trycksaker eller liknande som kan antas sakna värde och som därmed får förstöras omedelbart.

5.6.6 FUNKTIONSHINDRADE

Verksamhetsmål

Målet är att särskilt viktiga tjänster inom postområdet som funktionshindrade har behov av skall finnas att tillgå. Post- och telestyrelsen skall säkerställa att de upphandlade tjänsterna håller den kvalitet som avtalats.

PTS uppgifter när det gäller funktionshindrade inom verksamhetsgrenen post är att se till att viktiga tjänster inom postområdet finns tillgängliga för funktionshindrade och ge likartade möjligheter för funktionshindrade att ta del av utvecklingen. Detta kan även komma övriga konsumenter till nytta. PTS ska också utveckla särskilda åtgärder så att funktionshindrade ges ökade förutsättningar till kommunikation.

Under år 2002 har utbudet av tjänster inte förändrats. Förnyad upphandling genomfördes för tjänsterna blindskriftsförsändelser och utsträckt lantbrevbärservice. Därmed upphandlas och utförs följande viktiga tjänster inom postområdet som funktionshindrade har behov av:

1. Blindskriftsförsändelser

Tjänsten avser ersättning till Posten för

försändelser av blindskrift från bibliotek och institut och delvis även mellan synskadade. Volymer beräknas från faktureringsunderlag och från SCBs statistik. Antalet försändelser är ca 2,8 miljoner.

2. Utsträckt lantbrevbärservice

Tjänsten avser utsträckt post- och kassaservice till äldre och handikappade i glesbygd. Antal hushåll som får del av tjänsten beräknades statistiskt och uppgick till ca 3 800, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Under året har riktlinjerna för postservice i glesbygd och då särskilt lantbrevbärservicen omarbetats av Posten i samråd med PTS. Genom de omarbetade riktlinjerna, som gäller fr. o. m. den 1 oktober 2002, förtydligas även villkoren för att äldre och handikappade ska få utsträckt service. Tolkningen och tillämpningen av riktlinjerna ska följas upp regelbundet.

En kvalitetsgranskning av utsträckt lantbrevbärservice genomfördes i samarbete med Linköpings Universitet och redovisades i juni 2002. Resultaten från studien visar att tjänsten överlag uppfattas som viktig för brukarna och att kvaliteten, enligt brukarnas egen uppfattning, bedömdes hög. För att få en indikation på brister i servicen när det gäller att tillgodose funktionshindrades behov tar PTS del av de klagomål som kanaliseras via handikappombudsmannen. Det gäller såväl postservicen som kassaservicen, vare sig den erbjuds av lantbrevbärare eller i annan form. Tillgängligheten för funktionshindrade är också en av de frågor som regelmässigt tas upp vid PTS tillsynsbesök.

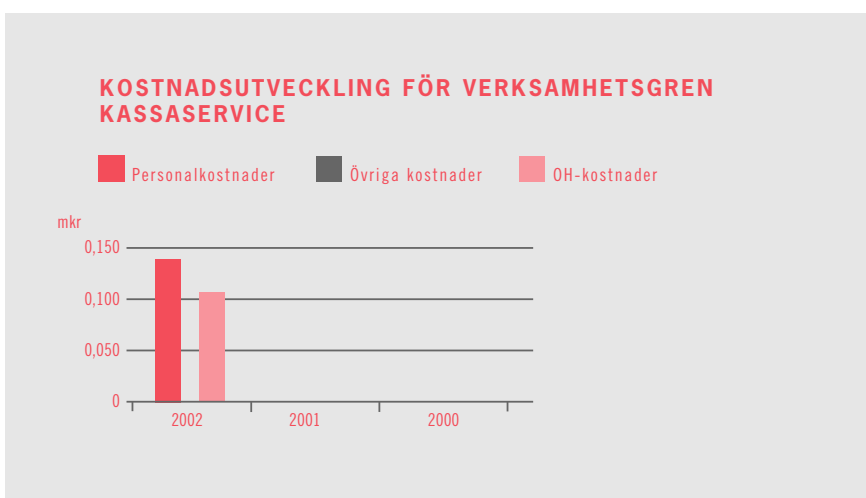
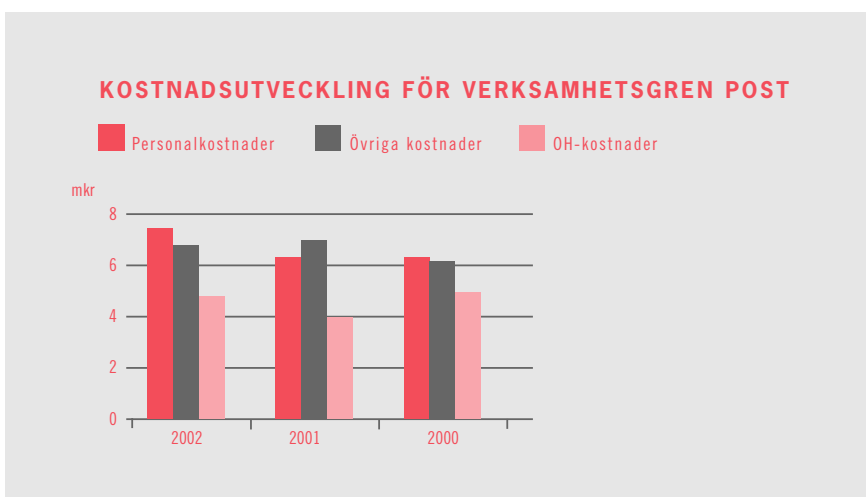
5.6.7 UTNYTTJANDE AV ANSLAG M.M.

Kostnaderna för PTS upphandling av blindskriftsförsändelser och utsträckt lantbrevbärservice har minskat med två miljoner kr.

Det sjunkande antalet användare vad avser lantbrevbärservicen är främst ett resultat av pågående utvecklingsarbete

Tabell: Utnyttjande av anslag per åtgärd (tkr) och antalet användare

Tjänst	Anslags- utnyttjande 2002 (tkr)	Antal användare 2002	Anslags- utnyttjande 2001 (tkr)	Antal användare 2001	Anslags- utnyttjande 2000 (tkr)	Antal användare 2000
Blindskriftsförsändelser	46 506		44 296		45 200	
Lantbrevbärarservice	19 727	3 800	23 902	4 800	36 700	7 600
Totalt	66 233		68 198		81 900	

som gör det möjligt att bättre identifiera de hushåll som omfattas av de tjänster som upphandlas.

5.7 VERKSAMHETSGREN KASSASERVICE

Verksamhetsmål

Målet är en väl fungerande kassaservice.

Under år 2001 fanns 1 312 ställen för kassaservice utöver lantbrevbärarservicen. Av dessa drevs 829 i egen regi medan 483 var serviceställen hos partner. Sjunkande transaktionsvolym och svårigheter att finna partnerlösningar har lett till ytterligare utglesning av servicenätet. Vid årsskiftet 2002/2003 fanns sålunda ca 1 200 fasta kassaserviceställen. Genom att följa beslutet om förändringar av kassastrukturen har PTS konstaterat att utglesningen vad gäller de fasta serviceställena såvitt PTS kunnat bedöma skett där det finns godtagbara alternativ i form av framför allt lantbrevbärarservice eller tillgång till annat serviceställe.

PTS genomför årligen en undersökning av allmänhetens kassatjänstvanor. Årets undersökning, som genomfördes i mars månad, visade att 80 % av de svarande var nöjda eller mycket nöjda med kassapersonalens service. Nästan 70 % var lika nöjda med tillgängligheten när det gäller den tid det tar att komma till Posten och med öppettiderna. Det är anmärkningsvärt högt i synnerhet som undersökningen genomfördes under en period av mycket stora förändringar av Postens servicenät.

Verksamhetsmål

Målet är att särskilt viktiga tjänster inom kassaserviceområdet som funktionshindrade har behov av finns att tillgå. Post- och telestyrelsen skall säkerställa att de upphandlade tjänsterna håller den kvalitet som avtalats.

Tjänster inom kassaserviceområdet som funktionshindrade har behov av finns att tillgå genom Postens servicenät, Svensk Kassaservice AB, samt genom en del av den upphandling som sker av utsträckt lantbrevbärservice för äldre och funktionshindrade personer. Under året har riktlinjerna för postservice i glesbygd och då särskilt lantbrevbärservicen omarbetats av Posten i samråd med PTS. PTS utgångspunkt har varit att nivån på den service som skall tillgodoses genom upphandling skall vara oförändrad. Genom de omarbetade riktlinjerna, som gäller fr. o. m. den 1 oktober 2002, förtydligas villkoren för att äldre och funktionshindrade ska få utsträckt service. PTS tar också del av de klagomål rörande postservicen som kanaliseras via handikappombudsmannen. Det gäller såväl postservicen som kassaservicen, vare sig den erbjuds av lantbrevbärservice eller i annan form. Se även avsnitt 5.6.6-7.

5.8 VERKSAMHETSGREN SAMVERKANSOMRÅDE TEKNISK INFRASTRUKTUR INOM VERKSAMHETSOMRÅDE DET CIVILA FÖRSVARET RESPEKTIVE VERKSAMHETSOMRÅDE SVÅRA PÅFRESTNINGAR

Verksamhetsmål

Målet är att sårbarheten inom telekommunikationsområdet i kris och krig skall minska bl.a. vad avser väpnat angreppshot och centralisering av viktiga funktioner i näten.

Målet är att konsekvenserna för samhället inom telekommunikationsområdet när det gäller svåra fredstida påfrestningar skall minska. Detta skall ske genom att åtgärder vidtas bl.a. vad avser IT-angreppshot och långa elavbrott.

Bedömt beredskapsläge 2001-12-31

PTS bedömer att telefunktionens förmåga att motstå väpnat angrepp inte är godtagbar. Förmågan att motstå svåra påfrestningar på samhället i fred är delvis godtagbar.

Åtgärder för att skydda telekommunikationerna

Nedan redovisas vilka åtgärder som har gjorts under året för att skydda telekommunikationerna mot hot i krigstid, och vilka åtgärder som gjorts för att skydda telekommunikationerna mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid.

Åtgärder under 2002

	Effekt i krigstid	Effekt i fredstid
Utbyggnad av fullträffskyddade anläggningar	ja	ja
Nätåtgärder vid etablering av operatörer i anläggningar	ja	ja
Informationssäkerhet	ja	ja
Prioritetssystem, försök	ja	ja
Öka säkerheten hos infrastruktur för att distribuera tid och frekvens	ja	ja
Etablering av ny optokabel till Gotland	ja	ja

Gränssättande faktorer för funktionens förmåga

Omfattande och långvariga avbrott i elförsörjningen kan föra med sig att telekommunikationerna slutar att fungera. Det bedöms vara det allvarligaste hotet mot telefunktionen i fredstid.

Intrång i viktiga informationssystem och manipulationer av vitala telefunktioner är ett potentiellt mycket allvarligt hot mot teleinfrastrukturen.

Analys av effekten av genomförda åtgärder

I de fullträffskyddade berganläggningarna ges teleoperatörerna möjlighet att installera transmission, växlar och stödsystem i skyddade lokaler. De innehåller också skyddade lokaler för driftledning. Den sista av planerade anläggningar har byggts för Telias centrala driftledning i Karlstad. Den är nu klar i enlighet med plan.

Under 2002 har Gävleborgs län genom det regionala initiativet RegNet genomfört en utbyggnad av redundans och säkerhet i det regionala nätet. PTS medverkar till en etablering av fibernät för att skapa en redundant ringstruktur mellan kommunhuvudnoder i länet. Västerbottens län har startat en utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet. Med en ökad redundans i de nya näten minskar risken för avbrott, såväl i fredstid som kris och krigstid.

I mars beställdes förläggning av ytterligare en optokabelförbindelse mellan Stockholm och Gotland. Syftet är att med fiberoptisk förbindelse till Gotland skapa redundans och ökad robusthet inom telefunktionen på Gotland. Det görs dels för att säkerställa samhällsviktiga funktioner, dels på grund

Tabell: Motståndsförmåga för vitala funktioner inom telekommunikationsområdet

Funktion	Svåra påfrestningar i fred	Väpnat angrepp
Skydd av driftledning	Godtagbar	Inte godtagbar
Elförsörjning	Inte godtagbar	Inte godtagbar
Skydd mot IT-angrepp	Inte godtagbar	Inte godtagbar
Internet, infrastruktur	Inte godtagbar	Inte godtagbar
Prioritet av telefoni	Inte godtagbar	Inte godtagbar
Hopkopplingsmöjlighet mellan nät	Inte godtagbar	Inte godtagbar
Transmission, nationell infrastruktur	Inte godtagbar	Inte godtagbar

av att Gotland ur ett nationellt beredskapsperspektiv har en särskild position. Förläggningen har gjorts under hösten 2002.

Förutom ovan nämnda åtgärder pågår i Stockholmsområdet förstärkning av infrastruktur under 2001-2003 med bl.a. redundant markbelagd förbindelse mellan fyra bergum.

PTS deltar i ett samarbetsprojekt, kallat HEL, tillsammans med Statens energimyndighet för att kunna uppnå en helhetssyn på sårbarhetsaspekter hos de sinsemellan starkt beroende el- och telesystemen. Efter att tillsammans med Svenska Kraftnät ha gjort en utredning av beroendeförhållanden mellan elförsörjning och telekommuni-

kationer, har PTS kommit fram till olika åtgärder som kan göra för att minska sårbarheten i det ömsesidiga beroendet mellan dessa två system. Ett närmare samarbete med Energifunktionen har föreslagits i utredningen och omfattande insatser behöver genomföras.

Ett förväntat resultat av samarbetet mellan PTS och elsektorn är att kunna identifiera områden där telekommunikationerna bedöms vara särskilt sårbara för avbrott i elförsörjningen. I ett samarbete med elbolagen inom dessa områden skulle upprustning eller förstärkning av näten kunna tidigareläggas i förhållande till nuvarande tidsplaner för åtgärder.

Planer finns för försök med att prova ett nytt system för elförsörjningen inom områden där det finns ett antal teleoperatörer och där teleoperatörer, elbolag, PTS och Energimyndigheten kan ingå i ett partnerskap som gemensamt satsar på åtgärder för att minska sårbarheten.

Reformerat planeringssystem

Under våren har PTS deltagit i planeringsarbetet för det nya nationella systemet för planering som omfattar det civila försvaret och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. PTS ingår i ett av sex samverkansområden, teknisk infrastruktur. Deltagarna har under våren arbetat fram omfattning, mål och arbetsformer för samverkansområdet. Under hösten har samverkansgruppen för teknisk infrastruktur arbetat med att konkretisera den inriktning för planering som Krisberedskapsmyndigheten, KBM, har utformat.

Bedömt beredskapsläge 2002-12-31

PTS bedömer att telefunktionens förmåga att motstå väpnat angrepp inte är godtagbar. Förmågan att motstå svåra påfrestningar på samhället i fred är delvis godtagbar. PTS bedömning av motståndsförmågan för vitala funktioner inom telekommunikationsområdet redovisas i tabellen.

5.8.2 KOSTNADER OCH INVESTERINGSPLAN

Tabell: Kostnader verksamhetsgren samverkansområde Teknisk infrastruktur (tkr)

Åtgärd	2002	2001	2000
Berganläggningar	8 091	51 933	44 527
Nätåtgärder vid etablering av operatörer i anläggningar	0	4 505	37 438
Reservkraftaggregat	1 336	726	2 125
Informationssäkerhet	4 489	1 531	2 340
Prioritetssystem	2 565	3 783	133
Övriga nätåtgärder	60 954	17 163	20 534
Samverkan, övning	891	193	691
Hyror	0	0	138
Drift och underhåll	0	0	710
Övrigt	217	196	170
Summa	78 542	80 030	108 806

Tabell: Investeringsplan (tkr)

	Utfall 2002	Regleringsbrev 2002	Budget 2003	Beräknat 2004
Fullträffskyddade teleanläggningar	8 091	10 000	5 000	15 000
Nätåtgärder	60 954	175 000		
Informationssäkerhet och skydd av IT-nät	4 489	30 000	22 000	22 000
Reservkraft	1 336	60 000	70 000	52 500
Totalt	74 870	275 000	97 000	89 500

I propositionen Samhällets säkerhet och beredskap (prop. 2001/02:158) redovisar regeringen ett reformerat planeringssystem som syftar till att uppnå en förbättrad helhetssyn i planeringen för svåra påfrestningar på samhället i fred och höjd beredskap. För att möjliggöra en effektiv planering av särskilt viktiga verksamheter avseende svåra påfrestningar på samhället i fred respektive höjd beredskap inrättas samverkansområden. De olika samverkansområdena framgår av den av regeringen beslutade förordningen (2002:472) om åtgärder för en fredstida krishantering och höjd beredskap. Riksdagen har vidare godkänt regeringens förslag om att ett nytt

politikområde inrättas som omfattar beredskap och förmåga vid olyckor och svåra påfrestningar på samhället i fred, Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Politikområdet skall bestå av två verksamhetsområden, svåra påfrestningar och skydd mot olyckor. Nuvarande politikområde Försvarspolitik byter samtidigt namn till Totalförsvaret. Som följd av inrättandet av den nya planeringsstrukturen kommer PTS att bedriva verksamhet inom det nya samverkansområdet teknisk infrastruktur.

PTS bemyndigande under anslaget 6:9 förs över till 6:21 och kommer att ingå i Krisberedskapsmyndighetens regleringsbrev.

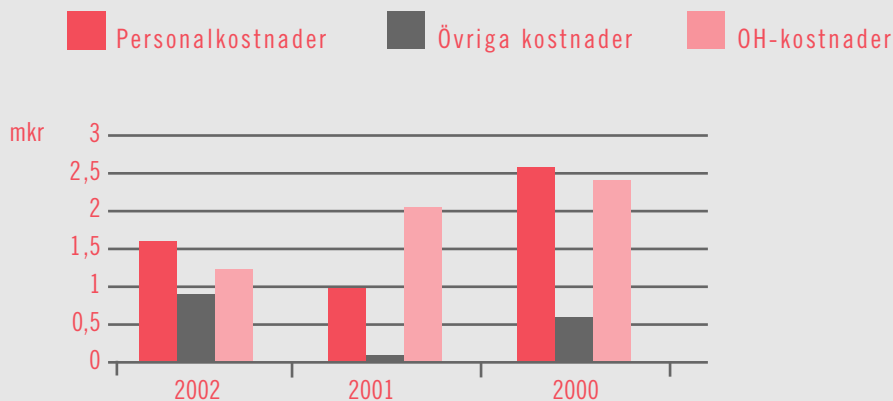
Avvikelsen mellan investeringsplan för 2002 och utfall 2002 beror på:

- nätåtgärder har gjorts senare med hänsyn till den påbörjade bredbandsutbyggnaden
- reservkraft anskaffas senare med anledning av slutsatser från utredning om säker elförsörjning
- resursbrister på personalsidan inom PTS

Tabell: Kostnader postbefordran inom verksamhetsgren samverkansområde
Teknisk infrastruktur (tkr)

Åtgärd	2002	2001	2000
Övning och planering	0	503	0
Driftvärn	0	0	0
Post i fält/Fältpost	0	592	1 061
Reservkraft	0	0	0
Avveckling driftvärn	0	0	2 183
Avveckling fältpost	0	0	655
Personalavveckling	0	0	3 200
Summa	0	1 095	7 099

KOSTNADsutveckling för verksamhetsgren samverkansområde teknisk infrastruktur

Verksamhetsmål

Målet är att sårbarheten avseende postbefordran skall minska under året genom att planerade åtgärder vidtas.

Beredskapsförmåga 2001-12-31

Funktionens beredskapsförmåga, enligt beredskapsförordningen (1993:242) bedöms vara godtagbar, både förmågan att motstå väpnat angrepp och förmågan att klara svåra påfrestningar på samhället i fred.

Åtgärder under 2002

Den utvärdering av Postlagen som PTS genomför och som enligt planerna skall avrapporteras senast den 1 mars 2003

behandlar även frågan om postbefordran i händelse av svår påfrestning i fred. Därvid skall ske en bedömning av behovet av regeländringar för att säkerställa att postbefordran fungerar tillfredsställande även under sådana förhållanden.

Inom ramen för samma problemområde har PTS, med anledning av de incidenter som förevarit på grund av misstänkt mjältbrandssmittade försändelser, under året fört diskussioner med Posten om en gemensamt finansierad FOI-utredning vad det gäller säker posthantering under N-, B- och C-hot. PTS avvaktar svar från Posten om deras inställning till vidare samarbete i frågan.

Gränssättande faktorer för funktionens förmåga

Betalningstjänsten vid postkontoren är beroende av säkra teleförbindelser och är sårbar för elavbrott. Postens flyg- och landsvägstransporter är känsliga för störningar.

Bedömt beredskapsläge 2002-12-31

Funktionens beredskapsförmåga enligt beredskapsförordningen (1993:242) vid verksamhetsårets slut bedöms vara godtagbar. Det gäller både förmågan att motstå väpnat angrepp och förmågan att klara svåra påfrestningar på samhället i fred.

5.9 ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Post- och telestyrelsen skall delta i samarbetet inom ramen för Partnerskap för fred (PFF). Verksamheten skall bedrivas i enlighet med Sveriges individuella partnerskapsprogram med Nato för åren 2002-2003. PTS skall också delta i kontaktgruppen för civila myndigheter verksamma inom det PFF-samarbete som leds av Försvarsdepartementet.

PFF verksamhet

PTS deltar i samarbetet inom ramen för Partnerskap för fred, PFF. På grund av personalbrist har PTS inte deltagit i möten under 2002 inom detta område. Material som behandlar situationen i Sverige vad det gäller robusta telekommunikationer har dock förmedlats.

Under det fjärde kvartalet har PTS deltagit i PFF-samarbetet genom "Nato Civil Communications Planning Committee", CCPC. PTS har inom ramen för detta samarbete, på en uttrycklig begäran från Communication Ministry of Azerbaijan Republic, besökt Azerbajdzjan och infor-

merat hur Sverige har tagit fram sitt koncept för att nå robusthet inom de elektroniska kommunikationerna och inom postverksamheten.

Arbetsläge för försöksvis etablering av en nationell incidenthantering för telefunktionen

NSIC heter numera SESIC - Swedish Security Information Centre. Projektet som avslutades i april delfinansierades av PTS och hade en referensgrupp med medlemmar tillsatta av de större svenska tele- och Internetoperatörerna samt PTS. En utvärdering av projektet är genomförd och ett självständigt bolag har bildats, som tar över verksamheten. Utvärderingen av projektet har bidragit till värdefulla synpunkter och erfarenheter för Sitic.

Arbetsläge för abonnentprioritering

Inom området prioritet för samhällsviktiga funktioner har genomförts ett försök vid Telia. Försöken gick ut på att se hur man tekniskt kan implementera en prioriteringsfunktion i telenäten som ger viss trafik företräde framför annan trafik vid hård belastning. Den preliminära bedömningen

är att systemet fungerar väl. Det är nu aktuellt att utreda och pröva hur systemet kan införas i flera operatörers nät så att de prioriterade samtalen kan välja bästa nät för att komma fram. Det är också nödvändigt att nu när systemets möjligheter och begränsningar är verifierade ta in de tänkta användarnas synpunkter på nytt.

6. UPPDRAG

6.1 ENLIGT REGLERINGSBREV

Verksamhetsgren Tillgänglighet - IT

3) Post- och telestyrelsen skall, efter samråd med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) och andra berörda myndigheter, senast den 15 mars 2002 skicka ut riktlinjer till lämpliga myndigheter och organisationer som t. ex. länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och kommuner för hur dessa, till Post- och telestyrelsen, skall redovisa den pågående utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet.

Redovisning har skett i rapporten "IT-infrastrukturen i Sverige, 2002–Tillgänglighet i olika delar av landet", 2002-08-15, dnr 02-3473.

6) Post- och telestyrelsen har som uppdrag att i samband med årsredovisningen för budgetåret 2001 rapportera dels om möjligheterna att inom Post- och telestyrelsens sektorsområde stimulera elektronisk handel dels om eventuella hinder för en utveckling i riktning mot en ökad elektronisk handel. Myndigheten skall inom ramen för sektorsområdet presentera en uppföljning av denna redovisning senast i samband med årsredovisningen för budgetåret 2002.

Redovisning har skett i rapporten "E-handel och statens instrument för att utveckla förutsättningarna", 2002-02-22, dnr 01-25818. Uppföljningen redovisas i samband med årsredovisningen för budgetåret 2002 i rapporten "E-handel – fem förutsättningar", dnr 03-2772.

9) Post- och telestyrelsen skall fortsätta arbetet i den referensgrupp med syfte att följa och övervaka utvecklingen på bredbandsområdet som inrättades under år 2000. Uppdragets fortskridande skall redovisas löpande till regeringen.

Redovisning sker löpande.

Verksamhetsgren Tillit – IT

4) Post- och telestyrelsen får i uppdrag att inrätta en frivillig försöksverksamhet (t. ex. övningar) för att undersöka om Internet i Sverige kan fungera oberoende av funktioner utomlands. PTS skall samarbeta med tele- och Internetoperatörer. Syftet är att få underlag för fortsatt arbete inom området, höja säkerheten och öka tilliten till Internet i Sverige för e-handel och andra elektroniska tjänster. Försöksverksamheten skall redovisas till regeringen dels i en delrapport den 15 augusti 2002 i samband med delårsrapporten, dels i en rapport i samband med årsredovisningen för budgetåret 2002.

PTS har delrapporterat uppdraget genom rapporten "Prov och övningar avseende Internets robusthet och beroende av funktioner utomlandslägesrapport", 2002-08-09, dnr 02-10098. Redovisning sker också i samband med årsredovisningen för budgetåret 2002 i rapporten "Är Internet i Sverige robust?", dnr 02-10098.

5) Post- och telestyrelsen skall regelbundet följa hur tilliten till IT utvecklas, t. ex. genom enkäter till användare, dels följa forskningen

inom IT-tillitsområdet. Avrapporteringen bör inkludera attityder till driftsäkerhet, ekonomisk säkerhet, skydd av personlig integritet, elektroniska signaturer och andra aspekter som rör säkerhet i samband med Internet-tjänster som elektronisk handel, e-post, IP-telefoni och webbplatser. Vidare skall myndigheten redovisa indikatorer på hur informationssäkerhetsområdet utvecklas. Det kan röra sig om försäljning av säkerhetsprodukter (viruskydd, brandväggar, krypteringsprogram etc.), antal företag som använder sig av standarder för IT-säkerhetsledning, rapporterade incidenter m.m. Avrapporteringen bör innehålla förslag på prioriteringsordning mellan olika indikatorer och fortsatt inriktning på arbetet. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 november 2002.

Redovisningen framgår av rapporten "Tillit till IT vid Internetanvändning, Förutsättningar för att följa utvecklingen – indikatorer och svensk forskning inom IT-säkerhet", 2002-11-01, dnr 02-11960.

8) Post- och Telestyrelsen skall fortsätta arbetet i den referensgrupp som inrättades under år 2001 med uppgift att bistå Post- och telestyrelsen under dess upptakt som tillsynsmyndighet enligt lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer. Uppdragets fortskridande skall löpande redovisas till regeringen.

Redovisning sker löpande.

14) Post- och telestyrelsen skall utreda och föreslå författningsändringar för att klargöra förutsättningarna i Telelagen (1993:597) att genomföra aktiv IT-kontroll. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2002.

Redovisning har skett i rapporten "Förutsättningarna enligt telelagen att bedriva aktiv IT-kontroll, regleringsbrev för budgetåret 2002, uppdrag 14", 2002-02-27, dnr 02-2930.

Verksamhetsgren Tele

1) Post- och telestyrelsen skall särskilt följa tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2887/2000 av den 18 december 2000 om tillträde till accessnät och senast den 2 maj 2002 redovisa till regeringen vilka åtgärder som vidtagits samt vid behov föreslå de ytterligare åtgärder som kan krävas i syfte att ge förordningen största möjliga genomslagskraft.

Redovisning har skett i rapporten "Konkurrensen i accessnätet, Situationen och förslag till åtgärder", 2002-05-02, dnr 02-6421.

2) Post- och telestyrelsen skall, i samråd med andra berörda myndigheter, specifikt följa konsekvenserna av att förordningen (1997:400) om taxor för telefonitjänst mellan fasta nätanslutningspunkter upphör att gälla, särskilt vad gäller prisutvecklingen i glesbygden. Om betydande prisdifferenser uppdragas skall detta rapporteras till regeringen med förslag till åtgärd.

Redovisning sker löpande.

10) Post- och telestyrelsen skall definiera sin roll som sektorsansvarig myndighet för handikappolitiken och ta fram förslag till etappmål för hur myndigheten skall kunna uppfylla sin del av de handikappolitiska målen. Etappmålen bör vara uppfyllda senast år 2010. Detta arbete skall genomföras i samverkan med de andra sektorsmyndigheterna och i samråd med handikapporganisationerna.

Handikappombudsmannen har fått i uppdrag att stödja sektorsmyndigheterna i arbetet med att ta fram etappmål. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 3 augusti 2002.

Redovisning har skett i rapporten "Uppdrag 10-Etappmål handikappolitiken", 2002-05-07, dnr 02-6817 samt i rapporten "Post- och telestyrelsens etappmål för handikappolitiken", 2002-07-30, dnr 02-6817.

Verksamhetsgren Radio

11) Post- och telestyrelsen skall utreda och lämna förslag till utformning av myndighetens sektorsansvar för miljöfrågor, bl.a. avseende elektromagnetiska fält inom området för trådlös kommunikation och inverkan på natur- och kulturvärden av en utbyggnad av infrastrukturen för sådan kommunikation. Myndigheten skall lämna förslag till hur myndighetens roll bör definieras, sektorsansvarets omfattning, eventuella problem och på vilket sätt ansvaret kan integreras i myndighetens verksamhet. Utredningen och förslagen skall ske efter samråd med berörda myndigheter som Statens strålskyddsinstitut, Socialstyrelsen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Boverket.

Post- och telestyrelsen skall redovisa ett beräknat resursbehov för de insatser som myndigheten föreslår. Myndigheten skall vidare lämna förslag till hur sektorsupp-giften bör finansieras. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2002.

Redovisning har skett i rapporten "PTS sektorsansvar – miljöfrågor", 2002-05-27, dnr 01-25789.

12) Post- och telestyrelsen skall utvärdera den verksamhet som sedan den 8 april 2000, bedrivs med stöd av lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning och finansiering av denna. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 juni 2002.

Redovisning har skett i rapporten "Utvärdering av verksamheten som bedrivs med stöd av lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning", 2002-05-30, dnr 02-7812.

Verksamhetsgren Samverkansområde teknisk infrastruktur

7) Post- och telestyrelsen skall för telekommunikationerna redovisa en strategi för hur arbetet med åtgärder för att minska konsekvenserna av svåra påfrestningar på samhället i fred och med att öka beredskapen inför höjd beredskap och krig skall bedrivas.

Strategin skall avse åren 2003 t.o.m. 2005. Som en grund för strategin skall en risk- och sårbarhetsanalys genomföras. Härvid skall särskilt redovisas en strategi för säkerhetsarbetet avseende noder och redundans i IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet och en strategi för samplanering mellan berörda myndigheter avseende beroenden mellan el- och telesystem vid omfattande och långa elavbrott. Uppdraget skall redovisas till regeringen med en delrapport senast den 1 oktober 2002 och med en slutrapport senast den senast den 1 april 2003.

Redovisningen framgår av "Delrapport avseende PTS strategi för att minska konsekvenser av svåra påfrestningar på det elektroniska kommunikationssystemen, uppdrag 7 i regleringsbrev 2002", 2002-09-30, dnr 02-12281.

15) Post- och telestyrelsen skall bevaka uppbyggnaden och driften av Internetinfrastrukturen i Sverige och ge förslag på åtgärder för ett stabilt och robust Internet, t.ex. för samhällsviktig Internetanvändning. Uppdraget skall rapporteras till regeringen i samband med årsredovisningen för budgetåret 2002.

Redovisning sker i samband med årsredovisningen för budgetåret 2002 i rapporten "Är Internet i Sverige robust?", dnr 02-10098.

Övrigt uppdrag

13) Post- och telestyrelsen skall senast den 15 februari 2002 inkomma med ett förslag till ändring av förordningen (1997:401) med instruktion för Post- och telestyrelsen i syfte att klargöra myndighetens befogenheter i det internationella arbetet.

Redovisningen framgår av skrivelse "Förslag till ändring av PTS instruktion", 2002-02-06, dnr 02-750.

7. FINANSIELL REDOVISNING

FINANSIELL REDOVISNING

7.1 RESULTATRÄKNING

		2002-01-01- 2002-12-31	2001-01-01- 2001-12-31
	Not	tkr	tkr
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag, förvaltning (22:37:1:1, 19:37:1:21, 6:9:2)	1	17 992	8 741
Intäkter av anslag, samhällsättaganden, totalförsvär, telegram	2, 10	211 273	222 911
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	3	210 272	183 196
Intäkter av bidrag	4	1 214	0
Finansiella intäkter	5	1 826	1 996
Summa		442 576	416 844
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	6	-118 763	-98 497
Kostnader för lokaler	7	-21 739	-20 117
Övriga driftkostnader	8	-79 218	-76 313
Finansiella kostnader	9	-870	-519
Kostnader för samhällsättaganden, totalförsvär, telegram	10	-213 108	-221 390
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 950	-4 124
Summa		-437 648	-420 961
VERKSAMHETSUTFALL		4 928	-4 117
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
	11		
Intäkter av avgifter som inte disponeras av PTS		50 235	100 288
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten		-50 235	-100 288
Saldo		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	12	4 928	-4 117

RESULTATRÄKNING

7.2 AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET

	Not	2002-01-01- 2002-12-31 tkr	2001-01-01- 2001-12-31 tkr
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av avgifter och andra ersättningar		210 262	183 190
Finansiella intäkter		1 736	1 889
Summa		211 998	185 079
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal		-106 845	-93 315
Kostnader för lokaler		-19 401	-19 001
Övriga driftkostnader		-73 607	-73 487
Finansiella kostnader		-806	-495
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 998	-4 034
Summa		-204 657	-190 332
VERKSAMHETSUTFALL		7 341	-5 253
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		7 341	-5 253

7.3 BALANSRÄKNING

	Not	2002-12-31 tkr	2001-12-31 tkr
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	13		
Dataprogram och licenser		1 929	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		1 929	0
Materiella anläggningstillgångar	13		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		1 194	991
Maskiner, inventarier, installationer m.m		10 978	9 341
Summa materiella anläggningstillgångar		12 173	10 333
Fordringar			
Kundfordringar	14	3 286	10 459
Fordringar hos andra myndigheter	15	9 530	14 470
Övriga fordringar	16	214	303
Summa fordringar		13 030	25 233
Periodavgränsningsposter	17		
Förutbetalda kostnader		25 819	26 393
Övriga upplupna intäkter		329	1 100
Summa periodavgränsningsposter		26 148	27 493
Avräkning med statsverket	18	43 510	34 098
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	19	24 109	17 007
Kassa, postgiro och bank		17	25
Summa kassa och bank		24 126	17 031
SUMMA TILLGÅNGAR		120 916	114 188

	Not	2002-12-31 tkr	2001-12-31 tkr
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	20	61	890
Balanserad kapitalförändring	21	20 944	24 232
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	12	4 928	-4 117
Summa myndighetskapital		25 933	21 005
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	22	13 140	10 276
Skulder till andra myndigheter	23	3 612	3 099
Leverantörsskulder	24	53 183	68 887
Övriga skulder	25	3 460	2 072
Summa skulder m.m		73 395	84 334
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	26	18 803	8 848
Oförbrukade bidrag		2 786	0
Summa periodavgränsningsposter		21 589	8 848
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		120 916	114 188

7.4 ANSLAGSREDOVISNING

REDOVISNING MOT ANSLAG (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning regeringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt	Utgifter	Saldo
37:1:1 Ramanslag:								
Post- och telestyrelsen förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter		4 357	12 664	3 388	0	13 633	12 789	844
37:2 Ramanslag:								
Upphandling av samhällsåtaganden		21 136	153 484	0	0	174 620	131 735	42 885
37:5:2 Ramanslag:								
Upphandling av telegramtjänst m.m.		417	1 300	417	0	1 300	1 292	8
Summa anslag utgiftsområde 22		25 910	167 448	3 805	0	189 553	145 816	43 738
37:1:21 Ramanslag:								
Post- och Telestyrelsen	27	0	1 500	0	0	1 500	776	724
Summa anslag utgiftsområde 19		0	1 500	0	0	1 500	776	724
6:9 Ramanslag:								
Funktionen telekommunikationer m.m.								
6:9:1 Åtgärder för att skydda telekommunikationer mot hot i krigstid		32 590	20 000	0	7 561	45 029	38 420	6 608
6:9:2 Åtgärder för skydd mot informationsoperationer		0	6 000	0	0	6 000	4 428	1 572
6:9:3 Åtgärder för att skydda telekommunikationer mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid		122 384	26 985	0	0	149 369	39 825	109 543
6:10 Ramanslag:								
Funktionen Postbefordran		2 235	1 000	0	2 235	1 000	0	1 000
6:21:1:1 Civilt försvar SO Teknisk infrastruktur	28							
Post- och telestyrelsen		0	50 081	0	0	50 081	0	50 081
6:21:7 Civilt försvar avgifter tele, Post- och telestyrelsen	28							
		0	23 015	0	0	23 015	0	2 305
Summa anslag utgiftsområde 6		157 208	127 081	0	9 796	274 493	82 673	191 820
SUMMA ANSLAG		183 118	296 029	3 805	9 796	465 547	229 264	236 282

REDOVISNING MOT INKOMSTITLAR (tkr)

Nomen-klatur	Benämning	Not	Beräknat i regleringsbrev	Utfall inkomster
2554	Avgifter för telekommunikation		50 000	50 000
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	29	200	235
Summa			50 200	50 235

REDOVISNING AV BESTÄLLNINGSBEMYNDIGANDE

NÄRINGSDEPARTEMENTET

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Nomen-klatur	Benämning		Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagande fördelning per år: År 1		År 2
37:2	Ramanslag: Upphandling av samhällsåtaganden m.m.	30	200 000	236 960	139 357	89 357	50 000	
Summa bemyndigande utgiftsområde 22			200 000	236 960	139 357	89 357	50 000	

FÖRSVARSDPARTEMENTET

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

6:21	Ramanslag: Civilt försvar	31		200 000	0	0		
Summa bemyndigande utgiftsområde 6			200 000	0	0			
SUMMA BEMYNDIGANDEN			400 000	236 960	139 357			

ÅTERRAPPORTERING AV FINANSIELLT VILLKOR

Redovisning av upphandling av särskilda utredningar efter behovsprövning

NÄRINGSDEPARTEMENTET

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Nomen-klatur	Benämning	Högsta belopp i regleringsbrev	Upphandlade utredningar
	Ramanslag: Upphandling av samhällsåtagande	1 500	436
Summa utgiftsområde 22		1 500	436

7.5 FINANSIERINGSANALYS

	Not	2002-12-31 tkr	2001-12-31 tkr	
DRIFT - Förvaltning				
Kostnader	32		-220 569	-195 210
Finansiering av drift - förvaltning				
Intäkter av anslag		17 992	8 741	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	33	210 243	183 196	
Intäkter av bidrag		1 214	0	
Övriga intäkter		1 825	1 996	
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		231 273	193 933	193 933
Ökning av kortfristiga fordringar		13 548		-3 534
Ökning av kortfristiga skulder		-757		23 638
Kassaflöde från förvaltning		23 495		18 828
DRIFT - Samhällsättaganden, totalförsvaret, telegram				
Kostnader			-213 108	-221 390
Finansiering av drift - samhällsättaganden, totalförsvaret, telegram				
Intäkter av anslag		211 273	222 911	
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		211 273	222 911	222 911
Minskning av kortfristiga skulder		-377		-48 298
Kassaflöde till samhällsättaganden, totalförsvaret, telegram		-2 213		-46 778
Summa kassaflöde till drift		21 282		-27 950
INVESTERINGAR				
Investeringsutgifter i materiella anläggningstillgångar		-5 702	-4 545	
Investeringsutgifter i immateriella anläggningstillgångar		-2 035	0	
Summa investeringsutgifter		-7 737		-4 545
Finansiering av investeringar				
Lån från Riksgäldskontoret		6 877	5 178	
Amorteringar		-4 013	-3 013	
Försäljning av anläggningstillgångar		27	0	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		2 891	2 165	2 165
Ökning av kortfristiga skulder		71		200
Kassaflöde till investeringsverksamhet		-4 775		-2 180
UPPBÖRDSVERKSAMHET				
Intäkter av avgifter m m samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		50 253	100 288	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		0	0	
Inbetalningar i uppbördsverksamheten			50 253	100 288
Medel som tillförts statsbudgeten fr. uppbördsverks.			-50 253	-100 288
Kassaflöde till uppbördsverksamhet		0	0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		16 507		-30 130

SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL

	2002	2001
Not	tkr	tkr
Likvida medel vid periodens början	51 129	81 259
Minskning av kassa och postgiro	-8	-1
Ökning av Behållning räntekonto, RGK	7 102	11 649
Ökning/minskning av fordran på statsverket	9 413	-41 778
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	16 507	-30 130
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	67 636	51 129

8. TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

8.1 KOMMENTARER TILL NOTER

Belopp anges i tusentalskronor (tkr) om inte annat framgår. Belopp som anges i parentes avser föregående år.

8.2 REDOVISNING- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2002:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), Post- och telestyrelsen (PTS) följer god redovisningssed enligt ESV:s föreskrifter till andra kapitlet 7 § FÅB respektive allmänna råd till 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Avvikelse från allmänna råd: PTS har valt att avvika från uppställningsform för resultaträkning och finansieringsanalys avseende samhällättagande och totalförsvar för att tydligare redovisa denna verksamhet.

Resultaträkning avgiftsfinansierad verksamhet

För att tydliggöra den del av verksamheten som finansieras med avgifter har PTS även upprättat en resultaträkning som endast omfattar denna verksamhet.

Värdering av anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar avser tillgångar med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad livslängd på tre år eller längre. Avskrivning sker linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Förbättringsutgifter på annans fastighet avseende master och mastfundament	25 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet, övrigt	10 år
Maskiner, instrument och inventarier	10 år
Fordon, transportmedel	5 år
Datorprogram och licenser	3 år
Datorer och kommunikationsutrustning	3 år

Under 2002 har de nya reglerna, som gäller från och med 1 januari 2002, avseende redovisning av immateriella anläggningstillgångar tillämpats.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningsposter bokförs poster överstigande 10 tkr.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har värderats till det belopp de beräknas inflyta. Fordringar äldre än sex månader tas upp som befarade kundförluster. Skulder i utländsk valuta har värderats till av postgirots fastställda kurs vid balansdagen.

Beställningsbemyndigande

Under budgetåret har PTS övergått till den nya uppställningsformen enligt FÅB.

Utestående förpliktelser avser förpliktelser som kommer att finansieras med anslagsmedel som tilldelats efter budgetåret 2002 (dvs. utestående förpliktelser har minskats med eventuellt anslagssparande).

8.3 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Utgiftsområde 22

Utgående överföringsbelopp anslag 37:2

PTS behöver disponera hela anslagssparandet under kommande år om anslaget ligger kvar på nuvarande nivå. Kostnaderna för vissa tjänster är volymbaserade och därmed rörliga, vilket kan medföra högre kostnader än beräknat.

Utgiftsområde 19

Utgående överföringsbelopp anslag 37:1

Verksamheten tillkom under år 2002. För att kunna genomföra planerade aktiviteter behöver PTS disponera hela anslagssparandet under kommande år. Anslaget är halverat 2003.

Utgiftsområde 6

Utgående överföringsbelopp anslag 6:9:1

Planering och etablering av ny nationell infrastruktur har kraftigt försenats. Även beställda nätåtgärder har försenats. Det har resulterat i ett underutnyttjande av tilldelade anslag under 2002. PTS bedömer dock att hela anslagssparandet kommer att behöva disponeras under kommande år.

Utgående överföringsbelopp anslag 6:9:3

Planering och etablering av ny nationell infrastruktur har kraftigt försenats. Även beställda nätåtgärder har försenats. Planerade åtgärder för att åstadkomma en säker elförsörjning till telefunktionen har senarelagts till 2003. Det har resulterat i ett underutnyttjande av tilldelade anslag under 2002. PTS bedömer dock att hela anslagssparandet kommer att behöva disponeras under kommande år.

Utgående överföringsbelopp anslag 6:21:1:1

Enligt regleringsbrev skall äldre anslag med motsvarande ändamål förbrukas först.

Utgående överföringsbelopp anslag 6:21:7

Enligt regleringsbrev skall äldre anslag med motsvarande ändamål förbrukas först.

8.4 NOTFÖRTECKNING

8.5 NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

1) Intäkter av anslag förvaltning

Intäkter av anslag förvaltning avser förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter 22:37:1, skydd mot informationsoperationer 6:9:2 och IT-infrastruktur: Regionala transportnät 19:37:1:21.

2) Intäkter av anslag, samhällsättagande, totalförsvaret, telegramtjänster

Intäkter av anslag samhällsättagande, totalförsvaret, telegramtjänster avser upphandling av samhällsättagande 22:37:2, upphandling av telegramtjänst 22:37:5:2 (till och med april 2002), funktionen telekommunikationer m.m, 6:9:1 och 6:9:3 samt funktionen postbefordran 6:10.

3) Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2002-12-31	2001-12-31
Offentlighetsl. avgifter	209 132	182 101
Försäljning enl 4 och 15 §§ Avgiftsförordn.	153	138
Fakturerade kostnader	20	50
Twinning	938	907
Realisationsvinst vid fsg av anläggningstillg.	29	0
Summa	210272	183196

Ökningen gentemot föregående år beror dels på prisuppräkning av avgifterna till 2002 års prisläge, dels på ökade volymer inom tele- och vissa radiokollektiv.

4) Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag avser försöksverksamhet avseende funktionshinder tillgång till produkter och tjänster inom telekommunikationsområdet enligt regeringsbeslut N2002/2743/ItFoU.

5) Finansiella intäkter

	2002-12-31	2001-12-31
Ränteintäkter, räntekonto	1 309	1 829
Övriga ränteintäkter	59	14
Övriga finansiella intäkter	457	153
Summa	1 825	1 996

Förändringen ränta på räntekonto beror på en sämre likviditet i början av året till följd av förändrade faktureringsrutiner. Förändringen av övriga ränteintäkter beror på ökade intäkter för dröjsmålsräntor. Ökningen av övriga finansiella intäkter 304 tkr, beror främst på bonus för samarbetsavtal med SAS har ökat.

6) Kostnader för personal

PTS har fått fler uppgifter under 2001 och 2002. Därmed har antalet anställda ökat i enlighet med budgetunderlag och interna verksamhetsplaner. Löneökning 2002 p.g. a löneavtal och ökade avgifter uppgår till ca. 4 %. Personalkostnaderna har totalt ökat med 20 266 tkr varav kostnaderna för utbildning har ökat med 893 tkr. Lönekostnader exklusive avgifter uppgår till 72 848 tkr (60 781 tkr)

7) Lokalkostnader

Kostnader för lokaler har ökat med 8 % 1 621 tkr. Ökningen beror till största del på att lokalytan utökades under maj 2001.

8) Övriga driftkostnader

	2002-12-31	2001-12-31
Konsultkostnader och övr. främmande tjänster	32 619	30 384
Medlemsavgifter	21 553	20 342
Information och PR	2 027	2 732
Resekostnader	6 967	7 966
Telefon, post och kommunikation	4 548	4 191
Övriga driftkostnader	11 504	10 698
Summa	79 218	76 313

Ökningen av övriga driftkostnader kan i allt väsentligt förklaras av högre kostnader för konsultinsatser i samband med arbetet kring tillstånd för FWA och en ny kalkylmodell för kostnadsättning på teleområdet samt ökade kostnader för internationella medlemsavgifter.

9) Finansiella kostnader

	2002-12-31	2001-12-31
Räntekostnader, räntekonto	81	0
Räntekostnader, lån RGK	703	459
Övr. räntekostnader	60	47
Övr. finansiella kostnader	26	13
Summa	870	519

Ökningen av räntekostnader räntekonto beror på att räntekonto-krediten utnyttjats vilket har medfört räntekostnader bl.a. beroende på uteblivna intäkter från avgifter för verksamheten kvalificerade elektroniska signaturer och förändrad faktureringsrutin. Ökningen av räntekostnader lån i RGK beror på övergång till den nya lånemodellen som har medfört räntekostnader för räntekompensation.

10) Kostnader för upphandling av samhällsättagande, totalförsvaret och telegramtjänster

Kostnader för samhällsättagande och totalförsvaret har minskat med 8 282 tkr jämfört med föregående år. Minskningen beror till största del på att färre åtgärder inom totalförsvaret har upphandlats jämfört med föregående år.

PTS uppdrag att upphandla telegramtjänster upphörde 1 maj 2002.

11) Uppbördsverksamhet

Avvikelsen gentemot föregående år beror på att den avgift inom funktionen telekommunikationer m.m. avseende åtgärder allvarliga hot och påfrestningar i fredstid för budgetåret 2002 har fastställts till 50 000 tkr enligt regeringsbeslut N2002/6381/ITFoU/N2002/6426/BS. Föregående år uppgick avgiften till 100 000 tkr.

12) Årets kapitalförändring

	2002-12-31	2001-12-31
Avg. finansierad verksamhet	7 341	-5 253
Periodiseringar	-2 413	1 136
Summa	4 928	-4 117

Kapitalförändringen för den avgiftsfinansierade verksamheten avviker från PTS verksamhetsplan. Avvikelsen beror till största del på ökade avgiftsintäkter från teleoperatörer och vissa radioavgifter p.g.a. ökade volymer.

8.6 NOTER TILL BALANSRÄKNING

13) Anläggningstillgångar

Verksamhetens totala avskrivningar för perioden omfattar lånefinansierade immateriella anläggningstillgångar, invärderade och lånefinansierade materiella anläggningstillgångar.

	Dataprogram och licenser	Förbättrings- utgifter	Maskiner, instrument	Fordon	Dator- utrustn.	Totalt
IB anskaffningsvärde		1 329	45 403	1 871	26 993	75 596
Årets anskaffning	2 035	304	944	202	4 252	7 737
Avgår: anskaffningsvärde utrangerat			-132		-247	-379
Avgår: anskaffningsvärde försäljning			-592		-1 318	-1 910
UB anskaffningsvärde	2 035	1 633	45 623	2 073	29 680	81 044
IB ackumulerad avskrivn.		338	40 131	1 306	23 489	65 264
Årets avskrivning	106	101	973	217	2 553	3 950
Avgår: avskrivningar utrang.			-118		-247	-365
Avgår: avskrivningar försäljning			-588		-1 318	-1 906
UB ackumulerad avskrivning	106	439	40 398	1 523	24 477	66 943
Bokfört värde	1 929	1 194	5 225	550	5 203	14 101

Bokfört värde maskiner, installationer m.m. uppgår till 10 978 tkr (9 341 tkr).

14) Kundfordringar

Minskningen av kundfordringar beror främst på att det föregående år fanns en faktura 9 064 tkr som var obetald i bokslutet 2001-12-31 motsvarande faktura finns ej i år.

Osäkra kundfordringar uppgår till 3 125 tkr (1 307 tkr). Ökningen beror främst på att skönstaxerade teleoperatörer ej har betalt sina avgifter på 1 625 tkr.

15) Fordringar hos andra myndigheter

Posten består till största delen, 9 404 tkr (13 916 tkr), av fordran avseende mervärdesskatt.

16) Övriga fordringar

Uppbördsfordringar (fordringar gällande offentlighetsavgifter t.o.m.1999) avseende slutförda konkurser, företag som upphört, utvandrade privatpersoner m.m. har kostnadsförts som konstaterade kundförluster, totalt 213 tkr (14 tkr). Osäkra uppbördsfordringar uppgår till 667 tkr (884 tkr).

17) Periodavgränsningsposter

Förutbetalda kostnader	2002-12-31	2001-12-31
Internationella medlemsavgifter	19 624	20 527
Förutbetalda nyttjanderätter	5 072	4 896
Övr. förutbet. kostn.	1 123	970
Summa	25 819	26 393

Övriga upplupna intäkter	2002-12-31	2001-12-31
Övriga upplupna intäkter	329	1 100
Summa	329	1 100

Minskningen av internationella medlemsavgifter beror på att medlemsavgift till ERO i år ej har betalats före årsskiftet.

Minskningen av övriga upplupna intäkter beror främst på att det i år inte föreligger någon fordran för slutlig premie på statens avtalspensioner.

18) Avräkning med statsverket

	2002-12-31	2001-12-31
Ingående balans	34 098	75 875
Avräknat mot statsbudgeten		
Inkomsttitel 2554	-50 000	-100 000
Inkomsttitel 2811	-235	-288
Summa inkomsttitlar	-50 235	-100 288
Anslag 19:37:1	776	0
Anslag 22:37:1	12 789	8 741
Anslag 22:37:2	131 735	137 348
Anslag 22:37:5	1 292	4 583
Anslag 6:9:1	38 420	0
Anslag 6:9:2	4 428	0
Anslag 6:9:3	39 825	0
Anslag 6:10	0	0
Anslag 6:10:1	0	65 260
Anslag 6:10:3	0	14 624
Anslag 6:11	0	1 096
Anslag 6:21:1:1	0	0
Anslag 6:21:7	0	0
Summa anslag	229 264	231 652

Avr. mot statsbudgeten totalt **179 029** **13 136**

Avräknat mot statsverkets checkräkning

Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-17 060	-10 231
Uppbördsmedel m.m.	127 335	153 910
Transfereringar m.m.	-279 892	-316 820
Avräknat mot statsverkets checkräkning totalt	-169 616	-173 141

Årets avräkning mot statsverket **9 413** **-41 778**

Utgående balans **43 510** **34 098**

19) Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

	2002-12-31	2001-12-31
Anslagssparande	3 141	4 357
Resultat avgiftsverksamhet-	13 176	5 835
Oförbrukade bidrag	2 786	0
-Kortfristiga fordringar	-47 293	-39 621
+Kortfristiga skulder	52 299	46 436
Summa	24 109	17 007

Saldots förändring jämfört med föregående år förklaras främst av resultatet i den avgiftsfinansierade verksamheten.

Kortsiktigt likviditetsbehov uppgår till 23 959 (25 629 tkr).

Beviljad kredit på räntekontot uppgår till 37 000 tkr.

20) Statskapital

	2002-12-31	2001-12-31
Ingående balans	890	1 974
Föreg. års avskrivn. på invärderade anläggningar	-592	-1 084
Avgår bokfört värde vid försäljning	-237	0
Utgående balans	61	890

21) Balanserad kapitalförändring

	2002-12-31	2001-12-31
Ingående balans	24 232	14 199
Föreg. års kapitalför.	-4 117	8 949
Fört mot statskapital	829	1 084
Utgående balans	20 944	24 232

Den balanserade kapitalförändringen utgörs av balanserat resultat från budgetåret 1992/93, 15 619 tkr, ackumulerat resultat avgiftsfinansierad verksamhet 5 835 tkr och periodiseringsdifferenser -510 tkr.

22) Lån i Riksgäldskontoret

	2002-12-31	2001-12-31
Ingående balans	10 276	8 111
Nyupptagna lån	6 877	5 178
Årets amorteringar	-4 013	-3 013
Utgående balans	13 140	10 276

Under november 2002 övergick PTS till den nya lånemodellen och har nu endast ett avista lån i RGK. Den första upplåningen enligt den nya modellen skedde i december. Beviljad låneram uppgår till 20 000 tkr.

23) Skulder till andra myndigheter

Förändringen beror främst på ökad skuld för arbetsgivaravgifter och skuld hänförlig till verksamheten försök Bredband.

24) Leverantörsskulder

Av beloppet utgör 36 171 tkr (38 084 tkr) leverantörsskulder avseende samhällsättaganden och totalförsvar. Förändringen gentemot föregående år beror på främst på att internationella medlemsavgifter i år betalades före bokslutsdagen.

25) Övriga skulder

I beloppet ingår skulder avseende ansökningsavgifter för regionala tillstånd för fast yttäckande radioaccess med 1 250 tkr. Ansökningsavgifterna skall återbetalas då antalet ansökningar gjorde att någon prövning enligt PTS FS 2002:8 inte var möjlig. Ansökningarna prövas istället enligt 9 § LRK, ingen ansökningsavgift skall betalas för prövningar enligt denna lag.

26) Periodavgränsningsposter

	2002-12-31	2001-12-31
Upplupna kostnader		
Samhällsättaganden	2 371	536
Upplupna löneskulder	9 877	8 136
Övr. upplupna kostnader	6 555	176
Oförbrukade bidrag	2 785	0
Summa	21 588	8 848

Förändringen upplupna kostnader samhällsättagande beror främst på att kostnad för nummerupplysning för funktionshindrade i år inte bokförts före brytdagen.

Förändringen övriga upplupna kostnader beror främst på att faktura avseende konsult kostnader inte inkommit före brytdagen.

Förändringen av oförbrukade bidrag beror på att ett nytt bidragsfinansierat uppdrag har startats under 2002.

I saldoto för oförbrukade bidrag saknas en kostnad på 250 tkr som inte har periodiserats.

8.7 NOTER TILL ANSLAGSREDOVISNINGEN

27) Ramanslag 19:37:1:21 Post- och telestyrelsen

Anslagsutnyttjandet avviker från tilldelade medel p.g.a att verksamheten inte kommit i gång i den omfattning som var planerat.

28) Civilt försvar S0 Teknisk infrastruktur Post- och telestyrelsen 6:21:1:1 och Civilt försvar avgifter tele, Post- och telestyrelsen 6:21:7

Anslagen har inte utnyttjats då villkoren för att utnyttjande enligt regeringsbeslut Fö2002/1629/CIV är att motsvarande anslagsposter under anslagen 6:9 Telekommunikationer m.m och 6:10 Funktionen Postbefordran har förbrukats.

29) Inkomsttitel 2811 övriga inkomster av statens verksamhet

Pengar i obeställbara brev 235 tkr (288 tkr) som vid förvarings-tidens utgång tillfallit staten.

30) Utgiftsområde 22 anslag 37:2

Bemyndiganderamen uppgår till 200 000 tkr. Utestående åtagande har beräknats som saldoto av utestående förpliktelser minus anslagssparandet, dvs 182 242 tkr - 42 885 tkr = 139 357 tkr.

31) Beställningsbemyndigande, utgiftsområde 6, anslag 6:9

I PTS regleringsbrev för 2002 (regeringsbeslut 2001-12-20) finns det angiven en bemyndiganderam på 200 000 tkr under anslag 6:9.

PTS regleringsbrev för 2002 ändrades genom regeringsbeslut 2002-06-19, då bl.a. PTS bemyndigande under anslag 6:9 fördes över till 6:21.

Utestående åtagande har beräknats som saldoto av utestående förpliktelser minus anslagssparandet på anslag 6:21, dvs 36 119 tkr - 73 096 tkr = 0 tkr.

8.8 NOTER TILL FINANSIERINGSANALYSEN

32) Kostnader

	2002-12-31	2001-12-31
Kostnader enl RR	437 648	420 961
Avskrivningar	-3 950	-4 124
Kostnader samhällsättaganden	-213 108	-221 390
Reaförluster	-21	-237
Summa	220 569	195 210

33) Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2002-12-31	2001-12-31
Intäkter av avgifter och ersättningar enl RR	210 272	183 196
Reavinster	-29	0
Summa	210 243	183 196

9. SAMMANSTÄLLNING AV VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Belopp i tkr	2002	2001	2000	1999	1998
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrev	20 000	20 000	20 000	16 000	15 000
Utnyttjad	13 140	10 276	8 111	8 298	7 604
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrev	37 000	37 000	37 000	14 739	15 692
Under året maximalt utnyttjad	19 334	-	-	-	-
Räntekonto					
Ränteintäkter	1 309	1 829	1 773	1 929	2 222
Räntekostnader	81	-	-	-	-
Avgiftsinkomster inkomsttitel 2457					
Budget i regleringsbrev	-	-	-	128 400	121 000
Utfall	-	-	-	120 521	117 728
Avgiftsinkomster inkomsttitel 2554					
Budget i regleringsbrev	50 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Utfall	50 000	100 000	100 000	100 000	100 021
Avgiftsinkomster inkomsttitel 2811					
Budget i regleringsbrev	200	-	-	-	-
Utfall	235	288	11 156	-	-
Avgiftsinkomster som disponeras av PTS					
Budget i regleringsbrev	199 650	189 000	167 012	-	-
Utfall	210 272	183 196	167 951	-	-
Anslagskredit, UO 22, 37:1:1					
Beviljad i regleringsbrev	379	341	336	4 422	4 708
Utnyttjad	-	-	-	-	-
Anslagskredit, UO 6, 6:9					
Beviljad i regleringsbrev	6 865	5 970	5 850	5 928	5 985
Utnyttjad	-	-	-	-	-
Anslagssparande, UO 22, 37:1:1					
Förvaltningsutgifter	844	4 357	6 083	34 749	49 072
Intecknade framtida åtaganden	753	884	-	-	-
Anslagssparande, UO 22, 37:2					
Särskilda samhällsåtaganden	42 885	21 136	26 738	54 677	75 228
Intecknade framtida åtaganden	42 885	130	962	16 100	21 626

Belopp i tkr	2002	2001	2000	1999	1998
Anslagssparande, UO 22, 37:5:3					
Telegramtjänster	8	417	1 250	-	-
Intecknade framtida åtaganden	-	-	-	-	-
Anslagssparande, UO 6, 6:9					
Funktionen Telekommunikationer					
åtgärder mot hot i krigstid	6 608	32 590	63 566	14 239	66 469
åtgärder för skydd mot informationsoperationer	1 572	-	-	-	-
åtgärder mot allvarliga hot i fred	109 543	122 384	37 008	-	30 015
Intecknade framtida åtaganden	702	13 000	24 324	14 239	66 469
Anslagssparande, UO 6, 6:10					
Funktionen Postbefordran	1 000	2 235	4 148	1 547	9 116
Intecknade framtida åtaganden	-	-	-	-	-
Anslagssparande, UO 6, 6:21:1:1					
Civilt försvar SO teknisk infrastruktur Post- och telestyrelsen	50 081	-	-	-	-
Intecknade framtida åtagande	-	-	-	-	-
Anslagssparande, UO 6, 6:21:7					
Civilt försvar avgifter tele, Post- och telestyrelsen	23 015	-	-	-	-
Intecknade framtida åtagande	-	-	-	-	-
Beställningsbemyndiganden UO 22, 37:2					
Tilldelat i regleringsbrev	200 000	290 000	250 000	200 000	230 000
Utfall	139 357	258 727	169 223	147 414	230 000
Beställningsbemyndiganden UO 6, 6:9					
Tilldelat i regleringsbrev	-	150 000	150 000	130 000	375 000
Utfall	-	42 049	62 853	89 155	302 563
Beställningsbemyndiganden UO 6, 6:10					
Tilldelat i regleringsbrev	-	-	-	2 000	27 000
Utfall	-	-	-	-	-
Beställningsbemyndiganden UO 6, 6:21					
Tilldelat i regleringsbrev	200 000	-	-	-	-
Utfall	-	-	-	-	-
Medeltal under året					
Årsarbetskrafter	191	168	160	143	146
Anställda	216	186	167	158	151

Belopp i tkr**Driftkostnad *)**

per årsarbetskraft

*) Som driftkostnad definieras förvaltningskostnader
exkl. avskrivningar.**Statskapital utan avkastningskrav****Statskapital IB**

Föregående års avskrivning invärderade tillg.

Statskapital UB**Balanserad kapitalförändring****Balanserad kapitalförändring IB**

Föregående års kapitalförändring enl. resultaträkn.

Föregående års avskrivning invärderade tillgångar

Återbetalning enligt reg.bes N2000/10787/ITFoU

Balanserad kapitalförändring UB**Årets kapitalförändring**

Kapitalförändring anslagsfinansierad verksamhet

Kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet

Årets kapitalförändring

	2002	2001	2000	1999	1998
Driftkostnad *)					
per årsarbetskraft	1 150	1 160	1 028	1 150	902
*) Som driftkostnad definieras förvaltningskostnader exkl. avskrivningar.					
Statskapital utan avkastningskrav					
Statskapital IB	890	1 974	3 760	6 123	8 789
Föregående års avskrivning invärderade tillg.	-826	-1 084	-1 786	-2 363	-2 665
Statskapital UB	64	890	1 974	3 760	6 123
Balanserad kapitalförändring					
Balanserad kapitalförändring IB	24 232	14 199	30 875	12 801	2 005
Föregående års kapitalförändring enl. resultaträkn.	-4 118	8 949	-7 523	15 711	8 131
Föregående års avskrivning invärderade tillgångar	827	1 084	1 786	2 363	2 665
Återbetalning enligt reg.bes N2000/10787/ITFoU	-	-10 939	-	-	-
Balanserad kapitalförändring UB	20 941	24 232	14 199	30 875	12 801
Årets kapitalförändring					
Kapitalförändring anslagsfinansierad verksamhet	-2 845	1 135	-2 138	-7 523	15 711
Kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet	7 341	-5 253	11 088	0	0
Årets kapitalförändring	4 928	-4 118	8 950	-7 523	15 711

9.1 Uppgifter om styrelsen enligt 2 § FÅB

Ersättningar m.m. för ledamöter i PTS styrelse år 2002 (kr).

		Lön/Arvode och Skattepliktiga ersättningar
Billinger, Nils Gunnar	Generaldirektör	926 739
Carl-Erik Wallström (t. o. m. 30/5)	Ordförande	16 665
Öhman, Monica (fr. o. m. 1/6)	Ordförande	23 849
Westerberg, Per	Förste vice ordförande	20 000
Lundquist, Ulla	Andre vice ordförande	20 000
Choi, Soki (fr. o. m. 1/6)	Ledamot	11 665
Green, Monica	Ledamot	20 000
Karlstrand, Hans (t. o. m. 30/5)	Ledamot	8 335
Lindh, Susanne (t. o. m. 30/5)	Ledamot	8 335
Körner, Ulf	Ledamot	21 208
Rönmark, Marie-Louise (t. o. m. 30/5)	Ledamot	8 335
Ställdal, Ewa (fr. o. m. 1/6)	Ledamot	11 815

Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag för ledamöter i PTS styrelse:

	Organisation	Uppdrag
Billinger, Nils Gunnar	Arbetsgivarkollegiet	Ledamot
	Försvarsrådet	Ledamot
	Krisberedskapsmyndigheten	Ledamot
	Totalförsvarets chefsgrupp	Ledamot
Choi, Soki	BlueFactory AB	Ledamot
	NU: The Nordic Art Review	Adjungerad ledamot
Green, Monica	Sveriges Riksdag	Ledamot
	Glesbygdverket	Ledamot
	Försäkringskassan för Västergötland	Ersättare
	Skövde kommunfullmäktige	Ledamot
	Riksförbundet Unga Örnar	Förbundsordförande
	DORO AB	Ledamot
Körner, Ulf	Uppgräde AB	Ordförande
	Consafe Infotech Syd AB	Ledamot
Lundquist, Ulla	Affärsbankernas Serviceaktiebolag	Ledamot
	Aktiemarknadsnämnden	Ledamot
	Gemenskapen för Elektroniska Affärer	Ledamot
	Lantmäteriet	Ledamot
	Stiftelsen Konsumenternas Bank- och finansbyrå	Ledamot
	Svenska Bankföreningen	Ledamot
	Tore Alméns Minnesfond	Ledamot
	Wilhelm Sonesson AB	Ledamot
	Folkbildningsrådet	Ledamot
	Sveriges Riksdag	Förste Vice Talman
Westerberg, Per	Partistylelsen och dess arbetsmarknadsutskott	
	Östsvenska Handelskammaren	Ordförande
	Östsvenska Handelskammaren Service AB	Ordförande
	AB Vaktslotet	Ordförande
	AB Slottsvakten	Suppleant
Öhman, Monica	Martin Rinds Stiftelse	Ordförande
	-	-

BILAGA 1: ORDLISTA

ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line
AG 9	Arbetsgrupp 9
CCPC	Civil Communications Planning Committee
CEPT	European Conference of Postal and Telecommunications Administrations
CERP	European Conference of Postal Regulators
CPG	Conference Preparatory Group
DAB	Digital Audio Broadcasting
ECC	Electronic Communications Committee
EMC	Electro Magnetic Compatibility
ENUM	Teknisk specifikation för funktion som översätter telefonnummer till Internetbaserade adresser
ERG	European Regulators' Group
ETSI	European Telecommunications Standards Institute
FWA	Fixed Wireless Access
GAC	Mellanstatliga rådgivande kommittén till ICANN
GPRS	General Packet Radio Service
GSM	Global System for Mobile communication
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
IETF	Internet Engineering Task Force
IMT-2000	International Mobile Telecommunication - 2000
IP	Internet Protocol
IRG	Independent Regulatory Group
ISP	Internet Service Provider
ITU	International Telecommunication Union
ITU-R	International Telecommunication Union Radiocommunication Sector
ITU-T	International Telecommunication Union Telecommunication Sector
ITS	Informationstekniska standardiseringen
KoV	Konsumentverket
LAN	Local Area Network
LLUB	Local Loop Unbundling
LRIC	Long-Run Incremental Cost Method
ONP	Open Network Provision Committee

PLC	Power line communication
Politikområde	Politikområden används för att avgränsa de övergripande områden inom vilka staten genom särskilda åtgärder försöker åstadkomma en påverkan på samhället. IT, tele och post är ett exempel på ett politikområde. Politikområden är en underindelning av statsbudgetens utgiftsområden. Se även verksamhetsområde och verksamhetsgren.
PFF	Partnerskap för fred
Roaming	En användare kan koppla upp ett mobilsamtal genom en annan operatörs nät utan att ha abonnemang hos den operatören.
R&TTE	Radio & Telecommunications Terminal Equipment
SCB	Statistiska Centralbyrån
SESIC	Swedish Information Security Center
SIKA	Statens Institut för Kommunikationsanalys
SITIC	Sveriges IT-incidentcentrum
SMP	Significant Market Power
TCAM	Telecommunication Conformity Assessment and Market Surveillance Committee
TETRA	Terrestrial Trunked Radio (teknologi för sluten mobilradio-kommunikation)
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System
UPU	Universal Postal Union
USO	Universal Services Obligation
UWB	Ultra WideBand
Verksamhetsgren	Verksamhetsgrenar är verksamheter inom ett verksamhetsområde som bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppnås. Verksamhetsgrenarna återfinns inom myndigheterna, och det finns därmed en koppling mellan styrningen i verksamhetsstrukturen och styrningen av myndigheterna. Inom politikområde IT, tele och post, verksamhetsområde Elektronisk kommunikation, finns bl.a. verksamhetsgrenarna Tillit-IT, Tillgänglighet-IT, Tele och Radio. Se även politikområde och verksamhetsområde.
Verksamhetsområde	Verksamhetsområden är väl avgränsade verksamheter inom ett politikområde som bidrar till att målet för politikområdet uppnås. Politikområde IT, tele och post har t.ex. tre verksamhetsområden: Elektronisk kommunikation, Post och Kassaservice. Se även politikområde och verksamhetsgren.
WLAN	Wireless Local Area Network
WRC	World Radiocommunication Conference
xDSL	Ett samlingsnamn för olika DSL-tekniker; DSL = Digital Subscriber Line

BILAGA 2: ADRESSER

Post- och telestyrelsen

Huvudkontoret

Box 5398
102 49 STOCKHOLM
Tel: 08-678 55 00
Fax: 08-678 55 05

Radiotillsyn Luleå

Storgatan 30
972 32 LULEÅ
Tel: 0920-26 46 00
Fax: 0920-22 59 50

Radiotillsyn Stockholm

Bogårdsvägen 45 A
128 62 SKÖNDAL
Tel: 08-683 62 00
Fax: 08-683 62 90

Radiotillsyn Malmö

Eddagatan 6
217 67 MALMÖ
Tel: 040-37 54 00
Fax: 040-13 53 33

Obeställbara brev

981 87 KIRUNA
Tel: 0980-757 40
Fax: 0980-814 65

FOTO:

JOHAN NILSSON

FORM:

SPRIDA REKLAMBYRÅ

TRYCK:

JERNSTRÖM OFFSET

PERSONERNA PÅ FOTOGRAFIERNA ÄR POST- OCH TELESTYRELSENS PERSONAL.

RAPPORTNUMMER: PTS-ER-2002:2 ISSN 1650-9862

POST & TELESTYRELSEN

POSTADRESS Box 5398, 102 49 Stockholm

BESÖKSADRESS Birger Jarlsgatan 16

TELEFON 08-678 55 00

FAX 08-678 55 05

E-POST pts@pts.se

WEBBADRESS www.pts.se